รายงานประจำปี ๒๕๔๗

ส ศ ก.

วิสัยทัศน์

องค์กรนำในการวางแผนและจัดทำยุทธศาสตร์ให้ภาคเกษตรเติบโตอย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้ ยึดประโยชน์ส่วนรวมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

พันธกิจ

- จัดทำและบริการข้อมูลสารสนเทศการเกษตร
- จัดทำและรายงานสภาพเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศและต่างประเทศ
- จัดทำและเสนอยุทธศาสตร์ มาตรการและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
- ติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการและการใช้จ่ายงบประมาณของกระทรวงเกษตรฯ

เป้าประสงค์

- เพื่อให้ผู้บริหารนำยุทธศาสตร์ มาตรการและแผนการเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติ
- เพื่อให้ผู้บริการได้ข้อมูลและสารสนเทศการเกษตรที่ถูกต้องทันเหตุการณ์
- เพื่อให้การปฏิบัติงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์

ห้องสมุด
ที่ สผ ๐๐๓๑๗
18 / พ.ค. / ๒๕๔๘
รัฐสภา

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน
เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

ผู้ปฏิบัติราชการ จำเป็นต้องรู้วิทยาการ รู้งาน และรู้ดีรู้ชั่วอย่างกระจ่างชัด จึงจะสามารถปฏิบัติบริหารงานในความรับผิดชอบให้ถูกตรงตามเป้าหมาย และสัมฤทธิ์ผลที่เป็นประโยชน์เป็นความเจริญที่แท้จริงและยั่งยืน ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม

พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล
วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

สิ่งพิมพ์รัฐบาล
สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ดวงตราสัญลักษณ์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ลักษณะของดวงตรา สศก. เป็นรูปกลม เส้นผ่าศูนย์กลางกว้าง 6 เซนติเมตร ตรงกลางเป็นรูปพระพิรุณประทับนั่งบนแท่นพระอาสน์ ห้อยพระบาทขวา พระหัตถ์ขวาถือเต้าหลั่งน้ำทิพย์ พระหัตถ์ซ้ายประทานพร อยู่ในซุ้มเรือนแก้ว ด้านข้างซุ้มทั้งสองประกอบด้วยต้นข้าว 6 ต้น ซึ่งผูกเป็นลวดลายไทย (ลายรวงข้าว) มีพุทธภาษิตจารึก อยู่บนผ้าแพรประกอบอยู่ด้านล่างซุ้มเรือนแก้วว่า “สพฺเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา” รอบนอกดวงตราด้านล่างมีคำว่า “สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร”

ความหมายของดวงตรา

1. พระพิรุณ หรือพระวรุณ ในไตรเทพว่า เป็นโอรสของพระกัศปเทพบิดร และนางทิติเทพมารดา นามเต็มว่า “วรุณาทิตย์” เป็นพระเชษฐาองค์แรกในพวกอาทิตย์ทั้ง 8 ทรงทำหน้าที่เป็นโลกบาลปรัศจิมทิศ ในพระเวทว่า เป็นใหญ่ในการน้ำ (ฝน) และเทพเจ้าแห่งทะเลและอากาศฯ ตามพระอิริยาบทในดวงตรา ประทับนั่งห้อยพระบาทขวาบนแท่นพระอาสน์ เพื่อคอยสอดส่องและพิจารณาถึงความทุกข์ - สุขของประชากรในด้านการเกษตร พระหัตถ์ขวากำลังหลั่งน้ำทิพย์เพื่อยังความเจริญให้แก่พืชพันธุ์ธัญญาหารจะได้เจริญงอกงามและอุดมสมบูรณ์ พระหัตถ์ซ้ายประทานพร เพื่อให้กิจการต่างๆ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ส่วนพระพักตร์เต็มไปด้วยพระเมตตาที่จะให้ความเป็นธรรม และการช่วยเหลือแก่ประชากรเกษตรทั้งปวง

2. ลวดลายไทยรูปปลายรวงข้าว 6 ต้น ประกอบอยู่ทั้งสองด้านของซุ้มเรือนแก้ว หมายความว่า สศก. ประกอบด้วย หน่วยงานใหญ่ๆ ซึ่งเรียกว่า 6 หน่วยงาน หรือ 6 กอง และต้นข้าวทั้ง 6 ต้น ได้รับน้ำทิพย์จากพระพิรุณ จนเจริญงอกงามแตกซ่อแตกรวงเป็นเมล็ดข้าวพร้อมที่จะขยายกระจายพันธุ์ต่อไป เช่นเดียวกับกองทั้ง 6 กอง ซึ่งแต่ละกองย่อมแตกแยกออกเป็นหน่วยงานต่างๆ คอยให้ความรู้และให้การช่วยเหลือในแต่ละด้านของการเกษตรแก่ประชากรไทย อันยังความเจริญให้แก่ประเทศชาติสืบไป

3. พุทธภาษิต จารึกบนผ้าแพร ความว่า “สพฺเพสํ สงฺฆภูตานํ สามคฺคี วุฑฺฒิสาธิกา” หมายความว่า “ความพร้อมเพรียงของปวงชนผู้เป็นหมู่ ยังความเจริญให้สำเร็จ”

4. ตัวหนังสือ “สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร” เพื่อแสดงว่าเป็นเครื่องหมายของส่วนราชการนี้

สารจากเลขาธิการ

วันที่ 24 มีนาคม 2522 เป็นวันที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับการสถาปนาให้เป็นหน่วยงานเทียบเท่ากรมเป็นครั้งแรก โดยมี ดร.สมนึก ศรีปลั่ง เป็นเลขาธิการฯ ท่านแรก ได้ก่อตั้งและปูพื้นฐานการทำงานด้านวิชาการและด้านบริหารองค์กร ทำให้เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารกระทรวง รวมทั้งองค์กรทั้งภายในและต่างประเทศ นับจากวันนั้นจนถึงบัดนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้มีอายุครบ 26 ปีเต็ม มีเลขาธิการสืบต่อมาจนถึงดิฉันซึ่งเป็นเลขาธิการลำดับที่ 9 ได้มีการทำงานที่มีการริเริ่มขึ้นใหม่ รวมทั้งมีการพัฒนาสานต่อจากอดีตเลขาธิการท่านก่อน สืบเนื่องกันมาเป็นลำดับตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะสถานการณ์อันเป็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจและการค้าสินค้าเกษตรของโลก ผลงานที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน มาจากความร่วมมือร่วมใจกันของบุคลากรทุกระดับในส่วนกลางและสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 9 เขต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่หล่อหลอมองค์กรที่ชื่อว่า "สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร" ให้ก้าวหน้าและเป็นองค์กรด้านวางแผนพัฒนาภาคเกษตร ต่อไป

ผลงานสำคัญในปี 2547 เชิงนโยบาย ได้แก่ การจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2547 - 2551 ยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรและการศึกษาการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตร เป็นต้น รายละเอียดของผลงานได้รวบรวมไว้ในรายงานประจำปี 2547 ซึ่ง ดร.สุทธิพร จีระพันธุ อดีตเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในช่วงเวลาดังกล่าวได้บริหารงานและหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้สนใจ และหากประสงค์จะได้รับข้อมูลหรือรายงานการศึกษาในแต่ละเรื่องของเอกสารรายงานประจำปี สามารถติดต่อประสานงานโดยตรงกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(นางอัญชลี อุไรกุล)
เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สารจากอดีตเลขาธิการ

ในปีงบประมาณที่ผ่านมา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งอยู่ในกลุ่มภารกิจด้านอำนวยการ ได้รับผิดชอบเรื่องที่สำคัญด้านนโยบายได้แก่ การจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2547-2551 เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรและยกระดับรายได้ของเกษตรกร การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนารายสินค้าเพื่อสนับสนุนเป้าหมายยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าหลายชนิดกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี จัดทำร่างพระราชบัญญัติการประกันภัยทางการเกษตรเพื่อลดความเสี่ยงในการผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกร ในด้านต่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลเสนอความเห็นต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้ประกอบการเจรจา ภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าสินค้าเกษตร กรอบทวิภาคีและกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่สำคัญเป็นการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ มีการจัดตั้งกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเงินกองทุนในปีแรกจำนวน 100 ล้านบาท นอกจากนี้ด้านงานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรก็มีงานที่สนับสนุนให้เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตเพื่อใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม แนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนเกษตรกร การศึกษาด้านการผลิตการตลาดสินค้าเกษตร รวมทั้งโอกาสและลู่ทางขยายตลาดต่างประเทศ ด้านงานสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดตั้งศูนย์เตือนภัยด้านการเกษตรป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ ภัยทางเศรษฐกิจ และอื่นๆ มีการจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิตต่อไร่ นำมาประเมินผลผลิตควบคู่กับการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการสำรวจพื้นที่เพาะปลูก ในส่วนของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต ซึ่งมี 9 เขต มีการศึกษาศักยภาพสินค้าเกษตรที่สำคัญในท้องถิ่น และทางเลือกในการผลิตสินค้าเกษตรภายในจังหวัดที่รับผิดชอบ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจผลิตของเกษตรกร นอกจากนี้เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในโครงการที่สำคัญของรัฐบาล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้มีการติดตามและประเมินผลในโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และแจ้งให้ผู้บริหารได้ทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

จากผลงานในรอบปีที่ผ่านมา ขอขอบคุณข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ได้ให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี จนทำให้งานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี รายละเอียดของผลการดำเนินงานได้รวบรวมไว้ในรายงานประจำปี 2547 ซึ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรต่างๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจในการพัฒนาการเกษตรของไทย

(ดร. สุทธิพร จีระพันธุ)
อดีตเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(พฤษภาคม 2546 - มกราคม 2548)

สารบัญ

- พระบรมราโชวาท 1
- ตราสัญลักษณ์ 3
- สารจากเลขาธิการ 5
- คณะผู้บริหาร 8
- ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2547 17
- งานสารสนเทศการเกษตร 21
- งานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร 31
- งานนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร 49
- งานเศรษฐกิจการเกษตรต่างประเทศ 63
- งานติดตามและประเมินผล 75
- ประมวลภาพกิจกรรมในรอบปี 2547 80
- ประวัติความเป็นมา อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการแบ่งส่วนราชการ 89
- งบประมาณ 94
- อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 95

คณะผู้บริหาร สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตร

นางอัญชลี อุไรกุล

เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นายสุรศักดิ์ ทองเพียร
รองเลขาธิการ

นายพินิจ กอศรีพร
รองเลขาธิการ

นายเฉลิมพร พิรุณสาร
รองเลขาธิการ

ดร.ขจรวรรณ อิฐรัตน์
ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายระบบเศรษฐกิจการเกษตร

นายสุพรรณ กาญจนสุธรรม
รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร

นายสากล อุไรกุล
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจการผลิตและการตลาด

นางกาญจนา สิงหอำไพ
ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

นายพลเวท ท้าวมหาวงษ์
ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายพัฒนาการเกษตรชนบท

นายอรุณ อวนสกุล
รักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านระบบข้อมูลสถิติการเกษตร

นางนารีณัฐ รุณภัย
ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร
และอุตสาหกรรมเกษตร

นางจันทร์ธิดา มีเดช
เลขานุการกรม

นางสุภาพร พิมลลิขิต
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

นางรัศมี มาแสง
ผู้อำนวยการศูนย์ประเมินผล

นางฑัณฑิกา สิริวิชช์
ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

นายมณฑล เจียมเจริญ
ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศการเกษตร

นางกาญจนา สิงหอำไพ
รักษาการผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการเกษตรต่างประเทศ

นายนิพนธ์ ดิลกคุณานันท์
ผู้อำนวยการกองจัดการธุรกิจการเกษตร

นายอู่รัชต์ วิศรุตวณิช
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1

นายปราโมทย์ ภู่ประเสริฐ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 2

นายสุรศักดิ์ พันธ์นพ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 3

นายพานิช พื้นแสน
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 4

นายอุดม สิทธิเดช
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 5

นางสุวคนธ์ ทรงแสงธรรม
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 6

นายสนาน จันทร์ภักดี
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 7

นายธวัช ธีธารัตน์กุล
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 8

นางสาวเพียงพิศ ฟูเกียรติสุทธิ์
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 9

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2547

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2547

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรปี 2547 ขยายตัวประมาณร้อยละ 2.8 ซึ่งชะลอตัวลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากในช่วงครึ่งปีแรกได้ประสบปัญหาการระบาดของโรคไข้หวัดนก ภาวะฝนแล้งและฝนทิ้งช่วงในช่วงต้นปี ทำให้พืชและสัตว์หลายชนิดชะลอการผลิต อย่างไรก็ตาม ในช่วงครึ่งหลังสถานการณ์ได้คลี่คลาย แม้จะมีการระบาดของโรคไข้หวัดนกอยู่บ้าง แต่ยังอยู่ในภาวะที่สามารถควบคุมได้ ในขณะที่ปริมาณน้ำฝนอยู่ในเกณฑ์ดี ขณะเดียวกันรัฐยังมีนโยบายสนับสนุนสินค้าเกษตร การรับจำนำราคาสินค้า และส่งเสริมการส่งออกอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัจจัยบวกช่วยสนับสนุนการขยายตัวของภาคเกษตร ด้านการค้า การส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารโดยรวมคาดว่าจะมีมูลค่าประมาณ 840,000 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มจากปีที่แล้วประมาณร้อยละ 4.5 ส่วนราคาสินค้าเกษตรในปีนี้โดยเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดี โดยดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ15.4 จากปีที่แล้ว ทั้งนี้ภาวะการผลิต การค้าและราคามีดังนี้

สาขาพืช

สาขาพืชมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.1 ซึ่งชะลอตัวจากปีที่ผ่านมา การเกิดภาวะฝนแล้งในช่วงต้นปีกระทบการผลิตพืชหลัก เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม พืชประเภทไม้ผลและไม้ยืนต้น อาทิ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และผลไม้ มีการขยายตัวค่อนข้างดี เนื่องจากสภาพอากาศในช่วงการเจริญเติบโตเหมาะสม ขณะที่ราคาของพืชหลายชนิดในปีนี้อยู่ในเกณฑ์ดี จูงใจให้มีการขยายการผลิต การดูแลเอาใจใส่การผลิต ส่วนด้านการค้า สินค้าที่มีการส่งออกได้ค่อนข้างดี คือ ข้าว ยางพารา และมันสำปะหลัง เนื่องจากความต้องการในตลาดโลกมีมาก โดยเฉพาะจากจีน ซึ่งในปีนี้ประสบภัยธรรมชาติ ประกอบกับการแสวงหาตลาดสินค้าใหม่ได้สนับสนุนการขยายตัวของการส่งออก ด้านราคาสินค้าเกษตรแทบทุกชนิดมีราคาอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นมันสำปะหลังซึ่งราคาต่ำกว่าปีที่แล้วเล็กน้อย

สาขาปศุสัตว์

สาขาปศุสัตว์การผลิตลดลงร้อยละ 4.2 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยเป็นผลจากการระบาดของโรคไข้หวัดนกตั้งแต่ปลายปี 2546 ต่อเนื่องจนถึงต้นปี 2547 ทำให้การผลิตไก่เนื้อลดลงเฉลี่ยร้อยละ 12.2 รวมทั้งสัตว์ปีกอื่นๆ ด้วย ส่วนการผลิตสุกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 ด้านการค้า การส่งออกไก่สดแช่เย็นแช่แข็งซึ่งเป็นสินค้าสำคัญลดลงมากกว่าร้อยละ 80 เนื่องจากโรคไข้หวัดนกทำให้ประเทศผู้นำเข้างดการนำเข้า ด้านราคา สินค้าหลัก คือ ไก่เนื้อและสุกร มีราคาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว

สาขาประมง

การผลิตเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 3.7 แม้ว่าจะมีภาวะแห้งแล้งในช่วงต้นปีทำให้สัตว์น้ำจืดไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร รวมทั้งการชะลอการเพาะเลี้ยงกุ้งในช่วงต้นปีอันเนื่องมาจากการสอบสวนการทุ่มตลาดกุ้งในสหรัฐอเมริกา แต่ในช่วงกลางปีสถานการณ์ได้คลี่คลาย ทำให้มีการขยายการผลิต ด้านการค้าโดยรวม การส่งออกสัตว์น้ำทะเลแช่แข็งอยู่ในภาวะชะลอตัว

สาขาอื่นๆ

สาขาอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย สาขาป่าไม้ การบริการทางการเกษตร และการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่ายขยายตัวประมาณร้อยละ 4.7 โดยการแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่ายเป็นกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนการขยายตัวเพราะได้รับการสนับสนุนจากนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิดการแปรรูป เพิ่มมูลค่าการผลิตให้กับสินค้าเกษตร ในขณะที่สาขาป่าไม้ไม่ขยายตัว เนื่องจากการผลิตไม้ธรรมชาติและของป่าลดลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการผลิตไม้จากป่าเศรษฐกิจตามนโยบายส่งเสริมการปลูกป่ายังไม่สามารถให้ผลผลิตได้มากนัก

สาขาการผลิต	ปี 2546	ปี 2547
ภาคเกษตร	**4.5**	**2.8**
พืช	**5.3**	**3.1**
- ข้าว	7.4	0.2
- มันสำปะหลัง	16.1	5.2
- อ้อย	2.1	-13.0
- ยางพารา	8.6	5.9
ปศุสัตว์	**3.3**	**-4.2**
- ไก่เนื้อ	5.1	-12.0
- สุกร	4.5	5.5
ประมง	**2.5**	**3.7**
อื่นๆ	**2.6**	**4.7**

หมายเหตุ : ประมาณการ ณ สิงหาคม 2547

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

งานสารสนเทศการเกษตร

มาตรการแก้ไขปัญหาลำไยปี 2547

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2547 อนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) อนุมัติเงินดำเนินการจัดการตลาดลำไยปี 2547 เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรจากราคาลำไยตกต่ำ โดยมีแนวทาง 5 มาตรการ คือ

(1) การกระจายผลผลิตลำไยสด ออกนอกแหล่งผลิต จำนวน 20,000 ตัน ใช้เงินทุนหมุนเวียนปลอดดอกเบี้ยจำนวน 158 ล้านบาท เพื่อการกระจายลำไยสดออกนอกแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคภายในประเทศทั้งในช่องทางตลาดเดิม และตลาดใหม่

(2) การแปรรูปลำไยบรรจุกระป๋อง จำนวน 20,000 ตัน ใช้เงินทุนหมุนเวียนปลอดดอกเบี้ยจำนวน 200 ล้านบาท เพื่อจัดสรรให้สถาบันเกษตรกรกลุ่มสมาชิกและกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่ได้รับสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ผลิตลำไยบรรจุกระป๋อง รับซื้อลำไยสดเพื่อแปรรูปเป็นลำไยกระป๋อง

(3) ส่งเสริมการบริโภคลำไยภายในประเทศและต่างประเทศในวงเงินจ่ายขาด 20 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การจัดเทศกาลรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคลำไย ทั้งภายในประเทศและการส่งออก

(4) การแปรรูปและการตลาดลำไยอบแห้ง ในวงเงินกู้ 3,945 ล้านบาท เพื่อใช้ดำเนินการแทรกแซงรับซื้อลำไยสดจากเกษตรกร มาแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งจำนวน 100,000 ตัน และ

(5) กระจายลำไยสดเพื่อส่งออกประมาณ 150,000 ตัน ดำเนินการอำนวยความสะดวกในเรื่องการตรวจสอบสารตกค้าง เช่น สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และออกใบรับรองโดยเร็ว

สำหรับมาตรการการแปรรูปและการตลาดลำไยอบแห้ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดเงื่อนไขการรับซื้อลำไยสด(ร่วง) จากเกษตรกรในราคาแยกตามเกรดต่างๆ ดังนี้ เกรด AA ราคากิโลกรัมละ 15 บาท เกรด A ราคากิโลกรัมละ 10 บาท และเกรด B ราคากิโลกรัมละ 5 บาท ตลอดช่วงฤดูกาลผลผลิตออกสู่ตลาดในปีนี้ โดยดำเนินการรับซื้อลำไยในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน เชียงราย พะเยา น่าน ลำปาง แพร่ และจังหวัดตาก ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2547 จนถึงวันที่ 9 กันยายน 2547 ปรากฏว่า รับซื้อลำไยสด(ร่วง) ได้จำนวน 272,323 ตัน จำแนกเป็นลำไยเกรด AA จำนวน 106,407 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 39 ของปริมาณรับซื้อทั้งหมด เกรด A รับซื้อได้จำนวน 111,453 ตัน และเกรด B จำนวน 54,463 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 41 และ 20 ของปริมาณรับซื้อทั้งหมดตามลำดับ และเมื่อจำแนกการรับซื้อในแหล่งผลิตเป็นรายจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ คือ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และเชียงรายแล้ว พบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีปริมาณรับซื้อลำไย 118,006 ตัน หรือร้อยละ 43 ของปริมาณการรับซื้อทั้งหมด จังหวัดลำพูน มีปริมาณรับซื้อลำไยจำนวน 114,778 ตัน หรือร้อยละ 42 ของปริมาณการรับซื้อทั้งหมด และจังหวัดเชียงรายมีปริมาณรับซื้อจำนวน 20,954 ตัน หรือร้อยละ 8 ของปริมาณการรับซื้อทั้งหมด (จากรายงานของศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาลำไย ปี 2547 ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่) ส่วนการกระจายลำไยสดเพื่อส่งออก ปรากฏว่า การส่งออกลำไยสด ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง

เดือนกันยายน 2547 มีจำนวน 95,000 ตัน ซึ่งคาดว่าการส่งออกตลอดทั้งปีจะใกล้เคียงกับเป้าหมาย 150,000 ตันสด

ผลของการดำเนินงานแทรกแซงตลาดรับซื้อลำไยสด(ร่วง) มาแปรรูปอบแห้งลำไย และการส่งเสริมการส่งออกลำไยสดดังกล่าว ส่งผลให้ในช่วงดำเนินการตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม - 9 กันยายน 2547 สามารถรักษาเสถียรภาพของราคาลำไยสดทั้งช่อ เพื่อการส่งออกที่เกษตรกรขายได้ของจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูน เฉลี่ยเกรด AA อยู่ระหว่างกิโลกรัมละ 19 - 25 บาท ราคาลดหลั่นลงตามเกษตรกร ซึ่งราคาดังกล่าวอยู่ในระดับค่อนข้างดี และแนวโน้มราคาไม่ลดต่ำกว่าราคารับซื้อลำไยสด(ร่วง) เกรด AA กิโลกรัมละ 15 บาท ที่ได้กำหนดไว้ จึงไม่มีความจำเป็นต้องดำเนินการกระจายลำไยสดออกนอกแหล่งผลิต และการแปรรูปลำไยกระป๋องในปีนี้

ระบบเตือนภัยด้านการเกษตร

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดภารกิจหลักภายใต้ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการประการหนึ่ง คือ **การพัฒนาระบบเตือนภัยด้านการเกษตร** เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเตือนภัย **3 สาขา** ได้แก่ **ภัยธรรมชาติ ภัยโรคระบาด และภัยเศรษฐกิจการเกษตร** ทั้งนี้ได้กำหนดให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นศูนย์กลางข้อมูลและร่วมประสานการวิเคราะห์ข้อมูลกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์และเตือนภัยเฉพาะด้านและให้รับผิดชอบในส่วนของภัยเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งประเมินความเสียหายอันเกิดจากภัยด้านต่างๆ ตลอดจนการแจ้งเตือนภัยไปยังพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เกษตรกรเตรียมพร้อมรับกับสถานการณ์และรายงานข้อมูลไปยังศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ และผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับทราบ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและบรรเทาภัยด้วยความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ สามารถลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติและภัยเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการผลิตในด้านการเกษตรได้ทันท่วงที

ในการนี้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงได้ดำเนินการจัดตั้ง **"ศูนย์เตือนภัยด้านการเกษตร"** ขึ้นภายในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เพื่อเป็นองค์กรรองรับการดำเนินงานดังกล่าว พร้อมทั้งได้นำเสนอแผนพัฒนาระบบการเตือนภัยด้านการเกษตรต่อผู้บริหารของกระทรวงในการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ ครั้งที่ 2/2547 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2547 โดยมี ฯพณฯ สมศักดิ์ เทพสุทิน เป็นประธานในการประชุม ซึ่งผู้บริหารได้เห็นด้วยกับแผนพัฒนาระบบการเตือนภัยด้านการเกษตรที่นำเสนอ พร้อมทั้งแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ในเวลาต่อมา และได้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้ง **"คณะกรรมการเตือนภัยด้านการเกษตร"** ซึ่งมีเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นประธานเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2547

สำหรับการวางระบบและกลไกการเตือนภัยด้านการเกษตร จะมีการวางระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์เตือนภัยด้านการเกษตร และศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ และผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งไปถึงพื้นที่เป้าหมายซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ การเชื่อมโยงเครือข่ายรับ-ส่งข้อมูลใน**ระดับการเตือนภัยตามช่วงเวลา (Time Warning)** และ **ระดับการเตือนภัยในช่วงเหตุการณ์ผิดปกติ (Event Warning)**

ศูนย์เตือนภัยด้านการเกษตร ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการจัดเตรียมข้อมูลต่างๆรวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในรูปของข้อมูลเชิงตัวเลขทั้งในรูปแบบของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และระบบฐานข้อมูล MIS หรือข้อมูลที่จำเป็นอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัยด้านต่างๆ และการประเมินความเสียหายการแจ้งเตือนภัย โดยข้อมูลบางส่วนต้องเชื่อมโยงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยด้านการเกษตร เพื่อใช้เตือนภัยตามช่วงเวลา และจะรับข้อมูลที่เป็นผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ของภัยเฉพาะด้านในช่วงเกิดเหตุการณ์ผิดปกติจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ

RADARSAT 1
LANDSAT 7 ETM
BAND5
BAND3

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบระดับกรม ในการวิเคราะห์และจัดทำแผนป้องกันภัยต่างๆ มีดังนี้

ประเภทของภัย	**หน่วยงานที่รับผิดชอบ**
อุทกภัย	กรมชลประทาน
	กรมส่งเสริมการเกษตร
ภัยแล้ง	กรมส่งเสริมการเกษตร
	กรมชลประทาน
ดินถล่ม	กรมพัฒนาที่ดิน
โรคระบาดพืช	กรมวิชาการเกษตร
	กรมส่งเสริมการเกษตร
โรคระบาดสัตว์	กรมปศุสัตว์
โรคระบาดสัตว์น้ำ	กรมประมง
	กรมชลประทาน
ภัยเศรษฐกิจการเกษตร	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาระบบเตือนภัยด้านการเกษตร จะแบ่งออกเป็น 2 ระดับการเตือนภัย คือ การเตือนภัยตามช่วงเวลา (Time Warning) โดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหาพื้นที่เสี่ยงภัยออกเป็นระดับต่างๆ ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รายเดือน และรายฤดูกาล ในรอบปี สำหรับการเตือนภัยอีกระดับหนึ่ง คือ ระดับการเตือนภัยในช่วงเหตุการณ์ผิดปกติ (Event Warning) เป็นการติดตั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ในภาคสนาม เพื่อตรวจวัดข้อมูลคอยเฝ้าระวังการเกิดภัย โดยมีหน่วยงานในภูมิภาคเป็นผู้ตรวจวัดและเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่หน่วยงานกลางซึ่งเป็นผู้ประมวลผลข้อมูลและเชื่อมโยงมายังศูนย์เตือนภัยด้านการเกษตร เพื่อประมวลผลร่วมกันและแจ้งเตือนภัยไปยังพื้นที่เป้าหมาย สำหรับพื้นที่ที่จะติดตั้งเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ จะต้องคัดเลือกจากพื้นที่เสี่ยงภัยในระดับ Time Warning มาเป็นฐานในการคัดเลือกพื้นที่เพื่อวางระบบการเตือนภัยแบบ Event Warning ต่อไป

ส่วนแผนการดำเนินงานของระบบเตือนภัยด้านการเกษตร จะแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า เมื่อดำเนินการตามแผนแล้ว ประเทศไทยจะมีระบบเตือนภัยด้านการเกษตร ที่สามารถบรรเทาความเสียหายอันเกิดจาก ภัยธรรมชาติ ภัยโรคระบาด และภัยเศรษฐกิจการเกษตรในรอบปีได้ ซึ่งจะสามารถลดงบประมาณช่วยเหลือในด้านบรรเทาความเสียหาย โดยมีรายละเอียดของแผนในแต่ละระยะ ดังนี้

แผนการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (ปี 2547) จัดตั้งคณะกรรมการระดับกระทรวง จัดทำแผนปฏิบัติการรายงานเตือนภัย 3 สาขา โดยในแต่ละสาขาจะมีการเตือนภัยใน 2 ระดับ ได้แก่ การเตือนภัยในระดับการเตือนภัยตามช่วงเวลา และการเตือนภัยในช่วงเหตุการณ์ผิดปกติ จัดทำแนวทางวางระบบฐานข้อมูลการเตือนภัยด้านการเกษตร และจัดทำรายงานสถานการณ์ภัยด้านต่างๆ ด้วยระบบ Manual

แผนการดำเนินงานในระยะสั้น (ปี 2548) ดำเนินการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลการเตือนภัยด้านการเกษตร จัดวางระบบเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูลและระบบรายงานในระดับพื้นที่กับศูนย์เตือนภัยด้านการเกษตรในส่วนกลาง โดยผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดทำโปรแกรม ประมวลผลข้อมูล ในลักษณะการทำงานแบบอัตโนมัติหรือแบบ Real Time รวมทั้งติดตามและประเมินผลการจัดวางระบบดังกล่าว

แผนการดำเนินงานในระยะยาว (ปี 2549 เป็นต้นไป) พัฒนาและจัดทำระบบการรายงานเตือนภัยด้านการเกษตรที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

สำหรับผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2547 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้เริ่มดำเนินการวิเคราะห์และสรุปรายงานเตือนภัยเกี่ยวกับ "ภัยน้ำท่วม" จำนวน 3 ครั้ง (เดือนสิงหาคม 2 ครั้ง และเดือนกันยายน 1 ครั้ง) และรายงานเตือนภัยเกี่ยวกับ "ภัยแล้ง" จำนวน 1 ครั้ง (วันที่ 8 ตุลาคม) โดย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับข้อมูล และรายงานการเกิดภัยจากหน่วยงานในพื้นที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมชลประทาน รวมทั้ง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1-9 ซึ่งเป็นการรับรายงานที่ยังไม่ผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนในปีงบประมาณ 2548 จะเป็นการรายงานที่ผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศต่อไป

การพัฒนาแบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิตภาคการเกษตร

ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต เป็นตารางที่อธิบายถึงการหมุนเวียน (FLOW) ของสินค้าและบริการระหว่างสาขา (SECTORS) ต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาที่แน่นอน โครงสร้างของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ทางด้านสดมภ์เป็นโครงสร้างปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการประกอบด้วยปัจจัยการผลิตขั้นกลาง (Intermediate Input) และปัจจัยการผลิตขั้นต้น (Primary Input) หรือมูลค่าเพิ่ม ทางด้านแถวเป็นการกระจายผลผลิต (Output Distribution) ประกอบด้วยอุปสงค์ขั้นกลาง (Intermediate Demand) และอุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Final Demand) ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์ทางเศรษฐกิจได้หลากหลาย เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต (Cost of Production) การวิเคราะห์อุปสงค์ขั้นสุดท้าย (Final Demand) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของสินค้า การวิเคราะห์ทางด้านราคา (Price Analysis) ใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำตารางบัญชีเมทริกซ์สังคม (Social Account Matrix) และแบบจำลองเศรษฐศาสตร์ดุลยภาพทั่วไป (Computable General Equilibrium Model : CGE)

ในปี 2542 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้จัดทำโครงการข้อมูลสถิติการเกษตรและสารสนเทศ เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศสำหรับภาคเกษตรกรรม โดยสร้างตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการเกษตรปี 1995 ขึ้น ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตด้านการเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้แบ่งสาขาการผลิตในภาคเกษตรให้มีรายละเอียดมากขึ้น

การใช้ประโยชน์ของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต กรณีศึกษา

ก) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของสาขาการผลิต เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่าสาขาผลิตนั้นจะส่งผลถึงระบบเศรษฐกิจมากน้อยเท่าใด โดยผลกระทบนั้นมีสองทางคือ ความเชื่อมโยงแบบ Backward Linkage หมายถึงหากการผลิตในสาขานั้นเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะส่งผลให้สาขาการผลิตอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยการผลิตในสาขานั้นเพิ่มขึ้นกี่หน่วย ส่วนความเชื่อมโยงแบบ Forward Linkage หมายถึง หากการผลิตในสาขานั้นเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จะส่งผลให้สาขาการผลิตอื่นที่ใช้สาขาการผลิตนั้นเป็นปัจจัยการผลิตมีการผลิตเพิ่มขึ้นรวมกี่หน่วย ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อมโยงของสินค้าเกษตรกรรมกับสาขาผลผลิตอื่นๆ มีลักษณะที่เป็น Forward Linkage มากกว่า Backward Linkage การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจึงมักมีผลกระทบให้มีการผลิตสินค้าอื่น เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยการผลิตน้อยกว่าการเพิ่มผลผลิตของสาขาการผลิตในอุตสาหกรรมที่มีเชื่อมโยงในลักษณะ Backward Linkage มากกว่า นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยดูทั้ง Forward Linkage และ Backward Linkage สินค้าเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจน้อยกว่าสินค้าอุตสาหกรรมด้วยเช่นกัน

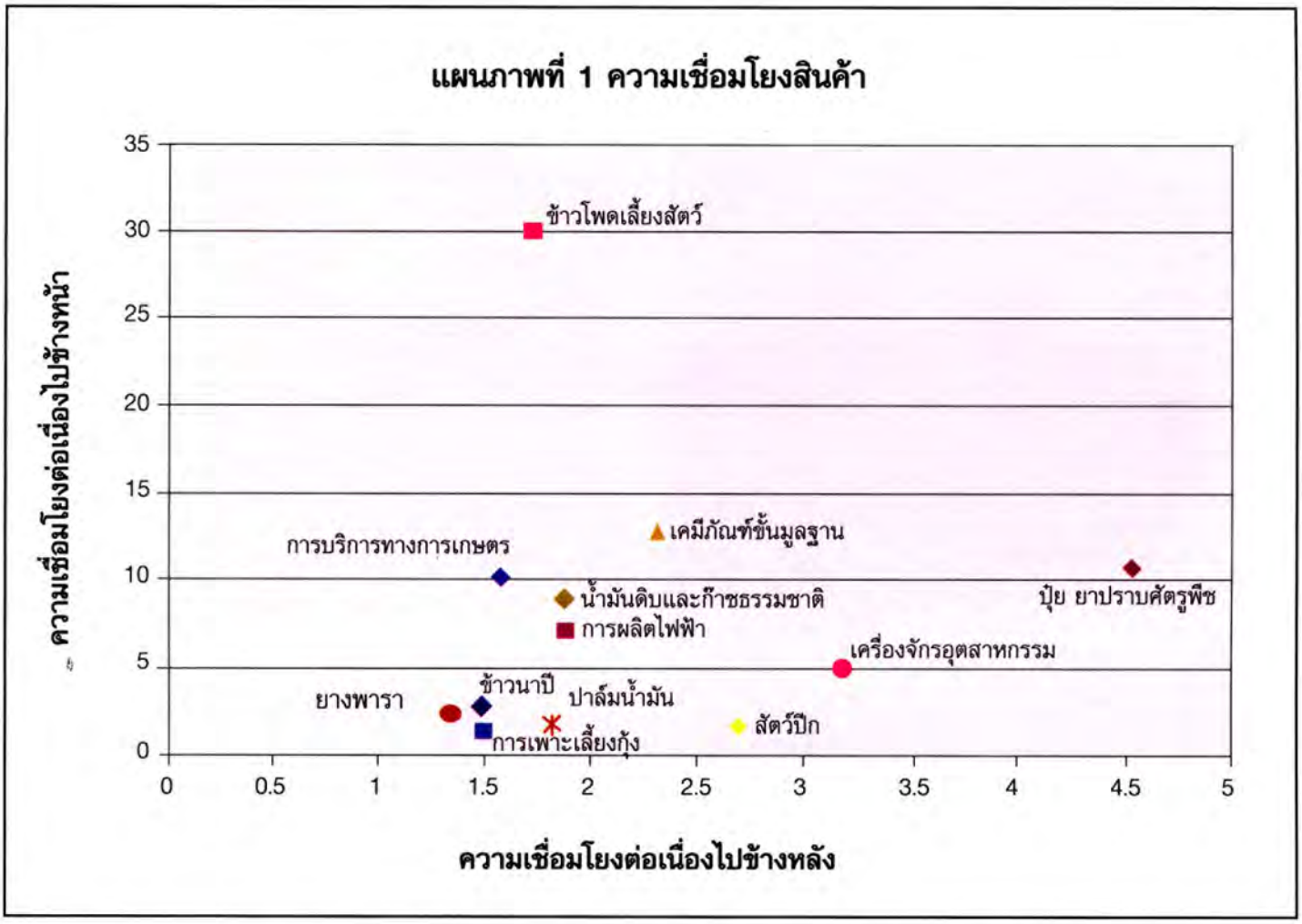

ข) การวิเคราะห์ผลกระทบของราคาน้ำมัน ในปัจจุบัน น้ำมันเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ราคาน้ำมันมีผลโดยตรงต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการในทุกสาขาการผลิต และยังส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าของผู้บริโภคอีกด้วย อย่างไรก็ดีผลกระทบของราคาน้ำมันต่อสาขาการผลิตต่างๆ จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับและลักษณะเทคโนโลยีในการผลิต การวิเคราะห์ผลกระทบราคาโดยใช้ Price Analysis Model เป็นการวิเคราะห์ว่าหากราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้ราคาของสินค้าอื่นเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า หากราคาน้ำมันเบนซินเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จะส่งผลให้ราคาข้าวนาปี สูงขึ้นร้อยละ 0.09 ราคาสินค้าเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.09 - 0.25 ยกเว้นการบริการทางการเกษตร และประมงที่มีอัตราการเพิ่มสูงกว่า คือร้อยละ 0.10 - 0.64 ส่วนการผลิตนอกภาคการเกษตรสาขาการผลิต ที่ได้รับผลกระทบสูงกว่าสาขาอื่น ๆ คือ การขนส่ง แต่ถ้าราคาน้ำมันดีเซลเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20 จะส่งผล ต่อระดับราคาสินค้ามากกว่าการขึ้นราคาน้ำมันเบนซินกว่าเท่าตัว จะเห็นได้ว่า การขึ้นราคาน้ำมันเบนซิน จะกระทบต่อราคาสินค้าของภาคการผลิตต่างๆ ไม่มากนัก เนื่องจากน้ำมันเบนซินไม่ใช่ปัจจัยการผลิต ที่มีสัดส่วนสูงในการผลิตของสาขาการผลิตต่างๆ แต่ราคาน้ำมันดีเซลจะส่งผลกระทบต่อระดับราคาสินค้ามากกว่า อย่างไรก็ดีหากพิจารณาจากโครงสร้างการผลิตจะเห็นว่า การขึ้นราคาน้ำมันไม่ได้กระทบต่อภาคการผลิตจริงของระบบเศรษฐกิจมากนัก แต่การขึ้นราคาน้ำมันจะมีผลกระทบในเชิงจิตวิทยา ทำให้ผู้ผลิต และผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่า

การจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต (Crop Cutting)

สินค้าเกษตรนับว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ที่ต้องพึ่งพาผลผลิตทางการเกษตรเป็นหลัก และสามารถทำรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ให้กับประเทศได้เป็นจำนวนมากถึงปีละไม่น้อยกว่า 8 แสนล้านบาท ดังนั้น ผลผลิตทางการเกษตรจึงมีความสำคัญ ซึ่งข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดถึงการพัฒนาทางด้านการผลิตที่สำคัญ คือ ผลผลิตต่อไร่ เพราะหากผลผลิตต่อไร่สูงมากเท่าใด นั่นย่อมแสดงความมีศักยภาพในการผลิตที่สูงมากขึ้นเท่านั้น

ในอดีตที่ผ่านมาข้อมูลผลผลิตต่อไร่มักจะมีปัญหาเป็นประจำทุกปี ทั้งในภาคราชการด้วยกันเองและรวมไปถึงภาคเอกชนด้วย ดังนั้น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของรัฐบาลประเทศญี่ปุ่นตามโครงการ JICA ASEAD PROJECT จึงได้ร่วมกันนำเทคนิคการสำรวจผลผลิตต่อไร่ โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิตมาใช้ดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ และน่าเชื่อถือ มากกว่าการสำรวจด้วยวิธีการอื่นๆ โดยในปี 2547 ได้ทดลองเป็นการนำร่องกับมันสำปะหลังโรงงาน อ้อยโรงงาน ลำไย และข้าวนาปี สำหรับในปี 2548 จะดำเนินการอีก 2 สินค้า คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และถั่วเหลือง

Crop Cutting เป็นวิธีการสำรวจ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ตั้งอยู่บนหลักการทางสถิติที่ประกอบด้วย การสุ่ม (Sampling) การชั่ง (Weighting) และการประมาณค่า (Estimate) และเป็นวิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการประมาณผลผลิตต่อไร่ได้อย่างเป็นระบบ และได้รับการยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็นวิธีที่มีความเที่ยงตรงค่อนข้างสูง (High Degree of Validity) โดยข้อมูลที่ได้จากจุดตัวอย่าง (Sample Spot) ในแปลงตัวอย่าง (Sample Field) ซึ่งค่าผลผลิตต่อไร่ของแต่ละจุด จะใช้เป็นข้อมูลเพื่อประมาณค่าผลผลิตต่อไร่ของพื้นที่ เช่น ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด ต่อไป โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. จัดทำบัญชีรายชื่อหมู่บ้าน (Listing) ➡ สุ่มเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง (Sample Village)

2. นับจดครัวเรือน/ฟาร์มในหมู่บ้านตัวอย่าง ➡ แล้วสุ่มเลือกครัวเรือนตัวอย่าง

3. เข้าพบครัวเรือนตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นทั่วๆ ไป

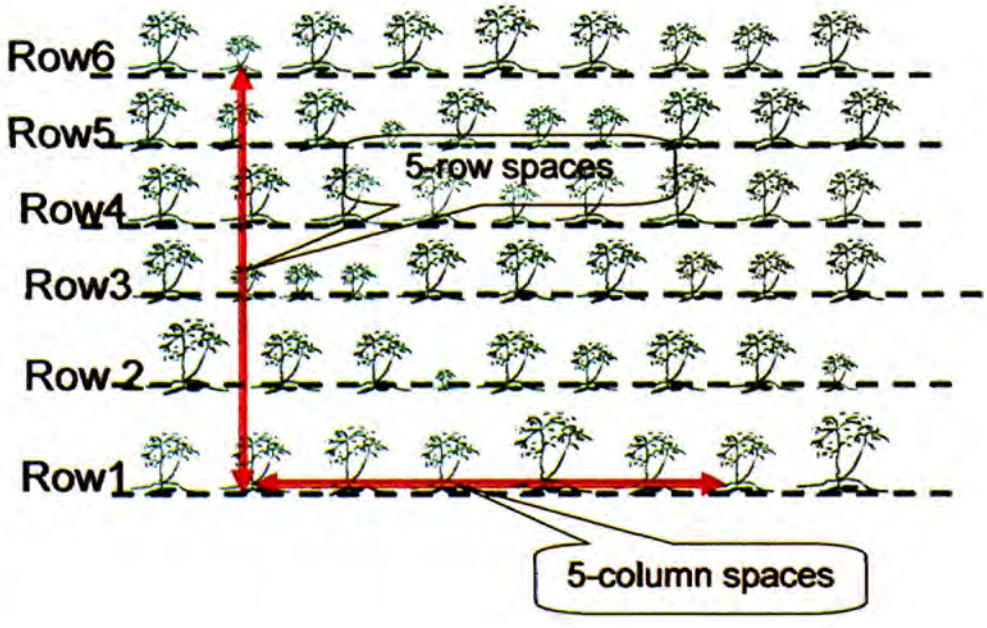

4. สุ่มเลือกแปลงตัวอย่าง (Sample Field) ➡ ตรวจพื้นที่ให้ทราบถึงลักษณะทางกายภาพ และระยะเวลาที่จะเก็บเกี่ยวได้ ➡ กำหนดเวลาในการจัดเก็บข้อมูล

5. สุ่มเลือกจุดตัวอย่าง (Sample Spot) โดยใช้วิธีการสุ่ม "ทฤษฎีการเดิน 30 ก้าว"

6. กำหนดกรอบที่เก็บเกี่ยว (Crop Cutting Frame) โดยการใช้เทปวัดระยะเพื่อกำหนดขนาดของ Sample Spot ให้ทราบถึงความหนาแน่นหรือจำนวนต้นของพืชที่มีอยู่ภายในกรอบ

7. เก็บเกี่ยวผลผลิตภายในกรอบ Sample Spot เช่น 5 ต้น หรือ 10 ต้น หรือ 20 ต้น หรือ ภายใน 1 ตารางเมตร หรือ 2 ตารางเมตร เป็นต้น

8. การนวด สี และ/หรือทำความสะอาดผลผลิตเบื้องต้น

9. ตากหรืออบผลผลิตให้แห้ง ➡ ชั่งน้ำหนัก ➡ วัดระดับความชื้น (พืชบางชนิด)

10. ประมาณค่าผลผลิตต่อไร่ ➡ วิเคราะห์และสรุป ➡ รายงานผล

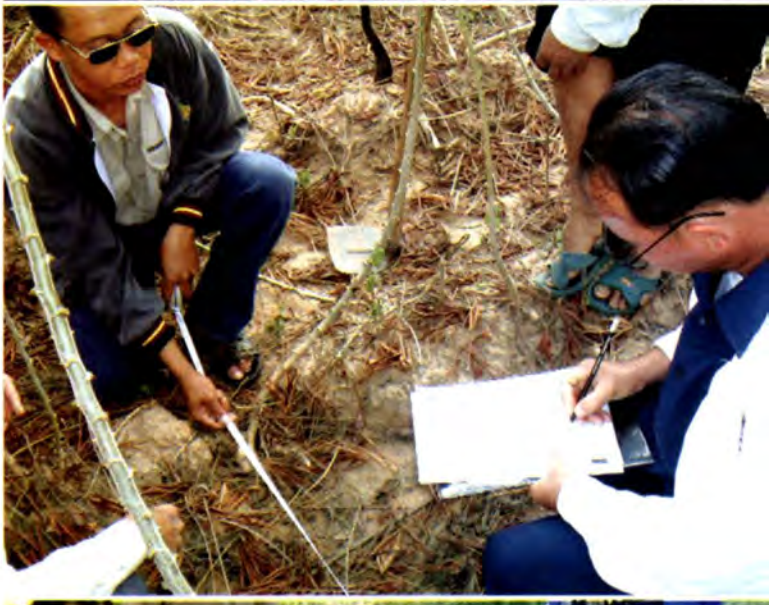

ผลการจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิตที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วในทุกขั้นตอนมี 3 สินค้า คือ มันสำปะหลัง อ้อย และลำไย

รายการ	มันสำปะหลัง	อ้อย				ลำไย
		ปี1	ปี 2	≥ ปี 3	เฉลี่ย	
1. จำนวนต้นต่อไร่	2,961	9,748	9,986	10,587	9,953	27
2. ผลผลิตต่อต้น (กก.)	1.406	1.28	1.11	1.06	1.18	59.59
3. ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	4,163	12,453	11,110	11,171	11,767	1,609

งานวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

การประยุกต์ใช้โปรแกรมเส้นตรง (Linear Programming) ในการวางแผนฟาร์ม

การวางแผนการผลิตทางการเกษตรนั้นไม่แตกต่างจากการวางแผนการผลิตในอุตสาหกรรมหรือทางอื่นๆ ที่ต้องคำนึงถึง **ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ คือ ผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และจำนวนเท่าใด** เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายการทำกำไรสูงสุด ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่กิจกรรมการผลิตมีหลากหลายกิจกรรม การวางแผนการผลิตเพื่อใช้ปัจจัยการผลิตที่จำกัด และต้องใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นการวิเคราะห์หาแผนการผลิตที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง วิธีทางคณิตศาสตร์ที่เรียกว่า **"โปรแกรมเส้นตรง (Linear Programming)"** เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้การวางแผนการผลิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จึงได้นำวิธีของโปรแกรมเส้นตรงมาประยุกต์ใช้กับการวางแผนฟาร์ม โดยใช้กรณีตัวอย่างของเกษตรกรในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ และเกษตรกรจากจังหวัดชลบุรี มาเป็นกรณีศึกษา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

กรณีศึกษาทุ่งกุลาร้องไห้ พบว่าฟาร์มที่เหมาะควรเป็นฟาร์มแบบผสมผสาน กรณีฟาร์มตัวอย่างเป็นของนายน้อย สิมมะลา อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีแรงงานในฟาร์มเป็นหลัก 2 คน ที่ดิน 4 แปลง **แปลงที่ 1** มีพื้นที่ 5 ไร่ ปลูกข้าวเหนียวเป็นหลักในฤดูฝน ฤดูแล้งปลูกถั่วฝักยาว **แปลงที่ 2** พื้นที่ 0.183 ไร่ ปลูกพืชผักเป็นหลักทั้งฤดูฝนและแล้ง **แปลงที่ 3 และ 4** เป็นบ่อเลี้ยงปลาและแหล่งน้ำ ไม้ผลเป็นการปลูกตามบริเวณขอบบ่อหรือรอบๆ แปลงพืช การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค 3 ตัว ไก่พื้นเมืองไว้เป็นอาหารประมาณ 7 ตัว ผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมเส้นตรง (Linear Programming) ชี้แนะว่า **แปลงที่ 1** ควรมี 3 กิจกรรมที่ควรทำการผลิตคือ ปลูกข้าวเหนียว 5 ไร่ มะเขือเปราะ 0.52 ไร่ และถั่วฝักยาว 4.48 ไร่ มีมูลค่าผลผลิตรวมประมาณ 181,993 บาท **แปลงที่ 2** ควรมี 6 กิจกรรมที่ควรทำการผลิตคือ ปลูกพริกชี้ฟ้ารุ่น 2 จำนวน 0.18 ไร่ โหระพารุ่น 2 จำนวน 0.001 ไร่ ผักบุ้งรุ่น 1 และ 2 อย่างละ 0.183 ไร่ คะน้ารุ่น 1 0.15 ไร่ ถั่วฝักยาว 0.028 ไร่ มูลค่าเหนือค่าใช้จ่ายเงินสด 37,343 บาท **แปลงที่ 3 และ 4** เลี้ยงปลาทั้ง 2 บ่อ จะมีมูลค่าเหนือต้นทุนเงินสด 39,450 บาท แผนการผลิตที่ได้จากโปรแกรมเส้นตรงมีมูลค่าเหนือต้นทุนเงินสด 247,617 บาท เมื่อเทียบกับแผนการผลิตเดิมของเกษตรกร ซึ่งมีมูลค่าเหนือค่าใช้จ่ายเงินสด 125,846 บาท แผนการผลิตใหม่จึงสามารถทำให้เกษตรกรมีมูลค่าของผลผลิตเหนือค่าใช้จ่ายเงินสดเพิ่มขึ้นถึง 121,770 บาท

กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นฟาร์มของนายสมบัติ กาญจนา จังหวัดชลบุรี เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการศึกษาระบบการทำฟาร์มตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการวิเคราะห์ได้เสนอแนะให้เกษตรกรทำดังนี้ **ที่ดินแปลงที่ 1** ควรผลิตข้าวหอมมะลิ 105 จำนวน 1.700 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 1 จำนวน 1.291 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 2 จำนวน 1.368 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 2 จำนวน 0.409 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 4 จำนวน 0.332 ไร่ และเลี้ยงปลา จำนวน 0.880 ไร่ มีรายได้รวม 61,341 บาท **ในที่ดินแปลงที่ 2** ควรผลิตข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 1 จำนวน 1.450 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 2 จำนวน 0.941 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 1 จำนวน 0.100 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 3 จำนวน 0.509 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 4 จำนวน 0.100 ไร่ คะน้า รุ่นที่ 2 จำนวน 0.100 ไร่ กวางตุ้ง รุ่นที่ 6 จำนวน 0.509 ไร่ มีรายได้รวม 40,928 บาท และ **ในที่ดินแปลงที่ 3** ควรผลิต ผักบุ้ง รุ่นที่ 1 จำนวน 0.494 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 3 จำนวน 0.030 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 5 จำนวน 0.691 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 6 จำนวน 0.404 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 7 จำนวน 0.600 ไร่ ผักบุ้ง รุ่นที่ 8 จำนวน

0.441 ไร่ คะน้า รุ่นที่ 5 จำนวน 0.203 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 1 จำนวน 1.506 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 2 จำนวน 1.970 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 3 จำนวน 0.905 ไร่ ข้าวโพดหวาน รุ่นที่ 4 จำนวน 0.959 ไร่ กวางตุ้ง รุ่นที่ 3 จำนวน 0.494 ไร่ กวางตุ้ง รุ่นที่ 9 จำนวน 0.488 ไร่ กวางตุ้ง รุ่นที่ 12 จำนวน 0.545 ไร่ มีรายได้รวม 141,004 บาท **โดยแผนการผลิตดังกล่าวเกษตรกรจะมีรายได้รวม 243,272 บาท**. ส่วนการใช้ปัจจัยทางด้าน**การใช้แรงงาน** แผนการผลิตดังกล่าวจะต้องใช้แรงงานรวม 3,959 ชั่วโมง จากจำนวนชั่วโมงแรงงานที่เกษตรกรมีในฟาร์ม 4,896 ชั่วโมง **ด้านการใช้เงินทุน** พบว่า แผนการผลิตดังกล่าว เกษตรกรจะต้องใช้เงินทุนประมาณเดือนละ 6,000 - 8,000 บาท **ด้านการใช้น้ำ** พบว่าจากปริมาณน้ำที่มีอยู่ในฟาร์ม เกษตรกรประมาณ 31,328 ลูกบาศก์เมตร หากทำการปลูก พืชตามแผนการผลิตดังกล่าวจะต้องใช้น้ำประมาณ 7,876 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ยอยู่ในช่วงประมาณ 200 - 900 ลูกบาศก์เมตรต่อเดือน นอกจากนี้แผนการผลิตดังกล่าว ยังสะท้อนให้เห็นถึง**การกระจายรายได้**ในแต่ละเดือน ซึ่งหากเกษตรกร ทำการผลิตตามที่แบบจำลองกำหนด จะทำให้ฟาร์มเกษตรกรมีรายได้เข้ามาในฟาร์มเกือบ ทุกเดือน และเมื่อเปรียบเทียบรายได้เงินสดสุทธิทางการ เกษตรที่ได้จากแบบจำลองลิเนียโปรแกรมมิ่ง กับแผนการ ผลิตเดิมของเกษตรกรในปี 2545 แล้วพบว่าเกษตรกรจะมี **รายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรที่ได้จากแบบจำลองลิเนียโปรแกรมมิ่งจำนวน 243,272 บาท ซึ่งมากกว่ารายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรที่ได้จากแผนการผลิตเดิมจำนวน 144,660 บาท**

จากการศึกษาพบจุดอ่อนสำคัญคือ ความคลาดเคลื่อนของข้อมูล เพราะได้จากการสัมภาษณ์ที่มาจากความจำของเกษตรกร นอกจากนั้นต้องใช้เวลามากในการสัมภาษณ์เกษตรกร ทำให้ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ การนำแผนการผลิตดังกล่าวไปใช้ เกษตรกรจำเป็นต้องนำปัจจัยเรื่องการตลาดมาพิจารณาประกอบด้วย

รัฐควรช่วยเหลือด้านเงินทุนในส่วนที่เกินเงินทุนของตนเอง ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร เช่น ราคาผลผลิตเกษตร ทั้งปัจจุบันและแนวโน้ม โดยเฉพาะความช่วยเหลือด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนที่สามารถนำผลผลิตไปสู่ตลาดได้ทุกฤดูกาล แหล่งน้ำเสริม และส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญและจัดทำบัญชีฟาร์ม รวมถึงการอบรมให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์จากบัญชีฟาร์มได้ นอกจากนี้ เพื่อให้ผลการศึกษามีผลในเชิงปฏิบัติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะได้นำผลการวิเคราะห์ไปเสนอต่อเกษตรกรเพื่อนำไปปรับใช้กับแผนการผลิตของตนต่อไป

ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์และแนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตของครัวเรือน

ความพยายามแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนเกษตรในประเทศไทยมีมาทุกยุคทุกสมัย แต่ผลการดำเนินงานก็ทำได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น สะท้อนให้เห็นว่าความยากจนเป็นปัญหาที่เรื้อรังและต้องอาศัยระยะเวลาในการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ตั้งความหวังไว้ว่า จะทำให้คนยากจนในประเทศไทยหมดไปภายในปี พ.ศ. 2551 จึงได้มีการศึกษาข้อมูลเพื่อให้ทราบจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้ต่ำกว่า 120,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และการกระจายตัวของครัวเรือนเหล่านั้นในประเทศไทย พร้อมทั้งวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่และปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ของครัวเรือน เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพทางการผลิตและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป็นฐานข้อมูลสำหรับการประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐในระยะต่อไป

ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร ปีการเพาะปลูก 2544/45 ซึ่งมีจำนวน 12,000 ครัวเรือน ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบ Stratified Two Stage Sampling ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลอาศัยหลักการของ Head Count Ratio และวิธีการวิเคราะห์ธุรกิจฟาร์ม พร้อมทั้งได้สร้างแบบจำลองเพื่อใช้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ของครัวเรือน

ผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มีจำนวน 3.7 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 64.71 ของครัวเรือนเกษตรทั้งหมด ครัวเรือนเหล่านี้อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ครัวเรือนที่มีฟาร์มขนาด < 20 ไร่ มีสัดส่วนถึงร้อยละ 67.23 และฟาร์มประเภทข้าวเป็นฟาร์มที่มีครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากที่สุด

ครัวเรือนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น หัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาน้อย ขนาดฟาร์มเล็ก รายได้ต่ำ ต้องพึ่งพารายได้จากนอกการเกษตรมาก เงินออมน้อย ลงทุนทางการเกษตรน้อย มีทรัพย์สินน้อย มีหนี้นอกระบบและหนี้บางส่วนเกิดจากพืชผลเสียหายจากภัยธรรมชาติ ดินมีปัญหา มีที่รกร้างว่างเปล่า มีพื้นที่ชลประทานน้อย การใช้ประโยชน์ในที่ดินไม่เต็มที่ และผลิตภาพการผลิตต่ำ

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อรายได้นั้น พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน อายุ การศึกษา การได้รับการอบรมวิชาชีพของหัวหน้าครัวเรือน ขนาดฟาร์ม พื้นที่ได้รับน้ำชลประทาน และการลงทุนทางการเกษตรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อรายได้ในทิศทางเดียวกัน ส่วนขนาดของพื้นที่ดินที่มีปัญหามีผลต่อรายได้ในทิศทางตรงกันข้าม จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์พบว่า การศึกษาเป็นตัวแปรที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดของรายได้มากกว่าตัวแปรอื่นๆ

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของครัวเรือน นอกจากจะต้องมีการกำหนดกลุ่มครัวเรือนเป้าหมายให้ชัดเจนแล้ว แนวทางที่สำคัญ คือ ต้องมีการสนับสนุนให้หัวหน้าครัวเรือนและแรงงานในครัวเรือนมีความรู้ที่มากขึ้น และภาครัฐต้องเร่งดำเนินการด้านการปรับปรุงระบบชลประทานและปรับสภาพดินให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด โดยในส่วนของการเพิ่มพูนความรู้นั้นภาครัฐต้องเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรการผลิตที่ครัวเรือนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเทคนิคการผลิตใหม่ๆ ที่จะเป็นการช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต การสนับสนุนข้อมูล/ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่เป็นที่ต้องการของตลาดและสินค้าที่ควรทำการผลิตในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนแนะนำระบบการทำฟาร์มที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และขนาดฟาร์ม ประการสำคัญควรสนับสนุนให้เกษตรกรได้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกษตรกรต้องการ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนสำหรับการดำเนินงานด้านการแก้ปัญหาเกี่ยวกับระบบ

ชลประทานและสภาพดินไม่อุดมสมบูรณ์นั้น เจ้าหน้าที่รัฐต้องทำการสำรวจในรายละเอียดของปัญหาในแต่ละครัวเรือน และเร่งดำเนินการการแก้ไขโดยด่วน ที่สำคัญคือหน่วยงานต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องให้ความสำคัญกับการทำงานแบบบูรณาการ ทั้งในด้านของแผนงานและงบประมาณที่จะเป็นการสนับสนุนให้เกิดการเพิ่มศักยภาพทางการผลิตของเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนและสามารถดำเนินงานได้พร้อมกันในหลายๆ เรื่อง

การศึกษาศักยภาพการผลิตการตลาดปลาทับทิมในกระชัง

การศึกษาศักยภาพการผลิตการตลาดปลาทับทิมในกระชังมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบสภาพทั่วไปของการผลิตการตลาดของเกษตรกรเพาะเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเพาะเลี้ยงปลาทับทิม คาดคะเนฟังค์ชั่นการผลิตปลาทับทิม ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตข้อมูลที่ใช้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงปลาทับทิมจำนวน 21 ฟาร์ม จำนวน 183 กระชัง ปีเพาะเลี้ยง 2547

สภาพทั่วไปของเกษตรกรเพาะเลี้ยงปลาทับทิมส่วนใหญ่มีการศึกษาไม่สูงมากนัก มีประสบการณ์ด้านการเลี้ยงประมาณ 3 - 5 ปี โดยเริ่มเลี้ยงปลาทับทิมในกระชังช่วงปี 2540 - 2542 จากการส่งเสริมของกรมประมง กระชังมีขนาดเฉลี่ย 25 ตารางเมตร เกษตรกร 1 คน จะเลี้ยงปลา 4 กระชัง ระยะเวลาเลี้ยง 4 เดือน ขนาดพันธุ์ปลาที่ปล่อย 28 - 30 กรัม ราคาตัวละ 2.50 - 3.00 บาท อัตราการปล่อยพันธุ์ปลาขึ้นกับขนาดกระชัง โดยเฉลี่ย 1 ตัว ต่อ 0.015 ตารางเมตร ได้ผลผลิตเฉลี่ย 900.61 กิโลกรัมต่อกระชัง ได้ผลผลิตที่ต่ำกว่ากำลังผลิตจริงเนื่องจากเหตุผลบางประการ ได้แก่ การขาดแคลนพันธุ์ปลาและความเสี่ยงเกี่ยวกับคุณภาพน้ำ มูลค่าการลงทุนครั้งแรกของการดำเนินธุรกิจเลี้ยงปลาทับทิมในกระชังอยู่ระหว่าง 110,000 - 132,000 บาท ต่อ 2 กระชัง จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาทับทิมในกระชัง ปรากฏว่าต้นทุนทั้งหมดต่อกระชังต่อรอบเท่ากับ 36,905 บาท โครงสร้างต้นทุนมีสัดส่วนของต้นทุนคงที่ต่อต้นทุนผันแปรเป็นร้อยละ 3.26 ต่อ 96.74 ต้นทุนเงินสดต่อต้นทุนไม่เป็นเงินสดในสัดส่วนร้อยละ 88.56 ต่อ 7.88 ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารปลา รายได้ขึ้นอยู่กับผลผลิตและราคาปลา ปี 2547 รายได้เฉลี่ยต่อกระชังเท่ากับ 46,498.76 บาท ผลตอบแทนการลงทุนปี 2547 ดีมากเมื่อเปรียบเทียบกับอดีตเพราะราคาที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 51.63 บาท กำไรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 10.65 บาท

การซื้อขายปลาทับทิมในกระชัง มี 2 ประเภท ประกอบด้วย บริษัทอาหารปลาและพ่อค้าทั่วไปและซื้อปลาเป็น ราคาขึ้นอยู่กับขนาดของปลา การพิจารณาระดับการใช้ปัจจัยที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่าการใช้พันธุ์ปลายังต่ำกว่าระดับที่จะก่อให้เกิดกำไรสูงสุดและเหมาะสมทางเศรษฐกิจการผลิต

ในส่วนของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตปลาทับทิมกับปัจจัยการผลิต ได้ใช้สมการการผลิตแบบคอปบ์ดักลาส ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ ปัจจัยการผลิตปลาทับทิม คือ พันธุ์ปลา อาหาร อัตรารอด และขนาดกระชัง เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อผลผลิตปลา แต่จากการทดสอบความสัมพันธ์แล้วพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตปลาทับทิมที่มีนัยสำคัญทางสถิติสูง คือพันธุ์ปลาและอัตรารอด ปัจจัยทั้งสองมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณผลผลิตร้อยละ 1.6675 และพันธุ์ปลามีความยืดหยุ่นมากกว่า 1 การผลิตอยู่ในระยะผลตอบแทนเพิ่มขึ้น และผลผลิตเพิ่มของการใช้ปัจจัยการผลิตมีค่าเป็นบวก หมายถึง การเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตจะทำให้ผลผลิตปลาทับทิมเพิ่มขึ้น อัตราผลตอบแทนรายได้สุทธิต่อต้นทุนผันแปรร้อยละ 30.24

ต่อรอบการเลี้ยง ประสิทธิภาพทางเทคนิคอยู่ในขั้น Increasing Return ส่วนประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของการผลิตปลาในกระชังควรเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะจำนวนพันธุ์และอัตรารอด เพื่อเกิดการประหยัดต้นทุนต่อหน่วยและสร้างกำไรสูงสุด

ปัญหาการผลิต แหล่งเพาะพันธุ์ปลาทับทิมมีน้อย แหล่งผลิตอาหารปลาสำเร็จรูปมีน้อยราย คุณภาพน้ำในบางแห่งขุ่นและปนเปื้อนสารเคมีในบางฤดู

ปัญหาการตลาด ราคาปลาที่เกษตรกรขายได้ขึ้นอยู่กับขนาดและต้องเป็นปลาเป็น ผู้รับซื้อเป็นผู้กำหนดวันจับและหักน้ำหนักปลาเป็นค่าน้ำร้อยละ 2

ข้อเสนอแนะและแนวทางการวางแผนการผลิตการตลาดปลาทับทิม

สนับสนุนให้สถานีเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของกรมประมงแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นหน่วยงานหลักที่จะส่งเสริมให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการได้รับการเรียนรู้โดยตรงอย่างถูกวิธีเพื่อสร้างความชำนาญในการเพาะพันธุ์

กำหนดมาตรฐานอาหารปลาน้ำจืด เพื่อควบคุมคุณภาพให้เหมาะสมกับราคา และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตอาหารสัตว์ควรตรวจสอบและรับรองผลิตภัณฑ์อาหารปลาน้ำจืด

ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินใช้มาตรการที่เข้มงวด เพื่อการบริหารจัดการการใช้ที่ดินมิให้สร้างปัญหาการชะล้างตะกอนลงสู่แหล่งน้ำ

ประชาสัมพันธ์แหล่งเลี้ยงปลาทับทิมในกระชังผ่านศูนย์ข้อมูลตำบล เพื่อเป็นช่องทางตลาดให้แก่ผู้ซื้อและเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาได้มีโอกาสเจอกันมากขึ้น เป็นการเพิ่มตลาดรับซื้อผู้เลี้ยงปลาจะสามารถเลือกตลาดได้เพิ่มขึ้น

ประชาสัมพันธ์รูปแบบการทำอาหารจากปลาทับทิมให้เกิดความหลากหลาย เพื่อเพิ่มขีดความต้องการใช้ปลาในขนาดต่างๆ กันไม่เฉพาะปลาขนาดใหญ่

การวิเคราะห์ทางการเงินของการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนปิด

จากสภาพการณ์ปัจจุบัน การส่งออกไก่เนื้อของประเทศไทยมีการแข่งขันกันสูงมากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มที่สูงขึ้นมาโดยตลอด รวมทั้งการนำเอามาตรการคุมเข้มในเรื่องของสารตกค้างมาใช้ ยิ่งผลักดันให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อต้องปรับตัวในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดการการเลี้ยงไก่เนื้อโดยใช้โรงเรือนปิด จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น แต่เนื่องจากการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนปิดมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนและการดำเนินการค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับการเลี้ยงไก่ในโรงเรือนเปิด ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทางการเงินของการเลี้ยงไก่เนื้อว่ามีความคุ้มค่าน่าลงทุนหรือไม่ โดยจะศึกษาจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา (Contract Farming) ในโรงเรือนเปิดและปิด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่สนใจ ในการปรับปรุงการเลี้ยงไก่เนื้อให้มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

จากการศึกษาพบว่า การเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนเปิดขนาดเล็กและขนาดกลาง และการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนปิดขนาดเล็กและขนาดกลางในรอบ 1 ปี การผลิตมีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยโรงเรือนละ 29.39, 27.21, 26.82

และ 26.00 บาท/กิโลกรัม เมื่อพิจารณาถึงรายได้จากการเลี้ยงไก่เนื้อที่เกษตรกรได้รับ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อมีรายได้สุทธิเฉลี่ยโรงเรือนละ -1.33, 0.87, 1.20 และ 2.01 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ

เมื่อทำการวิเคราะห์ทางการเงินของการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนเปิดขนาดเล็กและขนาดกลาง และการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนปิดขนาดเล็กและขนาดกลาง แล้วพบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ -651,092.52 1,589,568.02 1,591,346.37 และ 4,258,763.69 บาท อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) มีค่าเท่ากับ 0.97 1.04, 1.07 และ 1.11 และมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (IRR) เท่ากับร้อยละ 2.88, 13.76, 16.63 และ 31.77 ตามลำดับ

จากตัววัดทางการเงินของการลงทุนดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อโรงเรือนเปิดขนาดเล็ก ไม่มีความคุ้มค่าในการลงทุน ในขณะที่**การลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อโรงเรือนเปิดขนาดกลางและการลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อโรงเรือนปิดขนาดเล็กและขนาดกลางมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน** และเมื่อวิเคราะห์ถึงความอ่อนไหวของโครงการทั้ง 3 ข้างต้น พบว่าการลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนเปิดขนาดกลางเกษตรกรจะไม่สามารถลงทุนต่อไปได้ หากผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อลดลงมากกว่าร้อยละ 4.17 และหากต้นทุนของการเลี้ยงไก่เนื้อเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 4.35 ในขณะที่การลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อโรงเรือนปิดขนาดเล็กและขนาดกลางเกษตรกรจะไม่สามารถลงทุนต่อไปได้ ถ้าผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อ ลดลงมากกว่าร้อยละ 6.18 และ 9.76 และหากต้นทุนในการเลี้ยงไก่เนื้อเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 6.59 และ 10.81 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครัวเรือนเกษตร

การออม ถือเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งที่แสดงถึงฐานะความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตร ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการลงทุนการผลิตและการบริโภคอุปโภคในครัวเรือน ที่ผ่านมาพบว่าครัวเรือนเกษตรมีเงินออมและการสะสมทุนต่ำ ทำให้เกิดปัญหาภาระหนี้ การออมก็เป็นทางหนึ่งที่เกษตรกรจะได้มีเงินทุนเพื่อทำกิจกรรมการผลิตทางการเกษตร ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นตัววัดขนาดการออมในระดับฟาร์ม จึงมีความสำคัญและจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อประโยชน์สำหรับการวางนโยบายเกษตรต่อไปในอนาคต

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของเกษตรกร และศึกษาถึงลักษณะ ขนาด และส่วนประกอบของการออมของเกษตรกร ซึ่งอาศัยสมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับการออมของครัวเรือนเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า รายได้สุทธิ และการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดการออมของครัวเรือนทั้งประเทศและทุกกลุ่มครัวเรือน โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ส่วนขนาดครัวเรือนและการพึ่งพิงของสมาชิกในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนทั้งประเทศและบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ โดยขนาดครัวเรือน มีผลต่อครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ส่วนการพึ่งพิงมีผลต่อครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง สำหรับทรัพย์สิน เป็นปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนทั้งประเทศและทุกกลุ่มแต่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามที่คาดหมายไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการถือครองทรัพย์สินเปรียบเสมือนการออมของครัวเรือนรูปแบบหนึ่ง

ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมของครัวเรือนเกษตรทั้งประเทศ มีค่าเท่ากับ 2.83 ในขณะที่ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมของกลุ่มครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มครัวเรือนภาคเหนือ กลุ่มครัวเรือนที่มีขนาดฟาร์ม 60 ไร่ ขึ้นไป กลุ่มครัวเรือนที่มีอายุ 16 - 30 ปี กลุ่มครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และกลุ่มครัวเรือนที่มีการศึกษาต่ำกว่าภาคบังคับ มีค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยสูงกว่า (0.373 - 4.33) แสดงว่าครัวเรือนเกษตรทั้งหมด มีความสามารถในการออมต่ำกว่า

ค่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออมของครัวเรือนเกษตรทั้งประเทศและทุกกลุ่มครัวเรือนมีค่าสูงมาก (0.766-0.999) ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนที่มีรายได้สูงจะมีการออมที่สูง ในขณะที่การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

ค่าความยืดหยุ่นของเงินออมต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตร ทุกกลุ่มมีค่ามากกว่า 1 และอยู่ในช่วง 1.96 - 6.39 แสดงว่า ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความเหลื่อมล้ำของเงินออมมาก

จะเห็นว่า รายได้และการศึกษามีความสำคัญสำหรับการออมมากที่สุด ดังนั้น ควรมีนโยบายยกระดับรายได้ของเกษตรกร ทั้งรายได้จากภาคเกษตรและรายได้จากนอกภาคเกษตรให้สูงขึ้น และนโยบายด้านการส่งเสริมการศึกษาเนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงขึ้นจะมีความสามารถในการประกอบกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งนอกเหนือจากการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนได้มากขึ้น

การขยายตลาดส่งออกพืชผักอินทรีย์ในประเทศญี่ปุ่น

ปัจจุบันญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการบริโภคพืชผักที่มีความปลอดภัยต่อร่างกาย และคุณภาพสูงในการบำรุงเลี้ยงร่างกายอย่างมาก ทำให้ความต้องการพืชผักอินทรีย์และพืชผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ หรือสิ่งเจือปนต่างๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อร่างกายมีแนวโน้มสูงขึ้น

พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ในประเทศญี่ปุ่นปัจจุบันมีประมาณ 12,500 เอเคอร์ (31,250 ไร่) ให้ผลผลิตพืชผักอินทรีย์ ประมาณร้อยละ 1 ของผลผลิตพืชผักในประเทศทั้งหมด ราคาพืชผักอินทรีย์จะมีราคาสูงกว่าพืชผักทั่วไป ประมาณร้อยละ 20 - 30

ความต้องการอาหารอินทรีย์ในประเทศญี่ปุ่นมีปริมาณสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ.2546 มูลค่าสินค้าอาหารอินทรีย์ในประเทศญี่ปุ่นอยู่ในราว 350 - 450 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และคาดว่าจะมีสูงขึ้นไปอีกในอนาคต อย่างไรก็ดีผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่น มีรสนิยมในการบริโภคอาหารที่มีคุณภาพสูง รวมถึงความปลอดภัยของอาหารในการบริโภค เป็นสำคัญ

ญี่ปุ่นนำเข้าผักต่างๆ จากประเทศจีนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ สหรัฐฯ เกาหลี นิวซีแลนด์ และไทยอยู่ในอันดับที่ 5 มูลค่าการส่งออกผักไปประเทศญี่ปุ่นในปี 2545 คิดเป็นมูลค่าประมาณ 13,754 ล้านเยน (5,089 ล้านบาท) มีส่วนแบ่งการตลาด ร้อยละ 4.1 พืชผักที่ไทยส่งไปประเทศญี่ปุ่นที่สำคัญได้แก่ หอมหัวใหญ่ หน่อไม้ฝรั่ง และถั่วต่างๆ ข้อมูลการนำเข้าและส่งออกผักของญี่ปุ่นมิได้มีการแยกส่วนที่เป็นผักอินทรีย์ออกมา ตัวเลขที่แสดงจึงเป็นตัวเลขรวมของการนำเข้าและส่งออกผักทั้งหมด

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งชาติของญี่ปุ่นคือมาตรฐาน JAS ที่กำหนดขึ้นตามมาตรฐาน CODEX ผลผลิตและผลิตภัณฑ์อาหารเกษตรอินทรีย์ที่จำหน่ายในประเทศญี่ปุ่น จะต้องมีตรารับรองของ JAS เพื่อแสดงว่าผลิตภัณฑ์หรือสินค้านั้นๆ ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานจาก JAS แล้ว การจำหน่ายสินค้าที่ระบุว่าเป็นสินค้าอินทรีย์โดยไม่มีการผ่านการรับรองจาก JAS ถือเป็นการละเมิดกฎระเบียบมาตรฐานอินทรีย์ของ JAS

การตลาดสินค้าพืชผักอินทรีย์ในประเทศญี่ปุ่นจะมีลักษณะของตลาดปิด ผู้ที่จะเข้าไปถึงตลาดญี่ปุ่นได้ต้องมีความสามารถในการติดต่อกับตลาดและการจัดการตลาดเป็นอย่างดี เนื่องจากนิสัยในการบริโภคของชาวญี่ปุ่นจะยึดติดและเชื่อถือในตราของสินค้าที่มีคุณภาพ นอกจากนี้กฎระเบียบในเรื่องสุขอนามัยมีความเข้มงวดมาก ดังนั้นการส่งสินค้าพืชผักไปยังประเทศญี่ปุ่น จึงชอบที่จะมีรูปแบบของการติดต่อแบบ “Trust contract” เชื่อถือในการทำสัญญากับองค์กรที่ได้จดทะเบียนรับรองกับหน่วยที่ได้รับรองแล้วในประเทศญี่ปุ่น

ผู้ส่งออกพืชผักอินทรีย์ไปยังตลาดญี่ปุ่นจะต้องตระหนักถึงข้อจำกัดต่างๆ เช่น ราคาจะต้องไม่สูงเกินกว่าร้อยละ 30 ของราคาพืชผักทั่วไป ด้านคุณภาพจะต้องมีคุณภาพเทียบเท่าพืชผักอื่นๆ ที่ชาวญี่ปุ่นบริโภคอยู่ รวมถึงระบบควบคุมความปลอดภัยของอาหารที่สามารถตรวจสอบกลับได้ ถ้ามีข้อสงสัยในความปลอดภัยและความเสียหายของสินค้าเกิดขึ้น

การประกันภัยทางการเกษตร

เนื่องจากเกษตรกรได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติทำให้รายได้หลักที่มาจากอาชีพการเกษตรลดลง ต้องกู้ยืมเงินมาลงทุนใหม่ทดแทนที่เสียหายไป เพื่อสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ และเพื่อสร้างโอกาสให้เกษตรกรได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบประกันภัย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้มีการจัดทำการประกันภัยทางการเกษตรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยพิบัติจากธรรมชาติ โดยการปรับเปลี่ยนระบบการให้ความช่วยเหลือองค์กรและเกษตรกรให้เป็นระบบประกันภัย และคุ้มครองเกษตรกรจากความเสี่ยงภัยธรรมชาติ ซึ่งยังไม่มีหน่วยงานเอกชนใดดำเนินการ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ดำเนินการศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการประกันภัยทางการเกษตรขึ้น ได้ประสานหารือร่วมกับสมาคมประกันวินาศภัยและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีความเห็นร่วมกันว่าควรจะต้องมีการจัดตั้งองค์กรดำเนินงานประกันภัยธรรมชาติทางการเกษตร และมีกฎหมายบังคับ คือ พ.ร.บ.ประกันภัยทางการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ปลูกและพื้นที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ ของข้าวนาปี ข้าวนาปรัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่ปี 2532 - 2546 มีอัตราความเสียหายเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 6.23 ร้อยละ 8.30 และร้อยละ 6.77 ตามลำดับ

อัตราค่าเบี้ยประกันภัยและค่าสินไหมชดเชย หากสมมติให้พื้นที่เสียหายเท่ากับ 100% และค่าชดเชยเท่ากับ 100% (เต็มมูลค่า) ของพืชทั้ง 3 ชนิด ในระหว่างปี 2532 - 2546 มูลค่าเบี้ยประกันภัยต่ำสุดถึงสูงสุดอยู่ระหว่าง 3,221 ล้านบาท ถึง 3,603 ล้านบาท หรือ เฉลี่ยปีละ 3,348 ล้านบาท มูลค่าชดเชยอยู่ระหว่าง 617.3 ล้านบาท ถึง 17,357 ล้านบาท เฉลี่ยปีละ 5,634 ล้านบาท อัตราค่าเบี้ยประกันภัยที่เกษตรกรต้องจ่ายต่ำสุดถึงสูงสุดอยู่ระหว่างไร่ละ 15 - 65 บาท

ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ปลูก อาจเสียหายเพียงบางส่วนกรณีเช่นนี้จึงอาจชดเชยตามสัดส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นกับพื้นที่ปลูกทั้งหมด 100% และเกิดขึ้นเมื่อพืชที่ปลูกกำลังจะเก็บเกี่ยว (เมื่อครบ 120 วัน) กรณีเช่นนี้วงเงินค่าสินไหมชดเชยจะคิดเป็นประมาณปีละ 5,613 ล้านบาท แต่ถ้าปลูกได้ 60 วัน แล้วเสียหาย เกษตรกรก็จะได้รับค่าชดเชยตามต้นทุนการผลิตที่เกษตรกรได้จ่ายไปตามระยะเวลาปลูก คือ 50% เฉลี่ยปีละ 2,806 ล้านบาท ซึ่งอัตราค่าสินไหมชดเชยที่จ่ายให้เกษตรกรจะต่ำกว่าค่าเบี้ยประกันภัยที่องค์กรได้รับ

ผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับเมื่อเปรียบเทียบระบบเดิมกับระบบใหม่ในระบบเดิมสัดส่วนผลประโยชน์ที่เกษตรกรจ่ายกับเงินค่าชดเชยที่ได้รับเท่ากับ 1 : 50 ในข้าวนาปี, 1 : 300 ในข้าวนาปรัง, 1 : 58 ในข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ผลการศึกษานี้ได้ใช้เป็นข้อมูลองค์ความรู้นำไปสู่การกำหนดสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกันภัยทางการเกษตร นอกจากนั้นเพื่อให้องค์กรประกันภัยที่จะจัดตั้งขึ้นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ควรกำหนดอัตราค่าเบี้ยประกันภัยและค่าสินไหมชดเชยให้เหมาะสม โดยให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้กำหนด และควรกำหนดให้มีคณะกรรมการ 2 คณะได้แก่ คณะกรรมการนโยบาย เพื่อควบคุม กำกับ ตรวจสอบการบริหาร กับ คณะกรรมการบริหาร เพื่อบริหารจัดการประกันภัยทางการเกษตร สำหรับความช่วยเหลือของภาครัฐ ภาครัฐควรให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือด้วยการอุดหนุนค่าเบี้ยประกันภัยแก่เกษตรกร ช่วยเหลือองค์กรใหม่ที่จะจัดตั้งขึ้นโดยจ่ายค่าสินไหมชดเชยส่วนเกินเมื่อเกิดมหันตภัย และยกเลิกระบบการให้ความช่วยเหลือในระบบเดิมเพื่อไม่ให้เกิดการให้ หรือรับความช่วยเหลือที่ซ้ำซ้อนกัน ผลการศึกษา พ.ร.บ. ประกันภัยทางการเกษตรนี้ได้นำเข้าสู่การสัมมนาระดมความคิดเห็นและปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติตามข้อเสนอในการสัมมนา แล้วนำเสนอเข้าคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

การบริหารคลังสินค้าเกษตรของสหกรณ์การเกษตร

รัฐบาลมีนโยบายการสร้างรายได้ด้านการเกษตรกรรมเพื่อส่งเสริมสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง และให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มสมรรถนะและภาคการผลิตและบริการ จึงให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรในการสร้างที่เก็บสินค้าเกษตรโดยเฉพาะสินค้าเกษตรประเภทข้าว ซึ่งมีความสำคัญกับวิถีชีวิตของคนไทย โดยสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเก็บข้าว ได้แก่ ไซโล ฉางข้าวเปลือก ซึ่งเป็นคลังสินค้าเกษตรระดับรากหญ้าให้แก่สถาบันเกษตรกร แต่การบริหารจัดการยังมีปัญหา ทำให้การใช้คลังสินค้าไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกร

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตร การบริหารคลังสินค้า และผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยคลังสินค้าเกษตรของสหกรณ์ที่ทำการศึกษาคือฉางข้าวเปลือกและไซโลข้าวเปลือก โดยแบ่งสหกรณ์ที่ทำการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ สหกรณ์กลุ่มที่มีฉางข้าวเปลือกอย่างเดียว กลุ่มที่มีฉางข้าวเปลือกและโรงสีและกลุ่มที่มีฉางข้าวเปลือก โรงสี และไซโลข้าวเปลือก ทำการศึกษาการบริหารคลังสินค้าเกษตรของสหกรณ์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางผลการดำเนินงานธุรกิจคลังสินค้าเกษตรของสหกรณ์ทั้ง 3 ประเภท ปี 2546/47

ประเภทสหกรณ์	สมาชิกสหกรณ์ (ราย)	ปริมาณธุรกิจทั้งหมด (ล้านบาท)	ปริมาณรวบรวมข้าวเปลือก (ตัน)	ผลประกอบการธุรกิจคลังสินค้าเกษตร		ปริมาณจุดคุ้มทุน (ตัน/ปี)
				กำไร (บาท/ตัน)	อัตราผลตอบแทน	
กลุ่มฉางข้าวเปลือก	2,580	56	320	26.08	0.35	286.64
กลุ่มฉางข้าวเปลือกและโรงสี	3,345	123	4,139	599,65	8.61	930.40
กลุ่มฉางข้างเปลือก โรงสีและไซโลข้าวเปลือก	3,905	156	9,632	561.23	7.12	1,528.48
เฉลี่ยทุกประเภท	3,183	97.34	4,272.62	578.83	8.23	522.18

ผลการศึกษาพบว่าสหกรณ์ทั้ง 3 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3,183 รายต่อสหกรณ์ ดำเนินธุรกิจทั้งรับฝากเงิน ให้สินเชื่อ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลิตผลและหรือให้บริการและส่งเสริมการเกษตร โดยกลุ่มสหกรณ์ที่มีฉางข้าวเปลือก โรงสี และไซโลข้าวเปลือกมีมูลค่าการดำเนินธุรกิจมากที่สุด 156 ล้านบาท รองลงมาคือสหกรณ์กลุ่มที่มีฉางข้าวเปลือกและโรงสี และกลุ่มฉางข้าวเปลือก สำหรับผลการบริหารธุรกิจนั้น สหกรณ์ทุกประเภทมีผลกำไรสุทธิ โดยสหกรณ์กลุ่มที่มีฉางข้าวเปลือกและโรงสี มีผลกำไรสูงสุดคือประมาณ 600 บาท/

ต้นข้าวเปลือก ส่วนปริมาณจุดคุ้มทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจฉางข้าวเปลือกและไซโลข้าวเปลือก พบว่า สหกรณ์ทุกประเภทมีผลการรวบรวมเหนือปริมาณจุดคุ้มทุน

ปัญหาการดำเนินงาน ได้แก่ บุคลากรทั้งระดับบริหารและปฏิบัติงานยังขาดทักษะในการบริหารและปฏิบัติงาน ขาดแคลนเงินทุนในการซื้อข้าวเปลือก สถานที่ทำธุรกิจไม่เหมาะสม การใช้คลังสินค้ายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และการสนับสนุนส่งเสริมปัจจัยการผลิตหรือโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐยังขาดความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ดังนั้น บุคลากรทั้งระดับบริหารและปฏิบัติการควรได้รับการฝึกอบรม จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สหกรณ์ควรวางแผนล่วงหน้าเพื่อทำโครงการธุรกิจต่างๆ เพื่อขออนุมัติเงินสนับสนุนจากแหล่งเงินต่างๆ ด้านสถานที่ของสหกรณ์ที่อยู่ห่างจากชุมชนหรือแหล่งผลิตของสมาชิก สหกรณ์ควรประสานกับตัวแทนของกลุ่มสมาชิกในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้าวเปลือกให้ได้ปริมาณเพียงพอคุ้มค่ากับค่าขนส่ง สหกรณ์ที่รวบรวมผลผลิตมากกว่าปริมาณจุดคุ้มทุนเพียงเล็กน้อยควรดำเนินการรวบรวมผลผลิตชนิดอื่นด้วย เช่น ปุ๋ย เป็นต้น ภาครัฐควรสำรวจความต้องการของสหกรณ์ที่ต้องการใช้ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน โดยพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่ด้วย

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบวางแนวนโยบายด้านการดำเนินธุรกิจคลังสินค้าเกษตรของสถาบันเกษตรกรอย่างสอดคล้องและเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้สนใจศึกษาต่อไป

การผลิตและการตลาดสับปะรด ปีเพาะปลูก 2545/46 อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

สับปะรดเป็นพืชเศรษฐกิจของอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ที่มีการปลูกกันหนาแน่นอยู่ในพื้นที่ตำบลทุ่งนารี และตำบลวังใหม่ บริเวณนี้เป็นแหล่งปลูกสับปะรดมานานแล้ว การศึกษาการผลิตและการตลาดสับปะรดปีเพาะปลูก 2545/46 มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการผลิตและต้นทุนการผลิต โครงสร้างการตลาด วิธีการตลาดและราคา ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด พร้อมแนวทางแก้ไข ผลการศึกษาการผลิตและการตลาดสับปะรด อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุงปีเพาะปลูก 2545/46 มีพื้นที่เพาะปลูกสับปะรดเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.40 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 54,295.01 กิโลกรัมต่อครัวเรือน และราคาที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย 5.50 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการผลิตทั้งหมดต่อไร่ 10,389.61 บาท และต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อกิโลกรัมเท่ากับ 2.18 บาท ระดับผลผลิตเฉลี่ย 4,762.72 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรมีรายได้จากการขายสับปะรด 26,194.96 บาทต่อไร่ รวมรายได้จากการขายหน่อพันธุ์ 2,400 บาทต่อไร่ เป็นรายได้ทั้งหมด 28,594.96 บาทต่อไร่ ทั้งนี้เกษตรกรมีกำไรสุทธิ 18,205.35 บาทต่อไร่ วิธีการตลาดของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ขายผลผลิตให้พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น (แม่ค้าแผง) รองลงมาร้อยละ10 ขายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ปัญหาการผลิตและการตลาด เนื้อที่เพาะปลูกสับปะรดที่ปลูกในแต่ละปีจะขึ้นอยู่กับเนื้อที่ปลูกยางพาราได้รับการสงเคราะห์ในสวนยางพาราปลูกใหม่ช่วงอายุ 1-3 ปี ทำให้ผู้ปลูกสับปะรดต้องเสาะหาเช่าแหล่งปลูกใหม่ ซึ่งอยู่ไกลออกไป ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ปัญหาการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานและวัสดุการเกษตรมีผลทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดลง และเกษตรกรจะประสบปัญหาราคาสับปะรดตกต่ำมาตลอดโดยเฉพาะช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดตรงกับฤดูผลไม้ชนิดอื่น

ประสิทธิภาพการผลิตปลานิล จังหวัดเชียงใหม่ กรณีเลี้ยงร่วมกับไก่กระทงบนบ่อปลา

ปัจจุบันอาหารโปรตีนจากปลาได้รับความนิยมบริโภคสูงขึ้น ปลานิลเป็นปลาที่ได้รับความนิยมบริโภคมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณกันว่าแต่ละวันปริมาณความต้องการปลานิลมีถึง 40 ตัน แต่ในจังหวัดเชียงใหม่มีการผลิตเพียง 7 ตัน/วัน (เทพรัตน์ อึ้งเศรษฐพันธุ์ 2545 : 1) นอกนั้นต้องนำเข้าจากจังหวัดอื่นๆ เช่น เชียงราย นครสวรรค์ สุพรรณบุรี พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทำให้เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ขาดโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับตนเอง ความเป็นไปได้ในการขยายการผลิตมีอยู่ แต่การผลิตยังประสบปัญหาด้านการจัดการ โดยเฉพาะการเลี้ยงร่วมกับไก่กระทงบนบ่อปลา ด้านการใช้ปัจจัยการผลิตยังขาดประสิทธิภาพ ทำให้ได้รับผลตอบแทนต่ำ

การหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้มีระบบการจัดการที่ดี มีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรจะเป็นแนวทางในการขยายการผลิตให้เพียงพอกับการบริโภค เพื่อสนองความต้องการของจังหวัด จากการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตปลานิลจังหวัดเชียงใหม่ กรณีเลี้ยงร่วมกับไก่กระทงบนบ่อปลา โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ Cobb Douglass พบว่า ระดับการเลี้ยงที่เหมาะสมเพื่อให้ได้พันธุ์ปลาสูงสุด จะใช้พันธุ์ปลานิล 5,000 ตัว/ไร่ มูลไก่แห้ง 5,934 กิโลกรัม/ไร่ (ซึ่งเท่ากับการเลี้ยงไก่บนบ่อปลา 824 ตัว/รุ่น/บ่อขนาด 1 ไร่) อาหารปลาแบบเม็ด 1,370 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งจะได้รับผลผลิตปลานิล 2,705 กิโลกรัม/ไร่ และมีรายได้ 89,273 บาท/ไร่ กำไร 53,778 บาท/ไร่ ณ ราคาพันธุ์ปลาตัวละ 0.35 บาท มูลไก่แห้งกิโลกรัมละ 1.67 บาท ราคาอาหารปลาแบบเม็ดกิโลกรัมละ 17.40 บาท และราคาผลผลิตกิโลกรัมละ 33 บาท

การศึกษาประสิทธิภาพการผลิตในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เพื่อกำไรสูงสุด การจะนำผลการศึกษาไปใช้จำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับหลักการทางการเกษตร กล่าวคือ การเพิ่มหรือลดการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์ปลา ต้องคำนึงถึงความหนาแน่นของจำนวนปลาต่อตารางเมตรหรือต่อไร่ รวมทั้งราคาปัจจัยอื่นๆ ด้วย

การศึกษาความเป็นอยู่ของครัวเรือนเกษตรที่มีผลต่อสินเชื่อภาคเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สินเชื่อภาคเกษตรถือเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญต่อเกษตรกร นอกเหนือจากปัจจัยที่ดิน แรงงาน และการผลิตทางกายภาพอื่น เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดการลงทุน เกิดทางเลือกที่ดีในการผลิต เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ดี เพิ่มโอกาสในการใช้ปุ๋ย และการจ้างงาน อีกทั้งเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกษตรกรรับเอาเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรทั้งสิ้น ภาครัฐเล็งเห็นความสำคัญของปัจจัยดังกล่าว การดำเนินนโยบายจึงเน้นการกระจายสินเชื่อหรือเงินทุนสู่ระบบรากหญ้า เพื่อเพิ่มโอกาสให้ครัวเรือนเกษตรกรได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยการดำเนินนโยบายการเงินที่เอื้อต่อการปล่อยสินเชื่อ แต่การเพิ่มขึ้นของสินเชื่อภาคเกษตรอาจก่อให้เกิดหนี้สินครัวเรือนมากขึ้นซึ่งเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วง ดังนั้น การศึกษาความเป็นอยู่ของครัวเรือนเกษตรที่มีผลต่อสินเชื่อภาคเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความเป็นอยู่ทั้งสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรที่มีผลต่อปริมาณการกู้ยืมของครัวเรือนในปีเพาะปลูก 2546/47 ว่าการเพิ่มขึ้นของสินเชื่อเกษตรหรือปริมาณการกู้ของครัวเรือน เกิดจากสาเหตุหรือปัจจัยใด และก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อครัวเรือนเกษตร จากการสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการขอสินเชื่อโดยทั่วไปของเกษตรกร ร้อยละ 44.9 มีการขอสินเชื่อในปี 2546 ซึ่งการขอสินเชื่อดังกล่าว ร้อยละ 38.6 เป็นการขอสินเชื่อในระบบสถาบันการเงิน (ได้แก่ ธ.ก.ส. 28.4%, สหกรณ์การเกษตร 4.0% และธนาคารพาณิชย์ 6.2%) ร้อยละ 52.2 เป็นการขอสินเชื่อ ในระบบชุมชน (กองทุนหมู่บ้าน/กลุ่มสัจจะออมทรัพย์) และมีครัวเรือนเกษตรกรเพียงร้อยละ 9.2 ที่ขอสินเชื่อนอกระบบ โดยครัวเรือนที่ขอสินเชื่อในระบบสถาบันการเงินเฉลี่ย 141,023 บาทต่อครัวเรือน ในขณะที่ขอสินเชื่อนอกระบบสถาบันการเงินเฉลี่ย 45,515 บาทต่อครัวเรือน ส่วนการขอสินเชื่อในระบบชุมชนเฉลี่ย 18,367 บาทต่อครัวเรือน ทั้งนี้ครัวเรือนเกษตรที่มีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่ำ จะใช้บริการขอสินเชื่อในระบบชุมชน และยังมีครัวเรือนเกษตรถึงร้อยละ 14.4 เปลี่ยนการกู้นอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 96 ต่อปี มากู้ในระบบชุมชนที่มีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 8.59 ต่อปี นับว่านโยบายการกระจายสินเชื่อผ่านการกู้ยืมในระบบชุมชน เป็นการกระจายเงินทุนอย่างทั่วถึงและตรงเป้าหมาย จากการวิเคราะห์พบว่า **การใช้จ่ายเพื่อการผลิตทางการเกษตร** เช่น การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง การเตรียมดิน รวมถึงการจ้างแรงงาน เพื่อการปรับปรุงสภาพพื้นที่เพาะปลูกและบำรุงพืชผล เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการกู้ยืมของครัวเรือน ซึ่งการใช้จ่ายเพื่อการผลิตทางการเกษตรดังกล่าวเป็นการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในอนาคต ประกอบกับในปีเพาะปลูก 2546/47 ผลผลิตทางการเกษตรเกือบทุกชนิดโดยเฉพาะ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน มีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรเอาใจใส่ในการผลิตมากขึ้นด้วย รองลงมาคือ **ทรัพย์สิน**นอกการเกษตร ได้แก่ บ้าน ยานพาหนะ เครื่องใช้ไฟฟ้า และ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการกู้ของครัวเรือน อาจเนื่องมาจากระบบสินเชื่อเอื้อต่อการกู้ยืมเพราะมีระบบผ่อน/เช่าซื้อทั้งระยะสั้นและระยะยาว ถึงแม้ว่าทรัพย์สินนอกการเกษตรไม่ได้เป็นปัจจัยในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยตรง แต่มีความสำคัญต่อครัวเรือนเกษตรในแง่การอำนวยความสะดวก รวมทั้งช่วยการเกษตรทางอ้อม เช่น ยานพาหนะใช้ในการบรรทุกผลผลิตทางการเกษตร และปัจจัยสุดท้าย คือ **สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในวัยทำงาน** มีผลทำให้ปริมาณการกู้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น เนื่องจากสมาชิกในวัยทำงานมีอิทธิพลในการใช้จ่ายของครัวเรือน ประกอบกับมีวุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจในการกู้สูง

จากสาเหตุการเพิ่มขึ้นของปริมาณการกู้ของครัวเรือนดังกล่าว เพื่อไม่ให้หนี้สินครัวเรือนเป็นปัญหาในอนาคต ควรมุ่งหาสาเหตุที่แท้จริงของการขอสินเชื่อหรือการก่อหนี้ของครัวเรือนเกษตร ทั้งในระดับจุลภาคหรือระดับท้องถิ่น ไปสู่ระดับประเทศ จึงสามารถบริหารจัดการปัญหาดังกล่าว ได้อย่างถูกต้องและตรงจุด ซึ่งถ้าต้องการลดปริมาณการกู้ของครัวเรือนลง ควรเน้นการรักษาเสถียรภาพด้านราคา การสร้างจิตสำนึกหรือมาตรการเพิ่มรายได้ ลดการใช้จ่ายของเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนด้านสาธารณูปโภค ทั้งโทรศัพท์ ถนน ระบบการขนส่งภายในจังหวัดประกอบด้วยขนส่งด้านการเกษตรและอื่นๆ ให้เข้าถึงเกษตรกรมากที่สุด เพื่อลดการใช้จ่ายทรัพย์สินนอกการเกษตร

ผลการศึกษาในครั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น ได้ทราบสาเหตุที่แท้จริงของการก่อหนี้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาดังกล่าว ได้อย่างตรงเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละพื้นที่

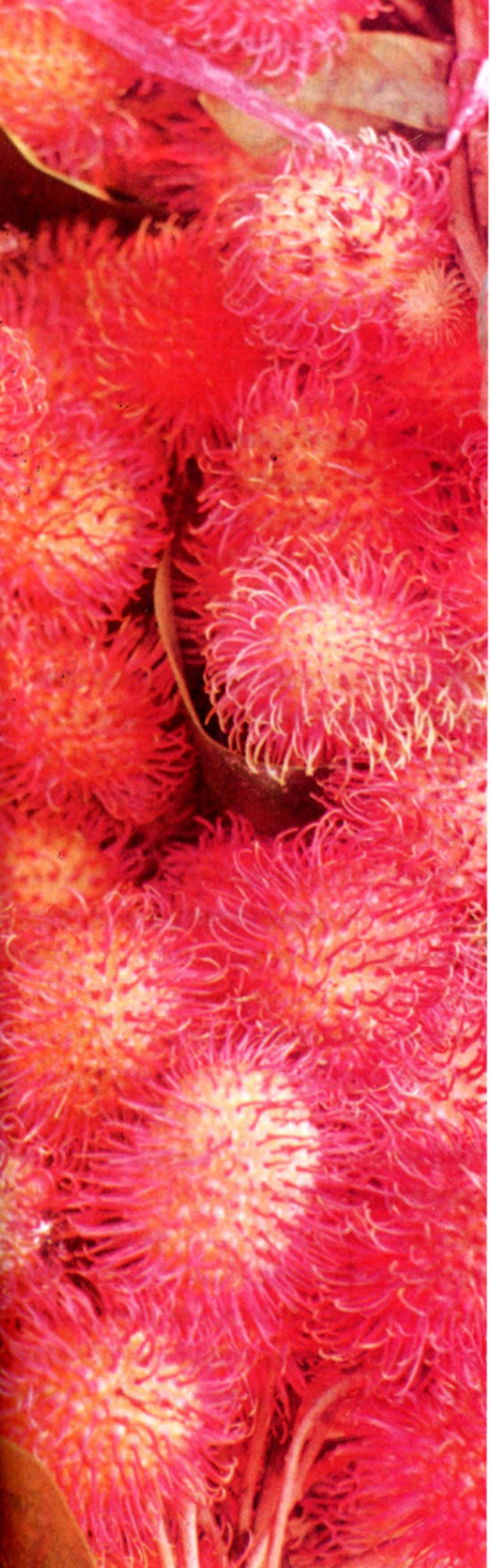

งานนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2547-2551

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2547 - 2551 และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2547 รวมทั้ง ได้ลงนามคำรับรองการปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรฯ เรียบร้อยแล้ว สรุปแผนยุทธศาสตร์ ได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นกระทรวงหลักด้านการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารของโลก ผู้บริโภคปลอดภัย เกษตรกรไทยมั่งคั่ง

2. พันธกิจ

(1) วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตร

(2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการผลิตทางการเกษตร

(3) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้มาตรฐานสากล

(4) ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร สนับสนุนเกษตรกรให้พึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี อาชีพมั่นคง

3. เป้าประสงค์

(1) การผลิตทางการเกษตรสอดคล้องกับการตลาดและปลอดภัย ต่อผู้บริโภค

(2) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตและฐานะดีขึ้น

4. เป้าหมาย ปี 2551

(1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) สาขาเกษตรกรรมมีมูลค่า 1 ล้านล้านบาท

(2) สินค้าเกษตรและอาหารได้มาตรฐานสากล

(3) เกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนเพิ่มขึ้น 1.35 ล้านราย

(4) เกษตรกรพ้นความยากจน โดยมีรายได้ขั้นต่ำ 120,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

5. ประเด็นยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำประเด็นยุทธศาสตร์ขึ้น 3 ประเด็นรวมทั้งได้กำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ โดยให้สอดคล้องกับระเบียบวาระแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล เพื่อให้การพัฒนาการเกษตรสามารถบรรลุเป้าประสงค์ของกระทรวงที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ประเด็นยุทธศาสตร์

1) <u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตทางการเกษตร</u> มุ่งเน้นในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ อาทิ ที่ดินและน้ำ ประกอบกับการนำวิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทในการเพิ่มผลิตภาพ ให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและปลอดภัย อันจะส่งผลให้สินค้าเกษตรมีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมกันนี้ยังมุ่งที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าเกษตรและอาหาร โดยการแปรรูปสินค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สร้างภาพลักษณ์ สร้างชื่อสินค้า ให้เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก

2) <u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ความเป็นอยู่ของเกษตรกร</u> กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะให้ความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกรทุกระดับ โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยให้มีที่ดินทำกิน เพิ่มทางเลือกให้แก่เกษตรกร โดยสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนในระบบ ส่งเสริมองค์ความรู้และฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรให้มีรายได้เพียงพอกับการครองชีพ และป้องกันความเสี่ยงในกระบวนการผลิตของเกษตรกร

3) <u>ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐ</u> เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยบริหารงานแบบบูรณาการเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้ ปรับบทบาทและภารกิจให้ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการเป็นหลัก

5.2 ยุทธศาสตร์

จากประเด็นยุทธศาสตร์ข้างต้นนี้ สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ได้ ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

(1) การเพิ่มผลิตภาพ มุ่งเพิ่มผลผลิตอย่างมีคุณภาพ โดยวิจัย พัฒนา และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการผลิต ดิน น้ำ ถ่ายทอดเทคโนโลยี หนึ่งตำบล หนึ่งฟาร์มตัวอย่าง บริหารจัดการสินค้าเกษตรโดยมีเจ้าภาพ (CPO) และร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อผลิตภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ECS)

(2) การสร้างมูลค่าเพิ่ม เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรโดย ส่งเสริมระบบการจัดการคุณภาพ เปลี่ยนการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าต่ำไปสู่สินค้าที่มีมูลค่าสูง ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์และสร้าง Country Image ด้านสินค้าเกษตรและอาหารของไทย

(3) การนำสินค้าเกษตรและอาหารสู่ตลาดโลก โดยสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารให้คนไทยคนทั่วโลกบริโภคมาตรฐานเดียวกัน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด สร้างความปลอดภัยทางอาหาร (Food Safety) จากระดับไร่นาถึงโต๊ะอาหาร (From Farm to Table) พัฒนาขีดความสามารถรัฐวิสาหกิจ พัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน และบูรณาการการผลิตและการตลาดกับกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงพาณิชย์

(4) การทำให้เกษตรกรกินดีอยู่ดี ยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเชิงรุกโดยจัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร แปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุน ฟื้นฟูอาชีพให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอกับการครองชีพ ยกระดับเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการการเกษตร และประกันความเสี่ยงในกระบวนการผลิตของเกษตรกร

(5) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารจัดการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินการปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ โดยพัฒนาบุคลากรทุกระดับ พัฒนาเกษตรตำบลให้เป็นเกษตรตำบล CEO พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สร้างฐานข้อมูลด้านการเกษตร และสร้างระบบเตือนภัยพิบัติทางการเกษตรล่วงหน้า

6. แผนงาน/โครงการสำคัญ ที่จะผลักดันให้ยุทธศาสตร์ของกระทรวงเกษตรฯ บรรลุเป้าหมาย คือ

- โครงการพัฒนาโครงข่ายน้ำและการเกษตรแบบบูรณาการ (น้ำแก้จน)
- โครงการพัฒนาที่ดิน (ดินแก้จน) เมืองน้ำมันปาล์ม
- แผนงานส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรในประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ECS)
- การวางมาตรการรองรับเขตการค้าเสรี (FTA)
- แผนงานสร้างความปลอดภัยทางอาหาร
- แผนงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
- แผนงานเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์

การดำเนินงานของคณะกรรมการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่งที่ 527/2546 แต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร โดยมีที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายโฆสิต สุวินิจจิต) เป็นประธาน, รองอธิบดี/ผู้อำนวยการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัด เป็นกรรมการ, รองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรทุกสาขา รวมทั้งการกำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยมีผลการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ที่สำคัญ ดังนี้

1. การแต่งตั้งประธานคณะทำงานกำกับดูแลสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ (Chief Product Office : CPO) ของแต่ละกลุ่มสินค้า จำนวน 12 กลุ่มสินค้า และผู้จัดการรายสินค้า/กิจกรรม (Product Manager : PM) มากกว่า 50 สินค้า/กิจกรรม ซึ่ง CPO และ PM ได้จัดทำยุทธศาสตร์ รายสินค้า/กิจกรรม แล้วเสร็จและเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วประมาณ 30 สินค้า/กิจกรรม โดยมีกลุ่มสินค้าและสินค้า/กิจกรรม ที่สำคัญที่คณะกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เช่น **ยุทธศาสตร์ข้าวและผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์มันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์ปาล์มน้ำมัน ยุทธศาสตร์ไม้ยางพาราและผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์ไก่เนื้อ ยุทธศาสตร์ลำไยและผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์ทุเรียนและผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์มังคุดและผลิตภัณฑ์ ยุทธศาสตร์เงาะและผลิตภัณฑ์ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม โครงการพัฒนาเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ** ฯลฯ โดยยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าวนี้อยู่ระหว่างการเตรียมการเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

2. การจัดงานที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปแล้ว จำนวน 6 ครั้ง ดังนี้

2.1 การจัดงานวันข้าวหอมมะลิโลก ระหว่างวันที่ 12-14 ธันวาคม 2546 ณ จ.ร้อยเอ็ด ทำให้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงข้าวหอมมะลิไปทั่วโลก ซึ่งมีผู้เข้าร่วมชมงานประมาณ 117,100 คน โดยส่งผลทางด้านเศรษฐกิจจากการเจรจาซื้อขายข้าวประมาณ 22,050 ตัน มูลค่า 420.25 ล้านบาท (ราคาเฉลี่ย 19,059 บาท/ตัน) เงินทุนหมุนเวียนอื่นๆ ประมาณ 30.00 ล้านบาท

2.2 การจัดงานวันเด็ก ปี 2547 เมื่อวันเสาร์ที่ 10 มกราคม 2547 ณ พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ จ.ปทุมธานี ทำให้เด็ก เยาวชน ได้รับทราบถึงพระกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ร่วมกิจกรรมปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ กิจกรรมเกษตรต่างๆ โดยมีผู้เข้าร่วมชมงานทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง ประมาณ 265,000 คน

2.3 การจัดงานชาโลก ระหว่างวันที่ 6-15 กุมภาพันธ์ 2547 ณ จ.เชียงราย เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จย่า โดยการดื่มชาจำนวน 63,000 คนพร้อมกัน รวมทั้งการประกวดใบชา อาหารที่มีส่วนประกอบในชา บรรจุภัณฑ์ใบชา ฯลฯ

2.4 การจัดงานวันสหกรณ์แห่งชาติ ระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม 2547 ณ ศูนย์แสดงสินค้าอิมแพค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี เพื่อการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ชุมชน การเจรจาธุรกิจต่างๆ ซึ่งมีมูลค่าการซื้อขายภายในงานประมาณ 226.48 ล้านบาท โดยมีผู้เข้าร่วมชมงานประมาณ 172,050 คน

2.5 การจัดงานมหกรรมเนื้อ นม ไข่ ปศุสัตว์ไทย ปลอดภัยสู่ครัวโลก ระหว่างวันที่ 26 - 30 พฤษภาคม 2547 ณ พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ จ.ปทุมธานี เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายรัฐบาล ในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านอาหาร และเป็นครัวของโลก โดยภายในงานมีการเผยแพร่ความรู้ ทางวิชาการทั้งการจัดนิทรรศการ และการสัมมนาทางวิชาการ การสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ที่มีความปลอดภัย อาทิ โรงฆ่าสัตว์ สาธิตการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ซึ่งมีเงินหมุนเวียน

ประมาณ 24.20 ล้านบาท ผู้เข้าร่วมชมงานประมาณ 175,000 คน

2.6 การจัดงานวันยางพาราแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 26 - 28 สิงหาคม 2547 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จ.สงขลา เพื่อการจำลองเมืองยางที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาจังหวัดสงขลาเป็นเมืองยางของประเทศ โดยภายในงานมีกิจกรรมการจำลอง รูปแบบเมือง รวมทั้งการเสวนาเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมยางไทยในมุมมองเกษตรกร และเพื่อก้าวขึ้นสู่เวทีสากล รวมถึงบทบาทของเกษตรกรในการพัฒนายางพาราของ 3 ประเทศ (ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย)

3. การดำเนินการในระยะต่อไป

3.1 การติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์รายสินค้า/กิจกรรม ที่คณะกรรมการฯ ให้ความเห็นชอบไปแล้ว เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นตามเป้าหมายในแต่ยุทธศาสตร์รายสินค้า/กิจกรรม ในการที่จะสนับสนุนต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2 การจัดทำยุทธศาสตร์รายสินค้า/กิจกรรม ในส่วนที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้แล้วเสร็จ เพื่อนำเสนอกระทรวงให้ความเห็นชอบ ก่อนที่จะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการของเกษตรกร

การแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรให้หมดภายใน 5 ปี (ภายในปี 2551) ถือเป็นส่วนหนึ่งของวาระแห่งชาติของการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลทะเบียนคนจนของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้ในช่วงเดือนธันวาคม 2546 - 15 มีนาคม 2547 รวมประมาณ 8 ล้านราย เป็นเกษตรกร ประมาณร้อยละ 47 แสดงว่าเกษตรกรยังเป็นกลุ่มคนจนส่วนใหญ่ของสังคมไทย โดยมี 3 ปัญหาหลัก คือ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ปัญหาการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ

ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ศตจ.กษ.) ซึ่งได้แต่งตั้งตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ 85/2547 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2547 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้อำนวยการศูนย์ฯ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ฯ โดยมีหน้าที่เพื่อบูรณาการ กำกับการ สนับสนุนและตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายรัฐบาลและสอดรับกับ ศตจ. ระดับชาติ

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนคนจน

1. กรอบแนวคิดและการทำงาน

1.1 ยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธวิธีในการขับเคลื่อน

1.2 บูรณาการแผนงานและโครงการแก้จนในทุกระดับ ทั้งส่วนกลาง จนถึงระดับจังหวัด อำเภอและตำบล

1.3 ปรับระบบการทำงานให้สอดรับกับ ศตจ. ระดับชาติ และประสานการปฏิบัติงานกับ ศตจ. จังหวัดและ ศตจ. อำเภอ

1.4 สร้างกลไกบริหารและกลไกปฏิบัติการให้เกิดสมรรถนะและขีดความสามารถเพิ่มสูงขึ้น

2. ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1 การเพิ่มรายได้

2.2 การลดรายจ่าย

2.3 การขยายโอกาส

2.4 การสร้างความสัมพันธ์ตลาด

3. Roadmap การต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน

3.1 ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2547) เป็นขั้นตอนการบูรณาการแนวคิดจดทะเบียน/สำรวจ ตรวจสอบ/วิเคราะห์ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และเร่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่สำคัญของประชาชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ที่ทำกิน น้ำ ที่อยู่อาศัย และการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ

3.2 ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2548 - 2549) เป็นขั้นตอนขยายผลการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ของประชาชนให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว

3.3 ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2550 - 2551) เป็นขั้นตอน การสร้างความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาความยากจนและปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง

กลไก

ศตจ. กษ. จะมีกลไกทำงานในส่วนกลาง ทำหน้าที่กำกับ อำนวยการ บูรณาการและประสานงาน รวมทั้งติดตาม ตรวจสอบการทำงาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการและประสานงาน ฝ่ายข้อมูล ฝ่ายติดตามและรายงานผล

กลไกระดับพื้นที่จะให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นฝ่ายอำนวยการและประสานงาน รวมทั้งฝ่ายข้อมูล และสำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นฝ่ายติดตามและรายงานผล

สำหรับกลไกของ ศตจ. กษ. ในระดับอำเภอ จะเป็นสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นหน่วยงานปฏิบัติงานหลัก และประสานงานกับ ศตจ. อำเภอ ที่มีนายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการและปลัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

กระบวนการทำงานและปฏิบัติการเชิงบูรณาการ

เนื่องจากปัญหาความเดือดร้อนและยากจนของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนไว้มีหลายปัญหาในแต่ละรายคน และแต่ละปัญหา รัฐบาลได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านกำกับดูแล โดยกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อดูแลในแต่ละปัญหาหลัก ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจะเป็นหน่วยงานรองรับ เพื่อให้เกษตรกรมีการฟื้นฟูอาชีพและส่งเสริมการผลิตสร้างรายได้หลักและรายได้เสริม หลังจากได้รับการจัดที่ทำกินหรือมีทางเลือกการผลิต รวมทั้งมีการเจรจาปรับโครงสร้างและสภาพหนี้ไปแล้ว โดยการแก้ไขปัญหาจะแบ่งออกตามข้อมูลพื้นฐานของปัญหา ออกเป็น 2 กระบวนการดังนี้

1. กระบวนการแก้ไขปัญหาพื้นฐานเชิงโครงสร้าง

1.1 การแก้ไขปัญหาการจัดสรรทรัพยากร-ธรรมชาติ ที่ทำกิน น้ำ

ศตจ. กษ. ส่งข้อมูลคนยากจนที่ขึ้นทะเบียนปัญหาที่ทำกิน ที่ผ่านการตรวจสอบจากกระทรวงมหาดไทยแล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการดำเนินงาน เมื่อดำเนินการได้ผลสำเร็จหรือเกิดผลประการใด ให้รายงาน ศตจ. กษ. และ ศตจ. จังหวัดทราบเป็นระยะๆ ด้วย

1.2 การแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน

เนื่องจากกระบวนการนี้ รัฐบาลและ ศตจ. ได้มอบหมายให้กระทรวงการคลัง และธนาคาร/สถาบันการเงิน ทั้งหนี้ในระบบซึ่งเป็นหนี้ในสถาบันการเงิน และหนี้ในระบบชุมชน โดยขั้นตอนและกรอบปฏิบัติในการทำงานจะเป็นการเจรจาโดยธนาคารสำหรับหนี้ในระบบและ ศตจ. อำเภอ สำหรับหนี้นอกระบบ โดยยกเว้นลูกหนี้ที่เป็นเกษตรกร (ทั้งที่มีหลักประกันหรือไม่มีหลักประกัน) จะให้ ธกส. ดำเนินการ

ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งรับผิดชอบดูแลกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน จะรับช่วงต่อลูกหนี้ภาคเกษตร รวมทั้งลูกหนี้ที่เป็นคนยากจนที่ ธกส. และสถาบันการเงินอื่นๆ เจรจาปรับโครงสร้างหนี้แล้วไม่ประสบผลสำเร็จ

2. การแก้ไขปัญหาเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อให้การแก้ไขปัญหาที่ทำกิน และหนี้สินของเกษตรกร และคนยากจนเป็นไปอย่างเบ็ดเสร็จ ยั่งยืนและไม่เกิดปัญหาการก่อหนี้ซ้ำซ้อนและกลับมาเป็นหนี้ใหม่อีกครั้ง ในกระบวนการที่รองรับกระบวนการที่ 1 หลังจากแก้ไขปัญหาพื้นฐานเชิงโครงสร้างด้านที่ทำกินและหนี้สินแล้ว เกษตรกรและคนยากจนจะได้รับกระบวนการให้การช่วยเหลือแบบฟื้นฟูและส่งเสริมอาชีพด้านเกษตรและการสร้างรายได้เสริมให้กับเกษตร และคนยากจนทุกรายควบคู่กันไปตามความต้องการของลูกค้า

โครงการที่ กษ./ศตจ. กษ. ใช้แก้ปัญหาความยากจนของเกษตรกร

ส่วนที่ 1 โครงการที่ขอใช้งบประมาณปี 2547 และงบเพิ่มเติม

1. การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของ กษ.
2. สวนยางเอื้ออาทร
3. Sea Food Bank
4. น้ำแก้จน
5. แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
6. หนึ่งตำบลหนึ่งฟาร์ม

ส่วนที่ 2 โครงการที่ขอใช้งบกลางปี 2547 (ศตจ.)

7. แก้ไขความยากจนของเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

8. ช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินนอกระบบ

การเปิดตลาดสินค้าเกษตร ตามข้อผูกพันองค์การการค้าโลก (WTO) ปี 2547

ประเทศไทยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามความตกลงสินค้าเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) โดยต้องเปิดตลาดสินค้าเกษตร จำนวน 23 รายการ ในช่วง ปี 2538-2547 ในแต่ละปีจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์และการบริหารการเปิดตลาดสินค้าเกษตรที่อยู่ภายใต้ความดูแลของคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จำนวน 9 รายการ ได้แก่ เมล็ดกาแฟ กาแฟสำเร็จรูป ชา พริกไทย ลำไยแห้ง กระเทียม หอมหัวใหญ่ เมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ และมันฝรั่ง ในคราวประชุมคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2547 ได้มีมติเห็นชอบ การเปิดตลาดสินค้าเกษตร ตามข้อผูกพันองค์การการค้าโลก (WTO) ปี 2547 ดังนี้

1. เมล็ดกาแฟ ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 5.25 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 30 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 90.0 และการบริหารโควตา โดยจัดสรรให้นิติบุคคลตามปริมาณที่ยื่นขอ

2. กาแฟสำเร็จรูป ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 134.00 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 40 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 49.0 และการบริหารโควตา โดยจัดสรรให้นิติบุคคลตามปริมาณที่ยื่นขอดังนี้ ผู้นำเข้าที่มีประวัติการนำเข้าผลิตภัณฑ์กาแฟระหว่างปี 2544 - 2546 ร้อยละ 80 (107.20 ตัน) และผู้ยื่นขอรับการจัดสรรทุกรายร้อยละ 20 (26.80 ตัน)

3. พริกไทย ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 45.00 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 27 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 51.0 และการบริหารโควตา โดยจัดสรรให้นิติบุคคลตามปริมาณที่ยื่นขอ

4. ลำไยแห้ง ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 8.00 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 30 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 53.0 และการบริหารโควตา โดยจัดสรรให้นิติบุคคลตามปริมาณที่ยื่นขอ

5. ชา ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 625.00 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 30 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 90.0 และการบริหารโควตา โดยมีการแบ่งปริมาณในโควตาออกเป็น 2 ส่วน คือ ชาใบ ปริมาณในโควตา ร้อยละ 30 (187.50 ตัน) และชาผง ปริมาณในโควตาร้อยละ 70 (437.50 ตัน)

- จัดสรรให้ผู้นำเข้า ดังนี้ ผู้ค้าชาที่มีประวัติการนำเข้าระหว่าง ปี 2543 - 2546 ร้อยละ 80 ของปริมาณโควตาชาแต่ละชนิด หรือเท่ากับชาใบ 150.00 ตัน และชาผง 350.00 ตัน และผู้ค้าชารายใหม่ ร้อยละ 20 ของปริมาณโควตาชาแต่ละชนิด หรือเท่ากับชาใบ 37.50 ตัน และชาผง 87.50 ตัน

6. กระเทียม ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 65.00 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 27 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 57.0 และการบริหารโควตา โดยให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้บริหารการนำเข้า

7. หอมหัวใหญ่ ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 365.00 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 27 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 142.0 และการบริหารโควตา โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรเป็นผู้นำเข้าภายใต้เงื่อนไขที่คณะอนุกรรมการจัดการการผลิตและการตลาดกระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ และมันฝรั่ง เป็นผู้กำหนดและกำกับดูแลปริมาณการนำเข้าที่เหมาะสม

8. มันฝรั่ง แบ่งการเปิดตลาดเป็นหัวพันธุ์มันฝรั่งและหัวมันฝรั่งสดเพื่อแปรรูป ดังนี้

8.1 เปิดตลาดหัวพันธุ์มันฝรั่งไม่จำกัดจำนวน (ผูกพันไว้ 302 ตัน) อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 0 (ผูกพันไว้ร้อยละ 27) และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 125.0

ภายใต้เงื่อนไขที่คณะอนุกรรมการจัดการการผลิตและการตลาดกระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ และมันฝรั่ง เป็นผู้กำหนดและกำกับดูแลปริมาณการนำเข้าที่เหมาะสม

8.2 เปิดตลาดหัวมันฝรั่งสดเพื่อแปรรูป ให้เปิดตลาดนำเข้า (ตามมติ ค.ร.ม. 29 มิถุนายน 2547) ดังนี้

(1) มันฝรั่งสดเพื่อแปรรูป ปริมาณนำเข้าจำนวน 24,700 ตัน โดยเปิดตลาดจำนวน 22,700 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 27 และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 125 ส่วนอีก 2,000 ตัน จะมีการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว กัมพูชา และพม่า) ภายใต้สิทธิพิเศษทางศุลกากรแก่ประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน (ASEAN Integration System of Preferences : AISP) โดยการบริหารการนำเข้าให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่คณะ-อนุกรรมการจัดการการผลิตและการตลาดกระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ และ มันฝรั่ง กำหนด

(2) การเปิดตลาดนำเข้าสินค้ามันฝรั่งให้แก่ประเทศ สปป.ลาว กัมพูชา และพม่า ไม่จำกัดจำนวนตามที่ ค.ร.ม. มีมติเห็นชอบไปแล้ว ภายใต้การดำเนินตามนโยบาย One Way Free Trade ให้คณะอนุกรรมการจัดการการผลิตและการตลาดกระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ และมันฝรั่ง ติดตามและกำกับดูแลการนำเข้าไประยะหนึ่งก่อนแล้ว จึงเสนอ ค.ร.ม. ให้พิจารณากำหนดปริมาณการนำเข้าให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมต่อไป

9. เมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ (ตามมติ ค.ร.ม. 29 มิถุนายน 2547)

9.1 ปริมาณการเปิดตลาดในโควตา 3.15 ตัน อัตราภาษีในโควตาร้อยละ 0 (ผูกพันไว้ร้อยละ 30) และอัตราภาษีนอกโควตาร้อยละ 218.0

9.2 การบริหารโควตา โดยให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรนำไปจัดสรรให้กับสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะอนุกรรมการจัดการการผลิตและการตลาดกระเทียม หอมแดง หอมหัวใหญ่ และมันฝรั่ง กำหนด

การศึกษาวิเคราะห์การนำเข้าและส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการค้าที่ต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันในตลาดโลกอย่างรุนแรง ทำให้การค้าระหว่างประเทศของไทยได้รับผลกระทบจากภาวะการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ เศรษฐกิจไทยยังต้องพึ่งพาการส่งออกและนำเข้า ทำให้จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทั้งด้านการส่งออกและนำเข้า เพื่อให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเข้มแข็งและขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ และเพื่อเป็นการรองรับนโยบายด้านการส่งออกและนำเข้า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร จึงได้ศึกษาวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค ในการส่งออกและนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร โดยมีแนวทางดำเนินการในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร

1.1 ยุทธศาสตร์การยกระดับความเป็นสากลของผู้ประกอบการ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการสำรวจความต้องการตลาดทั้งในและต่างประเทศ ประสานและส่งข้อมูลด้านการเกษตรแก่ร้านอาหารไทยในต่างแดน สนับสนุนร้านอาหารไทยในต่างประเทศใช้วัตถุดิบไทยและผลิตอาหารไทยที่ได้มาตรฐาน

2) สนับสนุนให้มีการร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกันหรือเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนาประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพส่งมายังอุตสาหกรรมแปรรูปของไทย เพื่อสร้างโอกาสในการส่งออก

1.2 ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงระหว่างการส่งออกและนำเข้า มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) สร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร โดยผลิตตามความต้องการของผู้บริโภคให้มีความหลากหลาย คุณภาพสูง มีความปลอดภัยในกระบวนการผลิต และการจัดการฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ เพื่อควบคุมการผลิตในแต่ละขั้นตอนให้ได้ผลผลิตขั้นสุดท้ายตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

2) สนับสนุนเกษตรกรผลิตปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ควบคู่กับปุ๋ยเคมีอย่างเหมาะสม เพื่อทดแทนการนำเข้าปุ๋ยเคมี รวมทั้งสนับสนุนการลดการใช้สารเคมีโดยวิธีการชีววิธี

1.3 ยุทธศาสตร์การเจาะลึกและกระจายตลาด มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการวิจัยความต้องการสินค้าเกษตรของแต่ละตลาดที่สำคัญ การเจรจาข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

2) ผลักดันการส่งออกสินค้าเกษตรชนิดใหม่ที่มีศักยภาพส่งออก โดยจัดให้มีห้องเย็นเก็บสินค้าและศูนย์กระจายสินค้าทั้งในและต่างประเทศ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายเพื่อสร้าง Brand สินค้าเกษตรของไทยในประเทศสำคัญๆ ตามฤดูกาลผลิต

1.4 ยุทธศาสตร์การสร้างความแตกต่างและหลากหลายของสินค้า มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) สนับสนุนการผลิตให้มีความหลากหลาย คุณภาพสูง มีความปลอดภัยตามความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของตลาดผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ

2) ปรับปรุงคุณภาพสินค้าเกษตร โดยการกำหนดมาตรฐาน การรับรองแหล่งผลิต โรงคัดบรรจุ

โรงแปรรูปสินค้าเกษตรและระบบ HACCP เพื่อสนองความต้องการของตลาดในประเทศต่างๆ

3) สนับสนุนการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการวิจัยการผลิตพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และพันธุ์สัตว์น้ำพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูง และเป็นพันธุ์ชนิดที่ตลาดมีความต้องการกระจายไปสู่เกษตรกร รวมทั้งการศึกษาวิจัยด้านโรคพืช โรคสัตว์ เพื่อรองรับปัญหาโรคระบาดของพืช สัตว์และสัตว์น้ำที่ในประเทศยังมีอยู่

4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรเพื่อการผลิต โดยการสร้างระบบชลประทานและสระน้ำ รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

5) ส่งเสริมการผลิตตามเขตเกษตรเศรษฐกิจ และสนับสนุนการจัดทำฟาร์มตัวอย่างในพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิต การตลาด การจัดการและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับเกษตรกร

6) ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ สนับสนุนการคัดแยกคุณภาพสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อยืดอายุสินค้าเกษตรตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มีความหลากหลายเป็นสากล

7) สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ

1.5 ยุทธศาสตร์การยกขีดความสามารถในการส่งออก มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1) พัฒนากระบวนการส่งออกสินค้าเกษตร โดยการปรับปรุงขั้นตอนการขอใบอนุญาตกระบวนการตรวจปล่อย กระบวนการตรวจวิเคราะห์สินค้าเกษตรให้มีความคล่องตัว เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) เพิ่มศักยภาพการให้บริการข้อมูลด้านการเกษตรต่างประเทศที่สามารถสนองความต้องการของหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์

1.6 ยุทธศาสตร์การเจรจาแก้ไขปัญหาทางการค้า มีแนวทางดำเนินการโดยเพิ่มบทบาทและภารกิจของสำนักงานที่ปรึกษาการต่างประเทศให้มากขึ้น เพื่อช่วยในการผลักดัน การขยายตลาดสินค้าเกษตรและอาหารในต่างประเทศ เจรจาข้อตกลงทางการค้าและเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคทางการค้าสินค้าเกษตรและอาหารระหว่างประเทศ

2. ด้านการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร

1) ดำเนินมาตรการเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยการนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร รวมทั้งวัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิตทางด้านอุตสาหกรรมต้องมีคุณภาพ ปราศจากโรค แมลง สารปนเปื้อน และสิ่งผิดปกติต่าง ๆ

2) เพิ่มปริมาณการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศ โดยการรณรงค์ให้บริโภคสินค้าเกษตรและอาหารภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อเป็นตลาดรองรับผลผลิตในประเทศ และทดแทนการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารนำเข้า สนับสนุนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหาร ให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ให้หันมาบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่ผลิตในประเทศแทนการนำเข้า

3) เพิ่มปริมาณและคุณภาพการผลิตโดยเฉพาะสินค้าทดแทนการนำเข้า ดำเนินการโดย

3.1) เร่งรัดการวิจัยและพัฒนาด้านพันธุ์ทั้งพืช สัตว์ สัตว์น้ำ การเขตกรรมตามแนวการปฏิบัติที่ดี GAP, CoC, GMP และมาตรฐานฟาร์ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพสินค้าเกษตรและอาหาร

3.2) ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สินค้าเกษตรอื่นในประเทศทดแทนการนำเข้า เช่น การนำมันสำปะหลังไปผลิตอาหารสัตว์ การนำมันสำปะหลังอ้อยโรงงาน ปาล์มน้ำมัน ไปใช้เป็นวัตถุดิบผลิตพลังงานทดแทน การใช้เป็นน้ำมันดิบในประเทศให้มากขึ้น เป็นต้น

3.3) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการใช้พืชสมุนไพรแทนยาปราบศัตรูพืช และปุ๋ยเคมีที่ต้องนำเข้า

3.4) เร่งรัดการวิจัยและพัฒนา ด้านเครื่องมือเครื่องจักรทางการเกษตรที่เหมาะสม เพื่อทดแทนการนำเข้า เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยากำจัดศัตรูพืช เป็นต้น

ทางเลือกในการผลิตทางการเกษตร

ภาคการเกษตรเป็นภาคที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตร และมีฐานะยากจน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย ที่จะพัฒนาให้ประชาชนที่อยู่ในภาคการเกษตรเพิ่มสัดส่วนในรายได้ประชาชาติ ให้ประเทศไทยเป็นครัวโลก และเกษตรกรผู้ผลิตมีความมั่นคงทางรายได้ โดยการปรับโครงสร้างการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม และมีปัญหาทางด้านราคา ไปสู่กิจกรรมการเกษตรอื่นๆ ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การตลาด รวมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติทางการเกษตร **ดังนั้นเกษตรกรจะต้องเข้าใจและรู้จักใช้ข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจการเกษตรในการประกอบอาชีพทางการเกษตร มีความคิดริเริ่มและตัดสินใจวางแผนการผลิตด้วยตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด**

การทำการเกษตรให้ประสบผลสำเร็จ เป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก เนื่องจากการประกอบอาชีพอื่นๆ จะทำกับคนอย่างเดียว แต่การทำการเกษตรจะต้องทำกับคนและธรรมชาติไปพร้อมๆกัน ซึ่งธรรมชาติไม่สามารถควบคุมได้ นอกจากจะต้องเสี่ยงกับภัยธรรมชาติแล้ว ราคาและปริมาณผลผลิตยังไม่แน่นอน มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพทางการเกษตรให้เหลือน้อยที่สุด เกษตรกรจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลส่วนประกอบที่สำคัญมาประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลหรือความรู้ที่เกษตรกรควรทราบในการประกอบอาชีพการเกษตร คือ

1. ศักยภาพของพื้นที่และคุณสมบัติของสินค้าที่จะผลิต ได้แก่ สภาพที่ดิน ลักษณะการถือครองที่ดิน ชนิดของดิน ปริมาณน้ำฝนและการกระจายตัวของฝน แหล่งน้ำ เนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต คุณสมบัติของพืชและสัตว์ เป็นต้น

2. ความพร้อมของเกษตรกร ได้แก่ เงินทุน แรงงาน มีพร้อมหรือไม่ ถ้าขาดจะหาได้จากไหนเมื่อตัดสินใจผลิตอะไรจะต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าชนิดนั้นเป็นอย่างดี

3. ข้อมูลด้านการตลาดและราคา ต้องรู้ว่าตลาดต้องการสินค้าอะไร ปริมาณเท่าไร คุณภาพที่ต้องการเป็นอย่างไร ต้องการสินค้าในช่วงไหน ตลาดไหนให้ราคาดีที่สุด รวมทั้งการหาข้อมูลเพื่อขยายตลาดต่อไป

4. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน เมื่อเกษตรกรมีข้อมูลต่างๆ พร้อมแล้ว การตัดสินใจที่จะผลิตสินค้าชนิดนั้นๆ ควรจะต้องวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนเสียก่อน ว่ามีผลกำไรคุ้มกับการลงทุนหรือไม่

5. กระบวนการตัดสินใจ เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้แล้ว การตัดสินใจขั้นสุดท้ายที่จะดำเนินการเพาะปลูก หรือเลี้ยงสัตว์ หรือทำกิจกรรมเกษตรอื่นๆ เกษตรกรจะต้องเปรียบเทียบการลงทุนหรือต้นทุน รายจ่ายและผลตอบแทนที่ได้รับว่าเหมาะสมเพียงใด สมควรที่จะดำเนินการในกิจกรรมนั้นหรือไม่

5.1) ต้นทุน เกษตรกรจะต้องประมวลต้นทุนต่อไร่ในขั้นต้นสำหรับ **สินค้าเดิม** ควรจะเป็นต้นทุนจากการผลิตในแปลงที่เกษตรกรดำเนินการ **ส่วนสินค้าใหม่หรือสินค้าที่มีศักยภาพทางด้านการตลาด**ที่เกษตรกรยังไม่เคยผลิตมาก่อน ควรจะหาต้นทุนจากแหล่งผลิตที่อยู่ใกล้แปลงผลิตของเกษตรกรมากที่สุด ถ้าหากหาไม่ได้จึงจะต้องใช้ต้นทุนจากแหล่งอื่นๆ เช่น ในพื้นที่ตำบลเดียวกัน อำเภอ จังหวัด ภาค หรือภายในประเทศตามลำดับ

5.2) ผลตอบแทน จะเป็นยอดรวมจากการผลิตที่ได้รับเฉลี่ยต่อไร่ สำหรับ **สินค้าเดิม** ผลตอบแทนก็คือผลผลิตที่เกษตรกรได้รับทั้งหมดคูณด้วยราคาที่เกษตรกรขายได้ **ส่วนสินค้าใหม่หรือสินค้าที่มีศักยภาพทางด้านการตลาด** ผลผลิตที่ได้รับเฉลี่ยต่อไร่ และราคาที่เกษตรกรขายได้ ก็ควรจะเป็นข้อมูลจากแหล่งผลิตที่อยู่ใกล้แปลงผลิตของเกษตรกรมากที่สุด เช่น ในพื้นที่ตำบลเดียวกัน อำเภอ จังหวัด ภาค หรือระดับประเทศตามลำดับ

5.3) วิธีการประเมินผลตอบแทน สามารถประเมินได้ 2 วิธี

วิธีที่ 1 จะใช้วิธีการพิจารณาจากผลตอบแทนการลงทุนที่ได้จัดทำไว้ในข้อ 5.1 ต้นทุน และข้อ 5.2 ผลตอบแทน นอกจากนั้น เกษตรกรควรจะต้องพิจารณาในเรื่องของกระแสเงินสดสุทธิหรือการใช้วิธีการหาส่วนลด (Discounting) เพื่อหาข้อมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV) เปรียบเทียบระหว่างรายรับและรายจ่ายสำหรับการตัดสินใจด้วย

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) = มูลค่าปัจจุบันของรายได้ - มูลค่าปัจจุบันของรายจ่าย

ดังนั้น ก่อนที่เกษตรกรจะตัดสินใจดำเนินการผลิต เกษตรกรจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจำเป็นมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งข้อมูลที่ใช้จะมีข้อมูลที่เกษตรกรดำเนินการในแปลงผลิตของตนเองและใช้ข้อมูลจากแหล่งผลิตอื่นๆ มาประกอบในการตัดสินใจ ทั้งด้านข้อมูลที่จะเป็นรายรับและข้อมูลที่เป็นรายจ่าย เพื่อให้ทราบว่าการลงทุนนั้นจะได้ผลกำไรหรือผลตอบแทนเท่าใด

ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการประมาณการและจะต้องมีความไม่แน่นอนอยู่ด้วย ถ้าเป็นไปได้เกษตรกรควรจะประมาณการในหลายระดับ เช่น ระดับดีที่สุด ระดับที่เป็นไปได้มากที่สุด และระดับที่เลวร้ายที่สุด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนในการตัดสินใจ นั้นก็คือการประมาณการในเรื่องของปริมาณผลผลิตที่ได้รับ หรือการประมาณการราคาที่จะขายได้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง

วิธีที่ 2 จะใช้วิธีการ **พิจารณาสัดส่วนของรายได้** กับ **การลงทุนหรือต้นทุนการผลิต** ซึ่งอัตราผลตอบแทนจะพิจารณาใน 2 ประเด็น คือ **ถ้าอัตราผลตอบแทนเท่ากับ 1 หรือราคา ณ จุดคุ้มทุน** ซึ่งจะเป็นระดับราคาที่ให้มูลค่าผลผลิตที่คุ้มกับต้นทุนพอดีหรือเป็นราคาขั้นต่ำแล้ว ถ้าระดับราคาต่ำกว่านี้จะขาดทุน นั่นก็คือราคาที่คาดคะเนหรือคาดการณ์ไว้หรือราคาที่ขายได้เท่ากับราคาต้นทุน หรืออัตราผลตอบแทนเท่ากับ 1 เกษตรกรจะสูญเปล่าในการผลิตและถ้าราคาที่คาดไว้ต่ำกว่าราคาทุน หรืออัตราผลตอบแทนน้อยกว่า 1 ข้อเสนอแนะคือ ไม่ควรให้เกษตรกรทำกิจกรรมนั้น และ **ถ้าอัตราผลตอบแทนมากกว่า 1 หรือราคาสูงกว่าจุดคุ้มทุน** เกษตรกรก็จะมีกำไร อนึ่ง **สำหรับอัตราผลตอบแทนโดยทั่วไปของกิจกรรมที่เกษตรกรจะเลือกดำเนินการควรมากกว่า 1.2** ทั้งนี้ เนื่องจากการลงทุนใดๆ ก็ตาม ผู้ลงทุนควรมีกำไรอย่างน้อย 20 เปอร์เซ็นต์ ของการลงทุน หรือเท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 12.5 จึงเสนอแนะให้เกษตรกรทำกิจกรรมนั้นๆ

งานเศรษฐกิจการเกษตรต่างประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจัดการประชุม APEC - ATCWG ครั้งที่ 8

คณะทำงานความร่วมมือด้านเทคโนโลยีการเกษตร (ATCWG) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2539 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการเกษตร รวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีของประชากรในเขตภูมิภาคเอเปค ซึ่งการประชุม ATCWG จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ปีละครั้ง โดยมีสมาชิกเอเปคผลัดกันเป็นเจ้าภาพ สำหรับปีนี้ประเทศไทยได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ในฐานะตัวแทนประเทศไทยได้จัดให้มีการประชุม APEC - Agricultural Technical Cooperation Working Group (APEC-ATCWG) ครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 15-18 มิถุนายน 2547 ณ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ มี ดร.สุทธิพร จีระพันธุ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ Dr. Se-Ik OH, Director of Agricultural Outlook and Information Center, Korea Rural Economic Institute จากประเทศเกาหลีใต้ เป็นประธานร่วมในการประชุม โดยมีผู้แทนจากสมาชิกเอเปคเข้าร่วมประชุม ทั้งหมด 13 เขตเศรษฐกิจด้วยกัน จากสมาชิกทั้งหมด 21 เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา จีน อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย ปาปัวนิวกินี ไต้หวัน ไทย สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม

การประชุม APEC-ATCWG เน้นกิจกรรมความร่วมมือทางการเกษตรในหมู่สมาชิกเอเปค ผ่านการดำเนินงานโครงการต่างๆ สำหรับประเทศไทยมีการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ Cooperation in Post-harvest Technology Education and Industry Development และ The Training Program on Post-harvest Technology

and Quality Management of Agri-food Products รวมทั้งเสนอขอโครงการใหม่ภายใต้งบ APEC อีก 2 โครงการ ได้แก่ 1. โครงการ APEC Training on Improvement of Quality of Fresh Produce for Export Markets และ 2. โครงการ APEC Workshop on Supply Chain Management of Agri-foods for Better Market Access by SMEs

นอกจากความร่วมมือทางการเกษตรดังกล่าวแล้ว ATCWG ยังสนับสนุนการดำเนินงาน APEC Food System ซึ่งรวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้าสินค้าอาหาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเปิดเสรีทั้งระบบในปี 2020

การจัดประชุมคณะทำงานความร่วมมือด้านการเกษตรภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS)

กองเศรษฐกิจการเกษตรต่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ในฐานะหน่วยงานผู้ประสานงานหลักฝ่ายไทย ของคณะทำงานด้านเกษตร (Working Group on Agriculture: WGA) ภายใต้กรอบโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน (ยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา ลาว และสหภาพพม่า (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS-EC) ร่วมกับธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะทำงานด้านเกษตร ภายใต้กรอบโครงการความร่วมมือ GMS ครั้งที่ 2 (The 2nd Meeting of The GMS's Working Group on Agriculture) ในวันที่ 22 - 23 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุมประมาณ 60 ท่าน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐของประเทศสมาชิก GMS พร้อมทั้งผู้แทนภาคเอกชนและหน่วยงานองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น IRRI, FAO, CIRAD เป็นต้น

วัตถุประสงค์หลักของการประชุมครั้งนี้ เพื่อติดตามการดำเนินงานของคณะทำงาน WGA ในปีที่ผ่านมา พร้อมกับวางแนวทางการดำเนินงานในปี 2547-2548 เพื่อให้เกิดความร่วมมือกัน ภายใต้ประเด็นหลักของการประชุม คือ "Knowledge Management and Exchange in the GMS" ในการนี้ คณะผู้แทนฝ่ายไทย ซึ่งมีรองเลขาธิการ สศก. (นายถิรวีร์ สุพานิช) เป็นหัวหน้าคณะ พร้อมผู้แทนจากกรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เข้าร่วมในการประชุมและนำเสนอโครงการที่มีความพร้อมในการเป็นเจ้าภาพ ในลักษณะการจัด Workshop การฝึกอบรม และ/หรือการดูงานให้แก่ประเทศสมาชิกใน GMS จำนวน 6 โครงการ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้การสนับสนุนในหลักการ โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับ Food Safety และด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) โดยจะมีการจัดทำรายละเอียดของโครงการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

อนึ่ง โครงการความร่วมมือด้านการเกษตรที่เป็นผลมาจากการร่วมผลักดันของผู้แทนไทยในคณะทำงาน GMS's WGA จนสำเร็จมีผลเป็นรูปธรรม อาทิ โครงการ Agricultural Cross-Border Production

Supply Chains : Maize Training for Lao Technicians และโครงการ Innovative Practices for Sustainable Sloping Land and Watershed Management นอกจากนั้น ยังมีโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่ม GMS อีกจำนวนหนึ่งที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานฯ ซึ่งจะก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตรของอนุภูมิภาคนี้ต่อไป

การดำเนินงานความร่วมมือด้านการเกษตรภายใต้ยุทธศาสตร์ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (ACMECS)

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศลาว พม่า กัมพูชา และไทย (Economic Cooperation Strategy: ECS) เป็นแนวคิดที่ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้หยิบยกขึ้นหารือกับผู้นำกัมพูชา ลาว และพม่า ในช่วงการประชุมผู้นำอาเซียนสมัยพิเศษว่าด้วยโรค SARS เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ที่กรุงเทพฯ และได้รับการสนับสนุนในหลักการจากผู้นำประเทศเพื่อนบ้านทั้งสาม ต่อมาในคราวประชุมผู้นำ ECS ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการเปลี่ยนชื่อจาก ECS เป็น ACMECS (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy) โดยรับประเทศเวียดนามเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย

แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยความร่วมมือ 5 สาขา ได้แก่ 1) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน 2) ความร่วมมือทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม 3) การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในภูมิภาค 4) การท่องเที่ยว 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการประสานงานความร่วมมือทางการเกษตร

ในปี 2547 ประเทศไทยได้มีการลงนามในบันทึกความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านเกษตรและด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช กับประเทศเวียดนามโดยภายใต้บันทึกความตกลงด้านการเกษตร มี ดร.สุทธิพร จีระพันธุ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหัวหน้าคณะทำงานด้านการเกษตรฝ่ายไทย และผู้แทนจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นคณะทำงาน ทำหน้าที่พิจารณา และจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมด้านเกษตร ตลอดจนประสานความร่วมมือ และได้เดินทางไปประชุมคณะทำงานด้านการเกษตรครั้งที่ 1 ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ระหว่างวันที่ 28-31 มีนาคม 2547 ซึ่งได้เห็นชอบกรอบแผนงาน/โครงการ 15 โครงการ

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร ได้ร่วมกันดำเนินโครงการปรับปรุงระบบการผลิตพืชเศรษฐกิจเป้าหมายไทย-กัมพูชา (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และละหุ่ง) ใน 4 จังหวัด ได้แก่ เสียมราฐ พระตะบอง บันเตียเมียนเจย และอุดรเมียนเจย โดยให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และเครื่องมือทางการเกษตร ตลอดจนการให้ความรู้ทางวิชาการทางการเกษตร การสำรวจดิน การวางแผนการใช้ที่ดิน การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว รวมทั้งการจัดให้มีการฝึกอบรมและการดูงานของเจ้าหน้าที่เกษตรกร และผู้บริหารจากประเทศกัมพูชามายังประเทศไทย

การติดตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรของสหภาพยุโรปที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย (EU Agricultural Policies Watch)

EU ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด 25 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสมาชิกเดิม 15 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยี่ยม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน สหราชอาณาจักร และประเทศสมาชิกใหม่ 10 ประเทศ ได้แก่ ฮังการี โปแลนด์ สาธารณรัฐเช็ค สโลวัก สโลเวเนีย ลัตเวีย ลิทัวเนีย เอสโตเนีย มอลตา และไซปรัส ส่งผลให้จำนวนประชากรของ EU เพิ่มขึ้นจาก 379 ล้านคน เป็น 470 ล้านคน การรวมกลุ่มดังกล่าวเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองและบทบาทในเวทีโลกของ EU ให้มากขึ้น ประเทศสมาชิกใหม่ทั้งหมดจะต้องใช้กฎเกณฑ์และมาตรฐานในระดับเดียวกับประเทศสมาชิกเดิมของ EU เช่น มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อัตราภาษี

นอกจาก EU จะเป็นผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่สำคัญของโลกแล้ว นโยบายเกษตรร่วมของ EU ยังมีบทบาทที่สำคัญต่อภาคเกษตรของโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย ในปี 2538 EU เป็นกลุ่มประเทศที่ให้การอุดหนุนภายในภาคเกษตรเป็นอันดับหนึ่งของโลกถึง 3,240,000 ล้านบาท โดยลดเหลือ 2,690,000 ล้านบาท ในปี 2543 ตามการผูกพันภายใต้ WTO นอกจากนี้ EU ยังมีการอุดหนุนส่งออกมากที่สุดในโลก โดยในปี 2538 มีการอุดหนุนส่งออกถึง 465,528 ล้านบาท และลดเหลือ 297,936 ล้านบาท ในปี 2543 สินค้าที่ได้รับการอุดหนุนส่งออก เช่น ข้าวสาลี ข้าว น้ำตาล เนื้อไก่ ผักและผลไม้ เป็นต้น ล่าสุด EU ได้มีการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วม โดยจะลดการอุดหนุนที่บิดเบือนการค้า และกระตุ้นการผลิตสินค้าเกษตรให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น โดยลดราคาประกันสำหรับสินค้าหลายชนิด เช่น ข้าว ธัญพืช พืชน้ำมัน และลดการจ่ายเงินอุดหนุนโดยตรงแก่เกษตรกร โดยให้ความสำคัญกับการอุดหนุนด้วยเหตุผลการพัฒนาชนบทและสิ่งแวดล้อม สุขภาพคน สัตว์และพืช สวัสดิภาพสัตว์ และความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร ในลักษณะการจ่ายเงินแบบ "single farm payment" ซึ่งจะไม่ขึ้นกับปริมาณ ผลผลิต โดยยังคงการจ่ายเงินที่ผูกกับผลผลิตไว้บางส่วนเพื่อป้องกันไม่ให้ยกเลิกการผลิต ซึ่งส่งผลให้ภาคเกษตรของ EU ยังคงได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือของภาครัฐต่อไป

อุปสรรคทางการค้าที่สำคัญของ EU คือ มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่เข้มงวดมาก อัตราภาษีสินค้าเกษตรของ EU โดยเฉลี่ยแล้วมีค่าไม่สูงมาก ประมาณร้อยละ 8 แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นอัตราภาษีแบบขั้นบันได คือ EU จะเก็บภาษีวัตถุดิบนำเข้าในอัตราภาษีที่ต่ำ แต่จะเก็บภาษีสินค้าสำเร็จรูปค่อนข้างสูง ซึ่งถือเป็นอุปสรรคด้านการค้าที่สำคัญเช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีการให้สิทธิพิเศษทางด้านภาษีแก่ประเทศกำลังพัฒนา คือ GSP โดยเฉพาะประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของ EU จะได้รับสิทธิในการส่งออกสินค้าเกษตรไปยัง EU ในอัตราภาษีที่ต่ำมาก ซึ่งไทยเคยได้รับ GSP ในสินค้าบางประเภท เช่น สินค้าประมง แต่ปัจจุบันถูกตัดสิทธิดังกล่าวแล้ว ทำให้ไทยสูญเสียความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งบางประเทศ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในฐานะหน่วยงานด้านนโยบายมีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และติดตามการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้นโยบายเกษตรร่วมของ EU เพื่อจัดเตรียมเป็นข้อมูลและท่าทีเชิงนโยบายในการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคเกษตรไทย และการมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (Cooperation Agreement) ระหว่างไทยกับ EU รวมทั้งการขอชดเชยกรณีการขยายสมาชิกภาพใหม่ของ EU และการเจรจาขอรับ GSP จาก EU

การเจรจาสินค้าเกษตรภายใต้องค์การการค้าโลกรอบโดฮา

ปฏิญญาที่ประชุมรัฐมนตรีองค์การการค้าโลก (WTO) ที่เมืองโดฮา ประเทศกาตาร์ ตกลงให้มีการเจรจาการค้าภายใต้ระบบพหุภาคีรอบใหม่ขึ้น ซึ่งต่อมาเรียกว่าการเจรจาการค้ารอบโดฮา โดยให้มีการเจรจาการค้าสินค้าเกษตรเป็นหัวข้อสำคัญหัวข้อหนึ่งของการเจรจารอบนี้

วัตถุประสงค์ของการเจรจารอบใหม่ของ WTO เพื่อให้การค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ เสรีและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นโดย 1) ให้ลดการอุดหนุนภายในที่บิดเบือนการค้าลง 2) ลด/เลิกการอุดหนุนการส่งออกทุกรูปแบบ 3) ให้มีการเปิดสินค้าเกษตรให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องมีการให้แต้มต่อแก่ประเทศกำลังพัฒนาและคำนึงถึงเรื่องที่ไม่ใช่การค้าของการเกษตรด้วย

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบเรื่องความตกลงเกษตรและการเจรจาเกษตรภายใต้การเจรจาการค้ารอบโดฮา ที่ผ่านมาสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ร่วมทำงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงพาณิชย์ในการศึกษา วิเคราะห์ให้ความเห็น เพื่อจัดทำท่าทีการเจรจาของประเทศไทย รวมทั้งเข้าร่วมเป็นผู้แทนของประเทศไทยในการประชุมเจรจาด้านการเกษตรในทุกระดับที่จัดขึ้น ณ สำนักงานองค์การการค้าโลก กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ความคืบหน้าล่าสุด เมื่อเดือนกรกฎาคม 2547 ประเทศสมาชิก WTO ได้เห็นชอบกรอบสำหรับการจัดทำรูปแบบข้อผูกพันด้านเกษตร (Framework for Establishing Modalities in Agriculture) ซึ่งมีเนื้อหาเป็นร่างข้อผูกพันด้านการค้าสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเกษตรรอบใหม่ ได้แก่ การเปิดตลาดให้มีการลดภาษีโดยสินค้าผูกพันภาษีสูงต้องลดภาษีในอัตราที่มากกว่าที่ผูกพันอัตราต่ำ ถ้าประเทศใดไม่ต้องการลดภาษีต้องชดเชยโดยมีการขยายโควตาการลดการอุดหนุนภายใน ต้องกำหนดให้ประเทศที่ให้การอุดหนุนต้องลดการอุดหนุนในอัตราที่มากกว่าประเทศอื่น ส่วนการอุดหนุนส่งออกนั้น ต้องมีการกำหนดเวลาที่จะยกเลิกการอุดหนุนส่งออกทุกรูปแบบขึ้นภายในการเจรจารอบนี้

ต่อไปการเจรจาเกษตรจะเข้าสู่ขั้นตอนของการเจรจากำหนดรูปแบบข้อผูกพัน (Modalities) ซึ่งจะเป็นการเจรจาในรายละเอียดมากขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจะต้องทำการวิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อจะให้ได้รูปแบบข้อผูกพันที่ตรงกับท่าทีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้มากที่สุดต่อไป

ความร่วมมือด้านวิชาการกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO (Food and Agriculture Organization) เป็นองค์การระหว่างประเทศภายใต้องค์การสหประชาชาติ มีหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านโภชนาการ อาหาร การเกษตร ป่าไม้และประมง ให้ประเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายการเกษตร โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักของประเทศไทย ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านการผลิตตามการร้องขอของ FAO เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์และเผยแพร่ต่อไป โดยที่ผ่านมาสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ตอบแบบสอบถามของ FAO ในเรื่องปุ๋ย ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญสำหรับภาคเกษตร

จากการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในปฏิญญากรุงโรม และได้ผูกพันที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีและแผนปฏิบัติการว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารโลก โดยมีเป้าหมายที่จะลดจำนวนประชากรโลกที่หิวโหยและภาวะทุพโภชนาการซึ่งมีอยู่ประมาณ 800 ล้านคน

ในขณะนั้น ให้เหลือร้อยละ 50 ภายในปี 2558 ในการนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการรายงานข้อมูลการผลิตด้านการเกษตรให้แก่ FAO เพื่อนำไปใช้ประกอบการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงด้านอาหารของไทย รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าของไทยตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยความมั่นคงอาหารโลกเป็นประจำทุกปี ล่าสุด FAO ได้มีการปรับปรุงแบบฟอร์มการรายงานความก้าวหน้าตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารและได้เวียนให้ประเทศสมาชิกพิจารณา ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้เสนอข้อคิดเห็นขอปรับปรุงแบบฟอร์มและรายงานความก้าวหน้าในส่วนที่เกี่ยวข้องไปด้วย

นอกจากนี้ FAO ยังเป็นเวทีการประชุมเชิงวิชาการ การประชุมปรึกษาหารือของผู้เชี่ยวชาญและเป็นเวทีที่เป็นกลางสำหรับทุกประเทศ ในการอภิปรายและกำหนดนโยบายในประเด็นที่สำคัญด้านอาหารและเกษตร โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้เข้าร่วมการประชุมในระดับภูมิภาคที่จัดโดยสำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิคของ FAO ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 ที่ผ่านมา และยังได้จัดเตรียมข้อมูลให้รองนายกรัฐมนตรี นายจาตุรนต์ ฉายแสง สำหรับใช้ประกอบการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงด้านอาหารระหว่าง 20 - 23 กันยายน 2547

การสมัครเป็นผู้สังเกตการณ์ในคณะกรรมการเกษตรของ OECD

นอกเหนือจากความร่วมมือองค์กรภายใต้องค์การสหประชาชาติแล้ว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรยังมีความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ อีก โดยขณะนี้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในนามของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำลังดำเนินการสมัครเข้าเป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์ในคณะกรรมการเกษตรของ OECD ทั้งนี้เป็นดำริของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี โดยเห็นว่าการที่ไทยได้เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในคณะกรรมการเกษตร จะทำให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วที่ทันเหตุการณ์ ทั้งในด้านมาตรฐานสากลสำหรับผัก-ผลไม้ การเกษตรกับสิ่งแวดล้อม และการบริหารทรัพยากรด้านชีวภาพ และยังมีสาขางานการเกษตรอื่นๆ อีก เช่น ด้านนโยบายการเกษตร การตลาดและการค้าสินค้าเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำลังพิจารณาสมัครเข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ในคณะกรรมการประมงอีกคณะกรรมการหนึ่ง

OECD หรือ Organization for Economic Co-operational and Development คือ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา มีประเทศอุตสาหกรรมเป็นสมาชิกทั้งหมด 30 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เม็กซิโก สาธารณรัฐเช็ค ฮังการี โปแลนด์ สาธารณรัฐสโลวัค ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยที่ประเทศเหล่านี้รวมแล้วผลิตสินค้าและบริการเป็นปริมาณประมาณสองส่วนสามของทั้งโลก นอกจาก OECD จะมีความร่วมมือภายในกลุ่มประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกอีกมากถึง 70 ประเทศ เช่น อาร์เจนตินา และบราซิล เป็นต้น มีคณะกรรมการ คณะปฏิบัติงาน และคณะผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 200 คณะ มีเจ้าหน้าที่ ข้าราชการระดับสูงเข้าร่วมประชุมปีละกว่า 40,000 คนต่อปี การเข้าเป็นประเทศสมาชิกใหม่ของ OECD มีขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลานาน แต่ประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสามารถขอส่งผู้เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ได้ (Observer) ซึ่ง OECD จะพิจารณาตามแนวปฏิบัติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน และความเป็นผู้มีบทบาทหลัก

รูปแบบของความร่วมมือต่างๆ ของประเทศสมาชิกและประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อผูกมัดทางกฎหมาย (legally binding agreement) แนวทางแนะนำเพื่อนำไปปฏิบัติ (guideline) และสนธิ

สัญญาความตกลง (treaty) เป็นต้น และ OECD นั้นได้ชื่อว่าเป็นองค์กรที่มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ อยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นสถิติที่เปรียบเทียบได้ ข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลการสังเกตการณ์ในระยะยาว กรณีศึกษา แนวโน้มการพัฒนาของเศรษฐกิจ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการค้า สิ่งแวดล้อม การเกษตร และภาษี ข้อมูลการสำรวจฐานะทางเศรษฐกิจรายประเทศ ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายระหว่างประเทศ ผลการประเมินการศึกษา พัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลการประเมินศักยภาพในการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การเข้าร่วมกิจกรรมกับ OECD นี้อาจนำไปสู่การสมัครเข้าเป็นสมาชิกถาวรต่อไปในอนาคต

การวิเคราะห์ผลการขยายการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทย-จีน (พักและผลไม้) ภายใต้กรอบ FTA อาเซียน-จีน

สืบเนื่องจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน โดยไทยและจีนได้เร่งลดภาษีนำเข้าสินค้าผักและผลไม้ระหว่างกันเหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 แล้ว สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ติดตามสถานการณ์การค้าระหว่างไทย-จีน ในช่วง 9 เดือนหลังลดภาษี (เดือนตุลาคม 2546 - มิถุนายน 2547) โดยสรุปสถานการณ์การค้า ได้ดังนี้

1. ตอนสินค้าที่ 07 : พืชผัก

- สินค้าส่งออกสำคัญของไทย คือ มันสำปะหลัง (มีมูลค่าส่งออกกว่า 99% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของตอนที่ 07)
- สินค้านำเข้าสำคัญของไทย คือ กระเทียม แครอท มันฝรั่ง หอมหัวใหญ่ ถั่วต่างๆ

2. ตอนสินค้าที่ 08 : ผลไม้

- สินค้าส่งออกสำคัญของไทย คือ ลำไยสด/แห้ง ทุเรียน มังคุด กล้วยแห้ง
- สินค้านำเข้าสำคัญของไทย คือ แอปเปิล สาลี่

3. มูลค่าการนำเข้า / ส่งออก / ดุลการค้า / การเปลี่ยนแปลงเทียบกับช่วงเดียวกันก่อนมีการลดภาษี (ตุลาคม 2545 - มิถุนายน 2546) สรุปดังนี้

ตอนสินค้า	ไทยส่งออก (ล้านบาท)	ไทยนำเข้า (ล้านบาท)	ดุลการค้าของไทย (ล้านบาท)
07 (พืชผัก)	**5,553** (+ 45%)	**970** (+ 180%)	**4,583** (เพิ่มขึ้น 1,101 ล้านบาท)
08 (ผลไม้)	**2,441** (+ 78%)	**5,566** (+ 142%)	**- 124** (ลดลง 436 ล้านบาท)

4. แม้ว่าเมื่อสิ้นสุดเดือนมิถุนายน 2547 ไทยเสียเปรียบดุลการค้ากับจีนในตอนที่ 08 (ผลไม้) อยู่ประมาณ 124 ล้านบาท **แต่มีข้อสังเกตว่าเมื่อครบรอบ 1 ปีที่มีการลดภาษีเป็นศูนย์แล้ว (30 กันยายน 2547) ไทยมีโอกาสที่จะได้เปรียบดุลการค้ากับจีน** เนื่องจากในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน จะเป็นช่วงที่ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับจีนเนื่องจากผลผลิตลำไยออกสู่ตลาดและส่งออกไปจีนได้มาก (ช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2546 ไทยส่งออกลำไยสดไปจีนจำนวน 2,136 ตัน มูลค่า 33 ล้านบาท และส่งออกลำไยแห้งไปจีนจำนวน 26,373 ตัน มูลค่า 1,065 ล้านบาท)

5. การดำเนินการด้านการอนุญาตนำเข้า และด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการเจรจาให้จีนอนุญาตให้นำเข้าจากสวนที่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรไว้แล้ว (ปัจจุบันมีประมาณ 500 สวน และมีเป้าหมายประมาณ 10,000 สวน)
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการจัดทำ MRA ในด้านมาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชระหว่างไทย-จีน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้า (ดำเนินการแล้วเสร็จ คือ ลำไยแห้ง และอยู่ระหว่างดำเนินการ คือ ลำไยสด มะม่วง มังคุด ทุเรียน ฯลฯ)

6. การกำหนดแนวทางรองรับผลกระทบ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ยกร่างแนวทางดำเนินการเพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลดภาษีข้างต้นแล้ว โดยในเบื้องต้นสรุปรายละเอียดดังนี้

6.1 สนับสนุนการวิจัย/พัฒนาระบบจัดการสวนผักและผลไม้ พร้อมถ่ายทอดสู่เกษตรกร โดยมีเป้าหมายคือพืช 10 ชนิด ใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี (2548 - 2552)

6.2 ส่งเสริมการผลิตต้นพันธุ์ส้มและต้นพันธุ์ไม้อื่นๆที่ปลอดโรค เพื่อทดแทนต้นเดิม และให้การรับรองโรงเรือนต้นพันธุ์ที่มีภูมิต้านทานโรค และมีมาตรฐาน โดยมีเป้าหมาย 10 ล้านกล้า (ส้ม 8 ล้านกล้า มะม่วง 0.5 ล้านกล้า มะพร้าวน้ำหอม 1.5 ล้านกล้า) และมีระยะเวลาดำเนินงาน 6 ปี (2548 - 2553)

6.3 ลดพื้นที่ปลูกหอมหัวใหญ่จำนวน 7,000 ไร่ โดยจ่ายชดเชยไร่ละ 1,500 บาท กรณีปลูกพืชล้มลุก และจ่ายชดเชยไร่ละ 2,000 บาท กรณีปลูกไม้ยืนต้น และมีระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี (2549 - 2551)

6.4 ลดพื้นที่ปลูกกระเทียมจำนวน 30,000 ไร่ โดยจ่ายชดเชยไร่ละ 1,500 บาท กรณีปลูกพืชล้มลุก และจ่ายชดเชยไร่ละ 2,000 บาท กรณีปลูกไม้ยืนต้น และมีระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี (2549 - 2551)

6.5 ส่งเสริมผลิตพืชปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์ โดยกำหนดพืชและพื้นที่เป้าหมายในแต่ละจังหวัด เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ และมีระยะเวลาดำเนินงาน 10 ปี (2548 - 2557)

6.6 สนับสนุนการจัดสร้างห้องเย็นสินค้าเกษตร (ผัก ผลไม้ ประมง ปศุสัตว์) โดยให้สถาบันเกษตรกร/ภาคเอกชนเป็นผู้จัดสร้าง และรัฐสนับสนุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย ใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 10 ปี (2548 - 2557)

6.7 สนับสนุนการตั้งศูนย์กระจายสินค้า (ผัก ผลไม้ ประมง) โดยให้สถาบันเกษตรกร/ภาคเอกชนเป็นผู้จัดสร้าง และรัฐสนับสนุนเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย ใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 10 ปี (2548 - 2557)

6.8 เร่งรัดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรและส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร โดยอบรมอาชีพใหม่ในและ/หรือนอกภาคการเกษตร พร้อมทั้งสนับสนุนเงินทุน ใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 10 ปี (2548 - 2557)

งานติดตามและประเมินผล

การจัดงานมหกรรมเนื้อ นม ไข่ ปศุสัตว์ไทย ปลอดภัยสู่ครัวโลก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดงานมหกรรมเนื้อ นม ไข่ ปศุสัตว์ไทย ปลอดภัยสู่ครัวโลก ขึ้นเป็นครั้งแรกระหว่างวันที่ 26 - 30 พฤษภาคม 2547 ณ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติ ฯ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแสดงศักยภาพด้านปศุสัตว์ไทยที่จะก้าวไปสู่การเป็นครัวของโลก โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคได้ตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าอาหาร และผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสากล และสร้างความมั่นใจในการบริโภคอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐที่กำหนดให้ปี 2547 เป็นปีแห่งความปลอดภัยด้านอาหาร

ผลการจัดงานสามารถสร้างกระแสความสนใจจากผู้เข้าชมงานจำนวน 175,000 คน กิจกรรมที่จัดแสดงประกอบด้วย การจัดนิทรรศการ **"เทิดกษัตริย์นักเกษตร"** เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริด้านปศุสัตว์ นิทรรศการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน การประชุมสัมมนาทางวิชาการซึ่งเป็นการนำเสนอผลงานของนักวิชาการปศุสัตว์ การบรรยายพิเศษและการอภิปรายในหัวข้อเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนามาตรฐานโรงฆ่าสัตว์ การพัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับในอุตสาหกรรมไก่ การพัฒนามาตรฐานการผลิตปศุสัตว์ไทยสู่ครัวโลก ผลกระทบของ FTA ต่อเนื้อ นม ไข่ สถานการณ์โรคไข้หวัดนก ฯลฯ การแสดงสายพันธุ์สัตว์ต่างๆ การประกวด แพะ นกเขา กรงนก ไก่ แมว สุนัข การฝึกอบรมผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ การสาธิตการแปรรูปอาหาร การประกวดปรุงอาหาร และการแสดงบันเทิงต่างๆ

โดยภาพรวมมีผู้เข้าชมงานเพียงร้อยละ 27.78 ที่รู้จักสัญลักษณ์ตัว "Q" ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงอาหารที่ปลอดภัยของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงเห็นควรเร่งรัดประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายต่อไป สำหรับความพึงพอใจต่อการจัดงานอยู่ในระดับดีร้อยละ 43 ปานกลางร้อยละ 36 และควรปรับปรุงร้อยละ 21 ในเรื่องของโทรศัพท์สาธารณะ ห้องน้ำ สถานที่จอดรถและการประชาสัมพันธ์ในบริเวณงาน

โครงการพัฒนาธุรกิจโคนม : กิจกรรมนาหญ้าและพัฒนาอาชีพผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย

โครงการพัฒนาธุรกิจโคนม ดำเนินการภายใต้งบค่าใช้จ่ายสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจปี 2546 วงเงิน 793.86 ล้านบาท มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับระบบการเลี้ยงและโครงสร้างฐานรากของฟาร์มโคนมให้มีความเข้มแข็ง และสร้างธุรกิจการผลิตอาหารหยาบเพื่อจำหน่าย กิจกรรมของโครงการประกอบด้วยกิจกรรมพัฒนาโคนม วงเงิน 620.81 ล้านบาท และกิจกรรมนาหญ้าและพัฒนาอาชีพผลิตเสบียงสัตว์เพื่อการจำหน่าย วงเงิน 173.05 ล้านบาท

สำหรับกิจกรรมนาหญ้าฯ ได้ดำเนินการในรูปของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ซึ่งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มีเป้าหมายในการส่งเสริมเกษตรกร จำนวน 200 กลุ่ม รวม 6,280 ราย พื้นที่ 20,000 ไร่ แยกเป็น กลุ่มผลิตนาหญ้าแพงโกล่าในที่ลุ่ม จำนวน 124 กลุ่ม กลุ่มละ 20 ราย พื้นที่ปลูกรายละ 5 ไร่ พื้นที่รวม 12,400 ไร่ และกลุ่มผลิตเสบียงสัตว์ชนิดอื่นในที่ดอน จำนวน 76 กลุ่ม กลุ่มละ 50 ราย พื้นที่ปลูกรายละ 2 ไร่ พื้นที่รวม 7,600 ไร่ โดยกรมปศุสัตว์จัดฝึกอบรม และสนับสนุนเครื่องตัดหญ้า เครื่องหั่นพืชสด เครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง ปัจจัยการผลิตและวัสดุ รวมทั้งเงินหมุนเวียนจำนวนกลุ่มละ 434,770 บาท

ผลการดำเนินงานในปี 2546 ได้จัดตั้งกลุ่มตามเป้าหมายจำนวน 200 กลุ่ม โดยมีสมาชิก 6,342 ราย พื้นที่ดำเนินการ 20,138 ไร่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในกลุ่มนาหญ้าฯ มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 5.49 ไร่ต่อครัวเรือน สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 4 ครั้งต่อปี ได้ผลผลิตหญ้าแห้งเฉลี่ยต่อไร่ 1,056 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวมทั้งปี 23,200 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 4,226 บาท ในขณะที่กลุ่มผลิตเสบียงสัตว์ชนิดอื่น มีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 2.04 ไร่ สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 2 ครั้งต่อปี ได้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยต่อไร่ 1,181 กิโลกรัม ทำให้มีรายได้รวม 7,470 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 3,662 ไร่

ผลของการเข้าร่วมโครงการ โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มนาหญ้า ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยไร่ละ 4,226 บาท สูงกว่ารายได้จากการใช้พื้นที่ทำนาข้าว 3 ครั้งต่อปี ซึ่งให้รายได้เฉลี่ยไร่ละ 3,930 บาท หรือสูงกว่าประมาณร้อยละ 7 ประกอบกับยังมีตลาดรองรับผลผลิตอีกเป็นจำนวนมาก การทำนาหญ้าจึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับเกษตรกรที่ต้องการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตเดิมไปสู่กิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า

ประเด็นปัญหาของการดำเนินงานในบางพื้นที่เป็นปัญหาด้านภัยแล้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ได้รับ และทำให้ไม่มีท่อนพันธุ์ หรือเมล็ดพันธุ์ที่จะทำการปลูกในฤดูต่อไป ในระยะเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรมเช่นนี้ รัฐควรจะให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกษตรกรสามารถฟื้นตัว และบริหารจัดการกิจกรรมนี้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ทูลเกล้าฯ ถวาย เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ 50 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางวิชาการเกษตรและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกร โดยเน้นการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่เป้าหมาย อันเป็นปัญหาเร่งด่วนและสามารถแก้ไขด้วยการวิเคราะห์วินิจฉัย ให้คำปรึกษาแนะนำ โดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการช่วยในการปฏิบัติงาน การดำเนินงานเป็นไปในลักษณะบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ ในรูปแบบการให้บริการเคลื่อนที่ไปยังพื้นที่เป้าหมาย เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วและสร้างความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมากยิ่งขึ้น การดำเนินงานประกอบด้วย กิจกรรมหลักด้านคลินิก ได้แก่ คลินิกดิน คลินิกพืช คลินิกปศุสัตว์ และคลินิกประมง และกิจกรรมเสริมด้านการเสริมสร้างความรู้ การฝึกอบรม และการจัดนิทรรศการ ได้แก่ อบรมบัญชีฟาร์ม ให้ความรู้ด้านสหกรณ์และด้านกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ฯลฯ เป็นต้น

การจัดงานและให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดขึ้น โดยดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 76 จังหวัด ตามแผนปฏิบัติงานของโครงการในปีงบประมาณ 2545 - 2547 ได้ดำเนินการจัดงานจำนวน 277 ครั้ง มีเกษตรกรเข้ามาร่วมงานทั้งสิ้นจำนวน 159,013 ราย ผลการเข้ารับบริการของเกษตรกรในคลินิกต่างๆ เกษตรกรแต่ละรายสามารถขอเข้ารับบริการได้มากกว่า 1 คลินิก กิจกรรมเสริมมีดังนี้

- คลินิกปศุสัตว์ ร้อยละ 48.15
- คลินิกดิน ร้อยละ 37.74
- คลินิกพืช ร้อยละ 35.15
- คลินิกประมง ร้อยละ 22.36
- กิจกรรมเสริม ร้อยละ 64.44

จากการให้บริการในภาพรวม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเกษตรที่ไม่รุนแรงมากนัก เมื่อนักวิชาการให้คำแนะนำหรือให้ความรู้ทางวิชาการในการแก้ไขปัญหาไปแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถจะนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ สำหรับในบางปัญหาที่ต้องใช้เวลาในการแก้ไข เจ้าหน้าที่จะมีการติดตามผลและให้บริการอย่างต่อเนื่องที่ฟาร์มของเกษตรกร

ผลการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 90 มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของคลินิกต่างๆ โดยให้เหตุผลว่า นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ให้บริการดี รวดเร็ว บรรยากาศในการปรึกษาหารือเป็นกันเอง คำแนะนำหรือคำชี้แจงในการแก้ไขปัญหา อธิบายให้เข้าใจได้ง่าย และเป็นผลให้เกษตรกรร้อยละ 64 ได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในอาชีพอย่างจริงจัง ส่วนที่เหลือนำไปใช้เป็นบางส่วน

โดยภาพรวม ผลการจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการให้บริการด้านวิชาการเกษตร เป็นการเปิดโอกาสและให้ความสะดวกแก่เกษตรกร ได้รับความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรได้นำความรู้มาแก้ไขปัญหาเบื้องต้นและประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงพัฒนากรรมวิธีการผลิต ตลอดจนคุณภาพผลผลิตให้ดียิ่งขึ้น อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและรายได้ให้กับเกษตรกร

ประมวลภาพกิจกรรมในรอบปี 2547

การเสนอผลงานทางวิชาการ

การสัมมนาทางวิชาการของ สศก. ประจำปี 2547 วันที่ 26 - 27 สิงหาคม 2547 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค

นิทรรศการ

งานวันเด็กแห่งชาติ ณ พิพิธภัณฑ์เกษตรฯ
วันที่ 13 มกราคม 2547 ณ จังหวัดปทุมธานี

การประชุมนานาชาติ

การจัดประชุมคณะทำงานด้านการเกษตร (Working Group on Agriculture : WGA) ภายใต้กรอบโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation : GMS-EC) ครั้งที่ 2 วันที่ 22-23 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่

สัมมนา

ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน 2547-2572 วันที่ 14 พฤษภาคม 2547 ณ โรงแรมไดมอนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การอบรม

การประชุม ชี้แจงและฝึกอบรม การสำรวจข้อมูลการเกษตร ปี 2547 วันที่ 1-2 เมษายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

การเสนอผลงานทางวิชาการ

1. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 1 วันที่ 16 ธันวาคม 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

2. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 2 วันที่ 30 มกราคม 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

3. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 3 วันที่ 17 กุมภาพันธุ์ 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

4. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 4 วันที่ 10 มิถุนายน 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

5. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 5 วันที่ 20 กรกฎาคม 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

6. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 6 วันที่ 20 สิงหาคม 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

7. การเสนอผลงานวิชาการของ สศก. ประจำปีงบประมาณ 2547 ครั้งที่ 7 วันที่ 21-22 กันยายน 2547 ณ ห้อง 801 อาคาร สศก.

8. การสัมมนาทางวิชาการของ สศก. ประจำปี 2547 วันที่ 26 - 27 สิงหาคม 2547 โรงแรมเจ้าพระยา-ปาร์ค

นิทรรศการ

1. งานสัปดาห์ส่งเสริมศาสนาและจริยธรรม ประจำปี 2546 ระหว่างวันที่ 1-7 ธันวาคม 2546 ณ อาคาร สศก.

2. งานวันข้าวหอมมะลิโลก วันที่ 12-14 ธันวาคม 2546 ณ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. งานวันเกษตรภาคเหนือ ครั้งที่ 3 วันที่ 17-21 ธันวาคม 2546 ณ จังหวัดเชียงใหม่

4. งานวันเด็กแห่งชาติ ณ พิพิธภัณฑ์เกษตรฯ วันที่ 13 มกราคม 2547 ณ จังหวัดปทุมธานี

5. งานวันเกษตรแห่งชาติ ประจำปี 2547 วันที่ 23 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2547 ณ จังหวัดขอนแก่น

6. งานเทศกาลชาโลก วันที่ 6-15 กุมภาพันธ์ 2547 ณ จังหวัดเชียงราย

7. งานวันคล้ายวันสถาปนา สศก. ครอบรอบ 25 ปี วันที่ 24 มีนาคม 2547 ณ อาคาร สศก.

8. งานวันข้าราชการพลเรือนประจำปี 2547 วันที่ 1-4 เมษายน 2547 ณ เมืองทองธานี กรุงเทพฯ

9. งานเทศกาลเนื้อ นมไข่ ไทย วันที่ 26-30 พฤษภาคม 2547 ณ จังหวัดปทุมธานี

10. งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในวันวิสาขบูชา 27 พฤษภาคม - 2 มิถุนายน 2547 ณ อาคาร สศก.

11. งานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชา-นุเคราะห์ฯ วันที่ 28-29 กรกฎาคม 2547 ณ จังหวัดสุโขทัย

12. งานเทิดพระเกียรติ 72 พรรษามหาราชินี วันที่ 2-7 สิงหาคม 2547 ณ อาคาร สศก.

13. งานมหกรรมข้าวโลก วันที่ 31 สิงหาคม - 5 กันยายน 2547 ณ จังหวัดปทุมธานี

การประชุมนานาชาติ

1. การจัดประชุมคณะทำงานด้านการเกษตร (Working Group on Agriculture : WGA) ภายใต้กรอบโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion Economic Cooperation : GMS-EC) ครั้งที่ 2 วันที่ 22-23 มีนาคม 254 ณ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่

2. การจัดประชุมคณะทำงานด้านเกษตรระหว่างไทย-เวียดนาม ครั้งที่ 1 วันที่ 28-31 มีนาคม 2547 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม

3. การจัดประชุม APEC-Agricultural Technology Cooperation Working Group

(APEC-ATCWG) ครั้งที่ 8 วันที่ 15-18 มิถุนายน 2547 ณ โรงแรมอิมพีเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่

สัมมนา

1. การจัดสัมมนาเรื่องท่าทีในการเจรจาสินค้าเกษตรและอาหารในการจัดทำ FTA กับประเทศต่างๆ (สินค้าผักผลไม้) วันที่ 21 เมษายน 2547 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

2. การจัดสัมมนาเรื่องท่าทีในการเจรจาสินค้าเกษตรและอาหารในการจัดทำ FTA กับประเทศต่างๆ (สินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์) วันที่ 6 พฤษภาคม 2547 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

3. การจัดสัมมนาเรื่องท่าทีในการเจรจาสินค้าเกษตรและอาหารในการจัดทำ FTA กับประเทศต่างๆ (สินค้าประมงและผลิตภัณฑ์) วันที่ 26 เมษายน 2547 ณ โรงแรมมารวยการ์เดน กรุงเทพ

4. การจัดสัมมนาเรื่องท่าทีในการเจรจาสินค้าเกษตรและอาหารในการจัดทำ FTA กับประเทศต่างๆ (สินค้าพืชไร่) วันที่ 27 เมษายน 2547 ณ โรงแรมโซฟิเทล จังหวัดขอนแก่น

5. การจัดสัมมนาเรื่องท่าทีในการเจรจาสินค้าเกษตรและอาหารในการจัดทำ FTA กับประเทศต่างๆ (สินค้าผลไม้) วันที่ 4 พฤษภาคม 2547 ณ โรงแรมสตาร์ อ.เมือง จังหวัดระยอง

6. สัมมนาการจัดทำข้อมูลการเกษตรให้เป็นเอกภาพ วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2547 จังหวัดเชียงราย

7. สัมมนาการจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของอ้อยโรงงาน โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 8 เมษายน 2547 จังหวัดนครราชสีมา

8. สัมมนาผลการสำรวจต้นทุนการผลิตต่อไร่ของอ้อยโรงงาน ปีเพาะปลูก 2546/47 วันที่ 23-25 เมษายน 2547 จังหวัดพิษณุโลก กาญจนบุรี ขอนแก่น

9. การสัมมนาการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุผลตามนโยบายแนวทางการปฏิรูประบบราชการ วันที่ 13-15 สิงหาคม 2547 จังหวัดนครนายก

10. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "การปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกอ้อยในรัศมีเกินกว่า 100 กิโลเมตรจากโรงงานน้ำตาล" ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ 8 และ 10 กันยายน 2547 ณ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี

11. ยุทธศาสตร์ ลิ้นจี่ และลำไย วันที่ 1-4 เมษายน 2547 จังหวัดเชียงใหม่

12. ยุทธศาสตร์ ทุเรียน มังคุด และผลิตภัณฑ์ วันที่ 19-20 เมษายน 2547 จังหวัดจันทบุรี

13. สัมมนายุทธศาสตร์ผึ้งและผลิตภัณฑ์ วันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2547 โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ จังหวัดเชียงใหม่

14. สัมมนายุทธศาสตร์ปลาป่น วันที่ 29-30 เมษายน 2547 โรงแรมเดอะรีเจนซี่ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

15. ยุทธศาสตร์ข้าวและผลิตภัณฑ์ วันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้องประชุม 802 ชั้น 8 สศก.

16. แหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) วันที่ 30 มีนาคม 2547 ณ ห้องประชุม 801 อาคาร สศก.

17. แนวทางพัฒนาการผลิตและการตลาดถั่วเหลือง วันที่ 10 สิงหาคม 2547 ณ โรงแรมอัมรินทร์ลากูน อ.เมือง จังหวัดพิษณุโลก

18. ยุทธศาสตร์ข้าว ปี 2547-2551 วันที่ 11 มิถุนายน 2547 ณ ห้องพึ่งบุญ อาคาร สศก.

19. ทิศทางกระเทียมไทยรับการเปิดการค้าเสรี วันที่ 27 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมโลตัส ปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

20. ยุทธศาสตร์มันสำปะหลังปี 2547 - 2551 วันที่ 16 กรกฎาคม 2547 ณ โรงแรมสีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา

21. กลยุทธ์การพัฒนาถั่วเหลืองไทย วันที่ 15 - 17 สิงหาคม 2547 ณ โรงแรมไพลิน จังหวัดสุโขทัย

22. ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันปี 2547 - 2572 วันที่ 14 พฤษภาคม 2547 ณ โรงแรมไดมอนพลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี

23. การสัมมนาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยธรรมชาติทางการเกษตร พ.ศ..... วันที่ 18 มิถุนายน 2547 ณ ห้องประชุม 801 ชั้น 8 สศก.

24. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ วันที่ 24-26 กันยายน 2546 ณ โรงแรมรอแยลฮิลล์ รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

25. The Seminar on Food Security and Information System in LAO PDR 6-7 July 2004. Vientiane, LAO PDR

การอบรม

1. การจัดฝึกอบรมด้านนโยบายเกษตรแก่คณะเจ้าหน้าที่ประมงของเวียดนาม วันที่ 19 ตุลาคม 2547 ณ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2. โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง เทคนิคการประเมินผลแบบเร่งด่วน (RRA) รุ่นที่ 1 วันที่ 1-4 เมษายน 2546 ณ โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง

3. การพยากรณ์ข้อมูลปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรและการสำรวจข้อมูลปริมาณการผลิตสินค้าเกษตร วันที่ 23-24 ธันวาคม 2546 ณ จังหวัดกาญจนบุรี

4. การจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลังโดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 25 - 26 ธันวาคม 2547 ณ จังหวัดกาญจนบุรี

5. การจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลัง โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 13-23 มกราคม 2547 จังหวัดอุทัยธานี นครราชสีมา และชลบุรี

6. การประมวลผลข้อมูลจากการสำรวจผลผลิตต่อไร่ของมันสำปะหลัง โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT

7. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการสำรวจ (พืชไร่/พืชสวน/ปศุสัตว์) วันที่ 23 - 24 กุมภาพันธ์ 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

8. การจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของอ้อยโรงงาน โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 8 - 9 มีนาคม 2547 ณ จังหวัดขอนแก่น

9. การประมวลผลข้อมูลจากการสำรวจผลผลิตต่อไร่ของอ้อยโรงงาน โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 31 มีนาคม 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

10. การประชุมชี้แจงและฝึกอบรม การสำรวจข้อมูลการเกษตร ปี 2547 วันที่ 1 - 2 เมษายน 2547 ณห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

11. เทคนิคการเลือกแผนแบบการสำรวจและการประมวลผลข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ วันที่ 26 - 30 เมษายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

12. การทดสอบวิธีการสำรวจผลผลิตต่อไร่ของข้าวนาปี โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 19 - 22 พฤษภาคม 2547 ณ จังหวัดพิษณุโลก

13. การทดสอบวิธีการสำรวจผลผลิตต่อไร่ของข้าวนาปี โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 23 - 25 พฤษภาคม 2547 ณ จังหวัดสุพรรณบุรี

14. การจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของลำไย โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 17 - 19 กรกฎาคม 2547 ณ จังหวัดเชียงใหม่

15. การวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิต (พืชไร่/พืชสวน/ปศุสัตว์) วันที่ 9 - 11 สิงหาคม 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

16. การใช้โปรแกรม MS word วันที่ 2 - 3 และวันที่ 6 กันยายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

17. การใช้โปรแกรม MS Excel วันที่ 7 - 10 กันยายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

18. เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ วันที่ 13 - 17 กันยายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

19. การจัดเก็บข้อมูลผลผลิตต่อไร่ของข้าวนาปี โดยวิธีการตั้งแปลงทดสอบผลผลิต วันที่ 18 - 19 กันยายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรมและสัมมนา ศูนย์ประเมินผล

20. การใช้โปรแกรม MS Power Point วันที่ 22 - 24 กันยายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

21. การใช้ Flash วันที่ 28-30 กันยายน 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

22. Training Course on Statistical Survey Techniques 1 - 5 December 2003, AFSIT Center

23. The Second Focal Point Meeting (FPM) and Workshop on the Construction of the Information Network System 24 - 26 February 2004, Chiang Mai

24. The Training Course on the Application of Information and Network Technology in Agriculture 7 - 13 June 2004, Beijing, CHINA

25. การประยุกต์ใช้ (Linear Programming) ในการวางแผนฟาร์มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ วันที่ 28 - 30 มกราคม 2547 ณ ห้องฝึกอบรม AFSIT ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

26. โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง "เทคนิคการประเมินผลแบบเร่งด่วน (RRA)" วันที่ 10 - 13 ธันวาคม 2546 ณ ห้องประชุม 802 อาคาร สศก.

27. โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้ Balanced Scorecard ในการติดตามและประเมินผล วันที่ 1 - 3 กันยายน 2547 ณ ห้องประชุม 802 อาคาร สศก.

ประวัติความเป็นมา อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการแบ่งส่วนราชการ

ความเป็นมา

- พ.ศ.2495 มีพระราชกฤษฎีกาตั้งกองเศรษฐกิจและที่ดิน สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- พ.ศ.2497 เปลี่ยนชื่อจากกองเศรษฐกิจการเกษตรและที่ดิน เป็นกองเศรษฐกิจการเกษตร

- พ.ศ.2522 ยกฐานะกองเศรษฐกิจการเกษตรขึ้นเป็น "สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร" มีฐานะเทียบเท่ากรม ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- พ.ศ.2545 ปฏิรูประบบราชการและปรับปรุงโครงสร้างแบ่งส่วนราชการออกเป็น

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
3. สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
4. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร
5. ศูนย์ประเมินผล
6. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1-9

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2545 มีดังนี้

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจการเกษตร

2. วิเคราะห์และประมาณการภาวะเศรษฐกิจการเกษตรระดับมหภาค เสนอแนะนโยบาย มาตรการ และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งวิเคราะห์แผนงานโครงการ และงบประมาณ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. วิจัยระดับจุลภาค ด้านเศรษฐกิจการผลิต การตลาด ระบบการจัดการฟาร์ม การทำธุรกิจเกษตรและครัวเรือนเกษตร

4. จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศการเกษตร การเตือนภัย รวมทั้งเป็นศูนย์กลางระบบเครือข่ายและเชื่อมโยงสารสนเทศการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5. ติดตาม และประเมินผล แผนงาน โครงการ

สำนักงานเลขานุการกรม

1. ประสานราชการในสำนักงาน

2. ปฏิบัติงานสารบรรณ และธุรการของสำนักงาน

3. จัดทำแผนงาน/โครงการ/แผนปฏิบัติงาน และงบประมาณของสำนักงาน

4. บริหารการเงิน และการพัสดุของสำนักงาน

5. บริหารงานบุคคล และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงาน

6. เผยแพร่ผลงานของสำนักงาน

สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร

1. ประมาณการเศรษฐกิจการเกษตร รวมทั้งเสนอแนะนโยบายการเกษตร มาตรการ และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

2. จัดทำแผนพัฒนาเขตเกษตรเศรษฐกิจ และแผนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ

3. ศึกษา วิเคราะห์ ด้านเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ รวมทั้งเสนอแนะท่าทีในการเจรจาตลอดจนเข้าร่วมเจรจาทางการค้าในระดับพหุภาคี

4. ศึกษา วิเคราะห์ กรอบในการจัดทำงบประมาณ รวมทั้งจัดทำแผนงานโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

1. วิจัยเศรษฐกิจการผลิต การตลาด เทคโนโลยีการผลิต การแปรรูปสินค้าเกษตร การจัดการฟาร์มและธุรกิจการเกษตร

2. วิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนเกษตรกร แรงงานภาคเกษตร ผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจจากการใช้ทรัพยากรในฐานะเป็นปัจจัยการผลิตตลอดจนผลประโยชน์ และผลกระทบจากการค้ากับต่างประเทศในระดับทวิภาคี

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร

1. จัดทำข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตรเกี่ยวกับการผลิต การตลาดของพืช สัตว์ ประมง

2. พยากรณ์ข้อมูลการเกษตร รวมทั้งวิเคราะห์การผลิตสินค้าเกษตร และความเสียหายจากการเกิดภัยต่างๆ

3. จัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ และระบบข้อมูลระยะไกลด้านเศรษฐกิจการเกษตร

4. จัดวางระบบฐานข้อมูลการเกษตร ระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสาร รวมทั้งเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์ประเมินผล

1. ดำเนินการ ติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณตามนโยบายแผนงาน และโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ประเมินผลคามสำเร็จ และผลกระทบของการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน และโครงการที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กองเศรษฐกิจการเกษตรต่างประเทศ

1. ศึกษา วิเคราะห์ เศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ

2. ติดตาม ประเมินผล ศึกษาวิเคราะห์ผลของข้อมูลผูกพันทางการค้าระหว่างประเทศต่อภาคการเกษตรไทย

3. ศึกษา วิเคราะห์ลู่ทางการส่งออก และแนวโน้มการนำเข้าสินค้า และปัจจัยทางการเกษตร

4. เข้าร่วมประชุมในเวทีระหว่างประเทศในระดับต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคี และพหุภาคี

กองจัดการธุรกิจการเกษตร

1. ศึกษาวิเคราะห์ด้านโครงสร้างการตลาดสินค้าเกษตร และกระบวนการจัดการผลผลิตจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภค

2. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการระบบธุรกิจเกษตร ทั้งในด้านการจัดการตลาด การจัดระบบการกระจาย และการจัดส่งมอบสินค้าเกษตรของสถาบันเกษตรกร รวมทั้งปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือด้านธุรกิจการเกษตรของสถาบันเกษตรกร

3. ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจการเกษตรมหภาค

1. วิจัยและพัฒนาวิชาการด้านเศรษฐกิจการเกษตรมหภาค

2. พัฒนาเครื่องมือ เทคนิคและบุคลากรในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างตัวแปรต่างๆ กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรในระดับมหภาค และวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อภาคเกษตรกรรม

3. ศึกษาและคาดคะเนแนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในอนาคต

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1 - 9

1. จัดทำและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศการเกษตร

2. ติดตาม และประเมินผล ความสำเร็จ และผลกระทบของการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการที่สำคัญในพื้นที่

3. วิจัยเศรษฐกิจการเกษตรที่สำคัญในระดับท้องถิ่น

4. ศึกษา วิเคราะห์ ความเชื่อมโยง และสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรในระดับกระทรวง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรในระดับภูมิภาค และจังหวัด

รายนามหัวหน้าส่วนราชการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 - ปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2495	-	ตุลาคม 2504	ดร.แสวง กุลทองคำ
มีนาคม 2504	-	ตุลาคม 2513	นายชูวงษ์ ถนอมกุลบุตร
ตุลาคม 2513	-	มิถุนายน 2531	ดร.สมนึก ศรีปลั่ง
ตุลาคม 2531	-	กันยายน 2535	นายณรงค์ ชูประกอบ
ตุลาคม 2535	-	กันยายน 2539	นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา
ตุลาคม 2539	-	กันยายน 2542	ดร.ธงไชย เพ็ชรรัตน์
ตุลาคม 2542	-	กันยายน 2543	นายอภิชัย กรุณยวนิช
ตุลาคม 2543	-	กันยายน 2544	ดร.อภิชาติ พงศ์ศรีหดุลชัย
ตุลาคม 2544	-	เมษายน 2545	ดร.อดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ
พฤษภาคม 2546	-	มกราคม 2548	ดร.สุทธิพร จีระพันธุ
มกราคม 2548	-	ปัจจุบัน	นางอัญชลี อุไรกุล

การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สรุปงบประมาณรายจ่ายปี พ.ศ.2547 และปี พ.ศ. 2548 จำแนกตามหมวด

ลำดับที่	รายการ	งบประมาณ ปี 2547	คำของบประมาณ ปี 2548	+ เพิ่ม - ลด	
				จำนวน	ร้อยละ
	รวม	**424,785,800**	**415,646,400**	**9,139,400**	**2.15**
1	**งบบุคลากร**	**214,358,700**	**219,084,800**	**4,726,100**	**2.20**
1.1	เงินเดือน	154,862,400	162,575,800	7,713,400	4.98
1.2	ค่าจ้างประจำ	35,359,300	32,025,200	3,334,100	9.43
1.3	ค่าจ้างชั่วคราว	24,137,000	24,483,800	346,800	1.44
2	**งบดำเนินงาน**				
2.1	**ค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ**	**150,707,100**	**157,045,400**	**6,338,300**	**4.21**
2.1.1	**ค่าตอบแทน**	**32,483,300**	**39,283,000**	**6,799,700**	**20.93**
	2.1.1.1 ค่าอาหารทำการนอกเวลา	1,931,600	2,755,000	823,400	42.63
	2.1.1.2 ค่าเช่าบ้าน	7,101,000	9,327,000	2,226,000	31.35
	2.1.1.3 ค่าเบี้ยประชุมกรรมการ	156,100	2,635,100	2,479,000	1,588.08
	2.1.1.4 ค่าตอบแทนอื่นๆ	556,600	1,847,900	1,291,300	232.00
	2.1.1.5 ค่าตอบแทน ศกม. (เศรษฐกิจการเกษตรหมู่บ้าน)	22,738,000	22,718,000	- 20,000	- 0.09
2.1.2	**ค่าใช้สอย**	**100,086,600**	**98,450,200**	**- 1,636,400**	**- 1.63**
	2.1.2.1 ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและค่าพาหนะ	56,346,600	38,307,000	- 18,039,600	- 32.02
	2.1.2.2 ค่าซ่อมแซมยานพาหนะและขนส่ง	3,832,400	3,981,400	149,000	3.89
	2.1.2.3 ค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์	2,284,300	2,475,300	191,000	8.36
	2.1.2.4 ค่าเช่าทรัพย์สิน	615,000	615,000	-	-
	2.1.2.5 ค่าจ้างเหมาบริการ	27,684,100	43,018,900	15,334,800	55.39
	2.1.2.6 ค่าใช้จ่ายในการสัมมนาและฝึกอบรม	8,034,200	8,534,700	500,500	6.23
	2.1.2.7 เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	1,290,000	1,517,900	227,900	17.67
2.1.3	**ค่าวัสดุ**	**18,137,200**	**19,312,200**	**1,175,000**	**6.48**
	2.1.3.1 วัสดุสำนักงาน	3,650,500	3,748,500	98,000	2.68
	2.1.3.2 วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	2,880,700	3,377,100	496,400	17.23
	2.1.3.3 วัสดุโฆษณาและเผยแพร่	31,400	31,400	-	-
	2.1.3.4 วัสดุวิทยาศาสตร์หรือการแพทย์	3,426,700	3,735,700	309,000	9.02
	2.1.3.5 วัสดุหนังสือ วารสาร และตำรา	3,900,400	3,633,000	- 267,400	- 6.86
	2.1.3.6 วัสดุคอมพิวเตอร์	4,247,500	4,786,500	539,000	12.69
2.2	**ค่าสาธารณูปโภค**	**6,555,900**	**7,483,100**	**927,200**	**14.14**
2.2.1	ค่าโทรศัพท์	1,900,800	1,972,400	71,600	3.77
2.2.2	ค่าน้ำประปา	296,300	376,400	80,100	27.03
2.2.3	ค่าไปรษณีย์โทรเลข	1,267,000	1,334,700	67,700	5.34
2.2.4	ค่าไฟฟ้า	3,091,800	3,799,600	707,800	22.89
3	**งบลงทุน**	**33,587,700**	**15,644,000**	**- 17,943,700**	**- 53.42**
3.1	ครุภัณฑ์	27,226,300	2,644,000	- 24,582,300	- 90.29
3.2	ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	6,361,400	13,000,000	6,638,600	104.36
4	**รายจ่ายอื่น**	**19,576,400**	**16,389,100**	**- 3,187,300**	**- 16.28**
4.1	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว	6,542,400	14,389,100	7,846,700	119.94
4.2	ค่าใช้จ่ายในการจ้างที่ปรึกษา	13,034,000	2,000,000	- 11,034,000	- 84.66

อัตรากำลัง

อัตรากำลังข้าราชการ และลูกจ้างประจำ

จำแนกตามหน่วยงาน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2547)

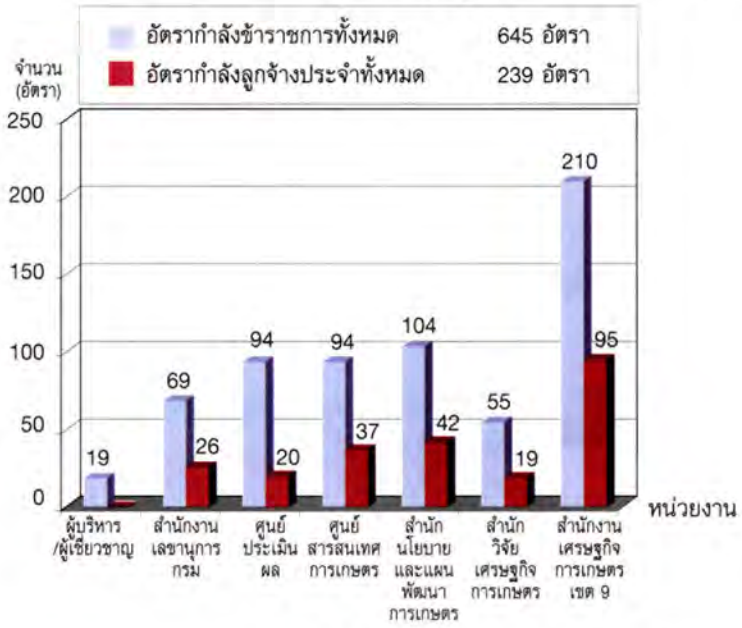

อัตรากำลังข้าราชการจำแนกตามระดับ

จำแนกกำลังข้าราชการทั้งหมด 645 อัตรา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2547)

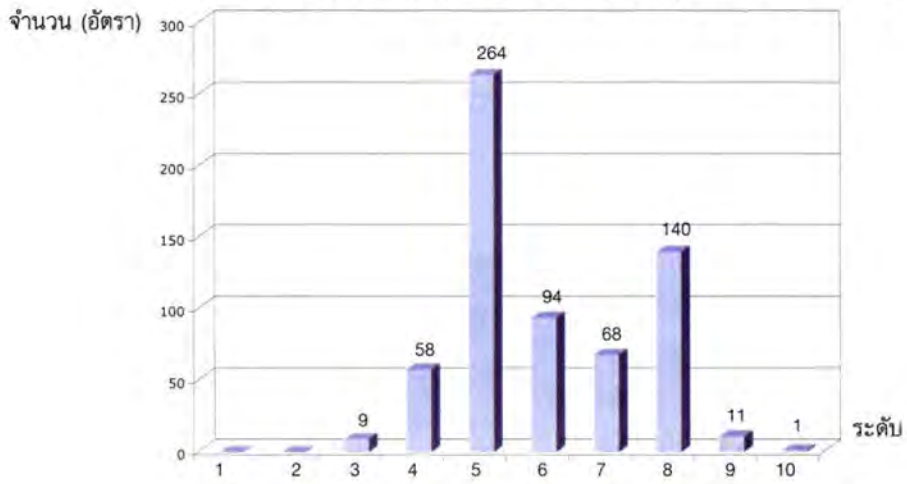

อัตรากำลังข้าราชการจำแนกตามวุฒิการศึกษาและระดับ

จำแนกกำลังข้าราชการทั้งหมด 645 อัตรา (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2547)

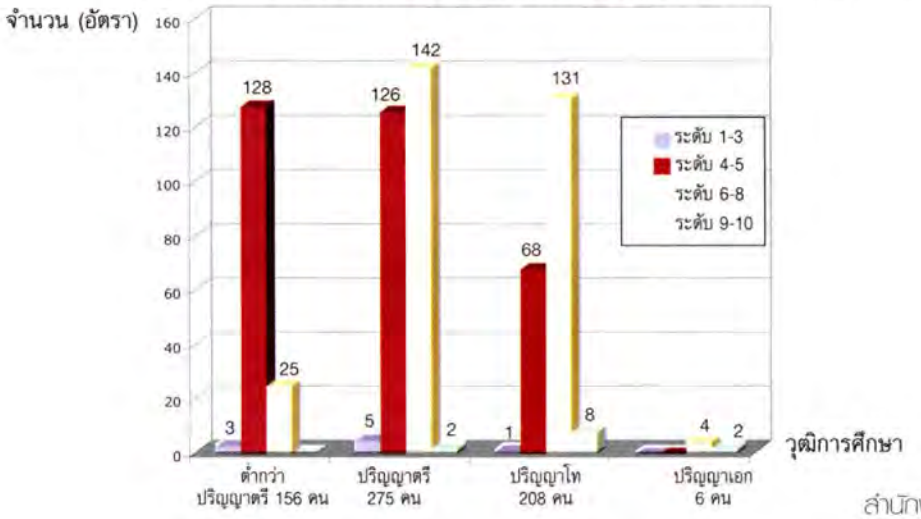

สถานที่ตั้ง สศก. ส่วนกลาง/ภูมิภาค

สถานที่ตั้งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ส่วนกลาง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900
โทร. 0-2940-5550-1 , 0-2940-5553-4 ,
0-2940-5556-9
http//www.oae.go.th

สำนักงานเลขานุการกรม
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900
โทร. 0-2940-7222 โทรสาร 0-2940-7223
e-mail : ots@oae.go.th

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900
โทร. 0-2579-0615 โทรสาร 0-2579-5511
e-mail : deppe@oae.go.th

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900
โทร. 0-2579-0976 , 0-2579-3607 , 0-2940-5521
โทรสาร 0-2579-8543
e-mail : cai@oae.go.th

สำนักนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900
โทร. 0-2940-6484 โทรสาร 0-2940-6489
e-mail : bapp@oae.go.th

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถ.พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900
โทร. 0-2940-7488 , 0-2579-0613
โทรสาร 0-2579-0910
e-mail : baer@.oae.go.th

ส่วนภูมิภาค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 1
65 ถ.สุเทพ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
โทร. 0-5327-7494 e-mail : zone1@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน อุตรดิตถ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 2
บริเวณศูนย์ราชการ ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000
โทร. 0-5524-5189 โทรสาร 0-5524-5190
e-mail : zone2@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย ตาก พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี เพชรบูรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 3

ถ.มิตรภาพ อุดรฯ-ขอนแก่น บ้านข้าวสาร ต.โนนสูง
อ.เมือง จ.อุดรธานี 41330
โทร. 0-4229-5122 โทรสาร 0-4229-5123
e-mail : zone3@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดอุดรธานี เลย หนองคาย หนองบัวลำภู สกลนคร นครพนม มุกดาหาร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 4

343 หมู่ 15 ต.ท่าพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40260
โทร. 0-4326-1201 โทรสาร 0-4326-2586
e-mail : zone4@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ยโสธร อำนาจเจริญ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 5

95 หมู่ 10 บ้านดอน ต.โคกกรวด อ.เมือง
จ.นครราชสีมา 30280
โทร. 0-4446-5079 โทรสาร 0-4446-5120
e-mail : zone5@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 6

184/9 ซ.สุขาภิบาล 8 ถ.สุขุมวิท ต.ทุ่งศุขลา
อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี 20230
โทร. 0-3835-1262 โทรสาร 0-3835-1261
e-mail : zone6@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ตราด สมุทรปราการ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 7

หมู่ 4 ต.บางหลวง อ.สรรพยา จ.ชัยนาท 17150
โทร. 0-5641-1143 โทรสาร 0-5641-2536
e-mail : zone7@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดชัยนาท ลพบุรี สระบุรี สุพรรณบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง อยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพฯ นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบฯ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 8

131 ถ.นราธิบดี เทศบาลเมืองท่าข้าม
อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130
โทร. 0-7731-1373 , 0-7731-1597
โทรสาร 0-7731-1641
e-mail : zone8@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง ภูเก็ต กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเขต 9

163/38 หมู่ 2 ต.เขารูปช้าง อ.เมือง จ.สงขลา 90000
โทร. 0-7431-2996 โทรสาร 0-7431-1589
e-mail : zone9@oae.go.th
รับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดสงขลา พัทลุง สตูล ตรัง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ถ.พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. 0-2940-5550-1, 0-2940-5553-4, 0-2940-5556-9

www.oae.go.th